

A
CSENDŐRSÉGI
♦♦ LAPOK ♦♦
KÖNYVTÁRA

4.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

*Híven,
Becsülettel,
Vitézül.*

*Mi sohsem pihenünk . . .
Haladunk éj s nappal a bűnök után
És eléjük megyünk — szüntelenül
És akkor is látják a falvak, mezők,
Ha fény, lárma, ima s minden elült . .*

*Előttünk zászló leng : a becsületé .
Babér övezi és cserlevél zöldje,
És hősín selymén kakastoll ragyog !*

4.

Tanulságos nyomozások

Összeállítva

a Csendőrségi Lapokban közölt cikkekből

Tanulságos nyomozások

III.

Az ember élete elleni bűncselekmények

// A Csendőrségi Lapok kiadása //

1941

Felelős: Besenyői Beöthy Kálmán őrnagy

BEVEZETÉS.

A tanulságos nyomozások sorozatában közreadjuk a 3. és 4. kötetet, amelyek az ember élete elleni bűncselekmények nyomozásának kiválógotott tanulságos eseteit tartalmazzák.

Minden egyes leírás megtörtént eset. Csendőrök nyomozták és csendőrök derítették ki. A mi munkánk eredménye tehát minden fáradságával, minden örömeivel, de minden tanulságával is. Az olvasó, aki kezébe veszi ezt a könyvet, azzal a szándékkal lapozza, hogy további eredményes munkája céljaira tanulságot találjon és jegyezzen meg benne.

A bűnnek legcsunyább, legmegdöbbentőbb esetei vannak itt leírva. Az emberi lélek legsötétebb durvaságai, amelyek — rendszerint pénzért — az embertárs életének kioltása útján szándékoztak, vagy jutottak igen csekély anyagi haszonhoz, vagy elégitették ki igen silány ösztöneiket.

A megelőzéssel ritkán tudjuk elejét venni az ilyen cselekményeknek. Nem marad tehát más hátra, mint a törvény megtorló eljáráshoz a kiderítéssel és a legapróbb részletek pontos feltárásával a legnagyobb segítséget, a legteljesebb lehetőséget megadni.

Gondoljuk meg, hogy mit jelent az emberélet az egyesnek, a családnak, a társadalomnak, az államnak. Az az érték, ami az életben van és amely az egyéni szorgalomban, családok, társadalmak fennmaradásában és az állami élet zavartalanságában jut látható kifejezésre, — semmi máshoz nem hasonlítható és semmi mással nem pótolható. A vagyon elleni bűncselekményeknél legalább megvan a remény a veszendőbe ment érték pótlására, de életet újratertetni s vele együtt új lehetőséget várni semmire sem lehet.

Éppen azért kell minden eszközzel törekedni az ilyen cselekmények kiirtására, mert pótolhatatlan értékeket tesz jóvátehetetlenül tönkre a mások megölője. Az eszköz nálunk a nyomozás és kiderítés, amely elrettenti azokat, akik hasonló szándékokat forgatnak fejükben. Másrészt pedig kiemeli a tetteseket a társadalomból és lehetetlenné teszi további garázdálkodásukat.

Amikor egy-egy eset nyomozását átolvastuk, sohasé a megtörtént, a „volt” járjon az eszünkben, hanem a „lesz”. Ilyen és hasonló cselekmények ma is és a jövőben is előfordulnak. A csendőr ne úgy olvassa tehát ezeket, mint a detektív-regényeket, amelyeknek végén bizonyos erkölcsi vagy szórakozási élmény megnyugtató hatásával tesszük el a könyvet és örülünk, hogy elröppent az unalmas utazás vagy az unatkozó délután. A lényeg a tanulság. Tanulság a jövőre, amikor hasonló feladatok elé állít a hivatásunk!

Ha ezeket a tanulságokat megfigyeljük, emlékezünk, hogy magát a tanulságot már valahol, valamilyen alakban hallottuk, vagy olvastuk. Igen, ezek a tanulságok szerepelnek a nyomozás elmélete című tansegédletünkben s a járőrtársi, járőrvezetői, vagy őrsparancsnok-iskolában már tanultunk róluk. Igen jó bizonyítéka tehát ez a könyv annak, hogy a nyomozás elmélete nem haszontalan tantárgy, mert íme itt vannak a valószínű esetek, amelyek kiderítése egyenként is egy-egy tanulságot adott. Azok a csendőrök, akik a leírt esetekben az eredményt elérték, már kiművelt ésszel és gondolkodással, — az elméletben jól begyakorolt feltevésekkel és következtetésekkel, a bűnözők lelkivilágának ismeretével, de legfőképpen világos, természetes és következetes okoskodással rendelkeztek.

Tanultságuknak íme itt van a haszna.

A HELYSZÍN BESZÉL.

Beküldte: *Reményi Károly* tiszthelyettes.

(1935.)

A gyöngyösmelléki őrsön mint őrsparancsnok-helyettes teljesítettem szolgálatot. Egyik júliusi nap reggelén 8 óra tájban küldönc érkezett az őrsre és jelentette, hogy Magyar Jánost, ki a Kegyes Tanítórend nagydobszai uradalmában mint erdőőr volt alkalmazva, orvadászok 7—8 óra közötti időben a pettendi erdőrészen meglőtték. Magyar sérülésével a helyszínen fekszik.

Őrsparancsnokom Karácsony Imre őrmesterrel azonnal nyomozó szolgálatba vezényelt. Később, elindulásunk után, egy másik járőrt is vezényelt ellenkező irányba azzal a paranccsal, hogy a menekülő orvadászt, a feltételezett menekülési irányban tartóztassák fel és az erdőt a helyszínig kutassák át.

A helyszín az őrsállomáshelytől két kilométer távolságra lehetett. Az út oda Pettend községen keresztül vezetett. A község északi bejáratánál arról értesültünk, hogy a sérült erdőőrt már beszállították a községbe s jelenleg az egyik házban fekszik.

Odamentünk. A ház udvarán egy kocsin hanyattfekve találtuk az erdőőrt, jobb combján ötpengős nagyságú lött sebbel. A sebet alaposan megnéztem, pörkölési nyomok nem látszottak rajta, a bemeneti nyílás elől volt, tehát az erdőőr szembe kapta a lövést.

Odaérkezett hamarosan a körorvos is és orvosi segélyben részesítette az erdőőrt, azután kórházba szállítását rendelte el. Az erdőőr puskáját, tölténycsövegét három „Hubertus” tölténnyel és átlőtt nadrágját, melyet levettek róla, őrizetbe vettem és előzetes megvizsgálás nélkül, változatlan állapotban, a községi bírónál biztonságba helyeztem.

Magyart kórházba szállítása előtt sérülésére nézve kikérdeztem. Előadta, hogy reggel a pettendi erdő-rész felé rendes körútjára indult. Elindulás előtt magához vette puskáját és történetkáját a benne lévő történetekkel, azután a puskát megtöltötte, mert azt rendszeren töltve hordta. A pettendi erdőszélén déli irányba haladva, elért a Pettend és Kistamási községeket összekötő úton lévő hídig. Itt hét óra tájban megreggelizett. Azután az erdő szélén lévő frissen kaszált erdei úton északi irányban tovább haladva, elért egy kis tölgyfáig, amely ennek az útnak a közepén áll. A tölgyfától számítva északnyugati irányban az erdőbe akart betérni. Amikor 1—2 lépést tett az erdő felé, az erdőből a jobb combjába lövést kapott. Nyomban elesett, tovább menni nem tudott. Puskája ekkor a nyakába volt akasztva. A lövés irányába nézve, az erdőben nem látott senkit, de távolodó csörtetést hallott. Később előadta, hogy a csörtetést az a kis őzike is előidézhetette, amelyet akkor a helyszín közelében látott. Megsebesülése után hangosan kiabált: „Jaj, megöltetek, tönkretettek!” Időközben puskáját nyakából leakasztotta és azt becsukott állapotban maga mellé tette, majd lábairól lehúzta bakancsait is. Előadta még, hogy mindössze három hónapja van az uradalom szolgálatában, ezért nem gondol arra, hogy valaki bosszúból lőtte volna meg, mert haragosa a környéken nem volt.

Kimentünk két bizalmi egyénnel a helyszínre. Itt megtaláltuk az erdőőr fekvési helyét, melyet a kifolyt, megalvadt vértócsa jelzett. Ezen a helyen kapta az erdőőr a lövést, mert bemondása szerint a lövés után azonnal elesett és tovább menni nem tudott. A vértócsa az erdő szélén lévő frissen kaszált erdei úton álló kis tölgyfától északra egy méter távolságban volt. Ettől nyugat felé két méter távolságban ritkás, szálas erdő terült el, melybe egyes helyeken 10—15 méterre jól be lehetett látni. Keleti irányban embermagasságú

kukorica szegélyezte az utat. Az erdőőr a lövést csak az erdő felől kaphatta. Ő maga is azt adta elő. Megvizsgáltam a helyszínt és közvetlen környékét, minden kicsiségre kiterjeszkedtem, de semmi olyan adatot nem találtam, amit támpontul fel tudtam volna használni. Helyszínelés közben a helyszín közvetlen közelében egy kicsiny, mintegy 5—6 hónapos őzgidát láttunk. Akkor még nem gondoltuk, hogy ez a kecses kis állat milyen fontos szerepet fog játszani később a nyomozásnál.

Már azt hittem, hogy az eset nem derül ki, mert minden támpont nélkül állottunk a helyszínen. Ha a tettes orvvadász volt, az már régen hazatért. Kiletét megállapítani alig lehet. Ha sikerül, úgy az csupán a véletlennek lesz köszönhető.

Megérkezett hamarosan az erdő átkutatására ki-rendelt járőr is. Eredményt nem ért el. Közvetlenül utána ellenőrzésünkre az őrsparancsnokom is megérkezett másodmagával. Jelentettem, hogy nem tudunk eredményt elérni. Gondolkozott az eseten ő is, később parancsot adott, hogy keressük fel a közeli községekben az orvvadászokat, azok között lesz a tettes. Mielőtt az őrsparancsnokom által meghagyott irányban elindultam volna, a helyszín közvetlen környékét újból alaposan átkutattuk. Céлом elsősorban az volt, hogy a leadott lövés valamely nyomát: a fojtást vagy a kilőtt töltényhüvelyt megtaláljuk.

Az erdőszélén bizonyos térközre felállítottam a velem maradt csendőröket és meghagytam nekik, hogy a füvet és falevelet kézzel óvatosan hajtogassák félre és kutassanak fojtás vagy kilőtt töltényhüvely után. Egyórai helyszínelés után Karácsony őrmester jelentette, hogy valamit talált. Odamentem, megnéztem. Láttam, hogy kilőtt töltényhüvely fekszik a földön üregével az erdőőr fekvési helyzetével szemben, attól 3.7 méter távolságra. Felvettem a töltényhüvelyt és megvizsgáltam. Frissen kilőtt, 16-os „Huber-

tus" gyártmányú töltényhüvely volt. Egyebet nem találtunk.

Magyar erdőőr puskája szintén 16-os öbméretű volt. Arra gondoltam, hogy a talált töltényhüvely az erdőőr puskájából kerülhetett ki. Ez a gondolat egy új feltevésre szolgáltatott tápot. Lehetségesnek tartottam ugyanis, hogy a szerencsétlen ember puskája valamely okból akaratán kívül elsült és sérülését attól kapta, a valóságot pedig azért nem meri beismerni, mert fél, hogy az uradalom elbocsátja. Ebben az esetben az orvvadászról szóló história természetesen csak a valóság leplezésére kitalált mese volt. Megkísérletem az esetet ilyen megvilágításban vizsgálni és a feltevéselem alátámasztásához adatokat gyűjteni.

Két tanu a lövés pillanatában mintegy 300—400 méter távolságra tartózkodott a helyszíntől. A lövés után valami kiabálást hallottak, ezért a hang irányába siettek. Mindketten egyszerre értek a helyszínre. Egybehangzóan előadták, hogy az erdőőr addig, amíg őket meg nem látta, csak jajgatott, azután pedig azt hangoztatta, hogy meglőtték. Az erdőört hanyattfekve találták, mellette voltak szétnyitott állapotban lévő puskája és bakancsai. A helyszín közelében senkit sem láttak. A tanuk és az erdőőr előadása között ellentét mutatkozott. Az erdőőr azt mondta, hogy puskáját csukott állapotban helyezte maga mellé, a tanuk ezzel szemben nyitott puskát láttak az erdőőr mellett.

Ezután alaposan megvizsgáltam a helyszínen talált töltényhüvelyt, melynek fenekén több éles karcot találtam. Arra gondoltam, hogy a töltény olyan puskában lehetett, melynek ütőszege nem jó és a karcok attól eredtek. A töltényhüvelyen lévő karcok arra engedtek következtetni, hogy a töltény többször volt a puskába téve és kivéve, így azt az ütőszeg mindannyiszor megkarcolta. Összehasonlítottam az üres töltényhüvelyt az erdőőr táskájában talált töltényekkel. Azokon ugyanolyan karcos nyomok vol-

tak, mint az üresen. Ez azt látszott bizonyítani, hogy a helyszínen talált üres hüvely és az erdőőr táskájában volt töltényeken lévő karcos nyomokat egy puska idézte elő. Megvizsgáltam az erdőőr puskáját s megállapítottam, hogy a puska ütőszegrugója nem volt rendben. Az ütőszeg rendszerint nem ment vissza rendesen a helyére s így a karcos nyomokat az ütőszeg idézte elő. Ezekután egész biztosra vettem, hogy a helyszínen talált töltényhüvely az erdőőr puskájából került ki. Alaposan megvizsgáltam azt a nadrágot is, melyet az erdőőr viselt. Keveset használt barna nadrág volt, melynek zsebei fehér vászonból készültek. A jobb zsebben zsebkendő volt. Ennyit láttam kívülről. Ezután a véres nadrágot kifordítottam. A jobb zsebben, melyben a zsebkendő volt, több sörét nyoma látszott. A fehér vásznon a löporfüst nyomait kétségtelenül fel lehetett ismerni, ami amellet tanuskodott, hogy a lövés az erdőört közvetlen közelből érte.

Kikérdeztem az erdőőr intézőjét is, hogy az erdőőr kitől, milyen töltényeket kapott. Az intéző azt felelte, hogy az erdőört ő látta el tölténnyel. „Hubertus” jegyű töltényeket adott neki, de arra már nem emlékszik, hogy hány darabot. A töltények gyérfüstű löporral voltak töltve.

Orvosi vélemény kikérése és az erdőőr újbóli kikérése végett Szigetvárra mentünk, ahová az erdőört kórházba szállították. Megkérdeztem a kórházi főorvost, segédorvost és még egy ott jelen volt magánorvost is, hogy milyen távolságról kaphatta az erdőőr a lövést? Véleményük meglepett. Egybehangzóan azt mondták ugyanis, hogy az erdőőr a lövést 1.5—4 méter távolságból kaphatta. Nem ilyen választ vártam. Én odanyilatkoztam, hogy nézetem szerint a lövés 20 cm-nél is közelebből történt. A kórházi főorvos erre határozottan kijelentette, hogy olyan közlebről nem történhetett a lövés, mert akkor a seb bemeneteli nyílásánál égési nyomoknak kellene lenni. Én más

véleményen voltam. Gyérfüstű löpornál a füstcsapadék kevés és a seb ennek dacára ilyen nyomokat mutatott. A lövésnek tehát közvetlen közelről kellett történnie. A lánghatás elmaradása viszont csak annyit bizonyított, hogy a lövés 2—3 cm-nél nagyobb távolságból történt.

Engedélyt kértem a kórházi főorvostól az erdőőr kikérdezésére. Megkérdeztem az erdőört, hogy hány töltenyt kapott összesen az intézőjétől? Előadta, hogy öt darabot kapott. Ebből egy darabot előadása szerint vadkacsára ellőtt, a többi a táskájában van. A táskájában ezzel szemben csak három darab töltenyt találtunk. Magyar egy darab tölteny hollétét igazolni nem tudta, vagy nem akarta. Ez azt látszott igazolni, hogy a hiányzó tölteny azonos a helyszínen talált hüvellyel. Az erdőőr előtt bizonyítékaimat mind felsorakoztattam és felszólítottam, hogy ismerje be a valóságot, vagyis azt, hogy sérülését saját puskájától kapta. Az erdőőr továbbra is tagadott, illetve megmaradt az orvvadászról szóló mese mellett. Ha kérdéseimmel valami érzékeny pontot érintettem, azonnal jajgatni kezdett, hogy fáj a sebe. Nem boldogultam vele.

Az intéző előtt tárgyi bizonyítékok alapján bebizonyítottam, hogy az erdőőr saját puskájával lőtte magát. Felkértem, hogy beszéljen az erdőőr lelkére és bátorítsa őt, hogy mondjon el nekünk mindent a valóságnak megfelelően. Az intéző kérésemet teljesítette, az erdőört figyelmeztette, hogy nem lesz semmi bántódása, akárhogy történt is az eset, ne akarja a csendőroket bolonddá tenni, hiszen azok már mindent tudnak s így a tagadásnak nincsen értelme. Az intéző biztosította az erdőört arról, hogy nem bocsátják el. Ez használt. Az erdőőr az intéző előtt beismerte, hogy véletlenül meglőtte magát.

Mielőtt az erdőőr beismerését megtudtuk volna, újból kimentünk a helyszínre és ott magyarázatot akartunk keresni arra, hogy az erdőőr puskája hogyan

sülhetett el? Eszünkbe jutott a helyszínen látott őzgida, melyről az erdőőr is beszélt. Arra gondoltunk, hogy az erdőőr talán a kis őzikét akarta megfogni s mivel ezt kézzel nem tudta végrehajtani, puskájával próbálta az állatot leütni. Annak megállapítására, hogy ilyen cselekvés közben az erdőőr sérülése létrejöhett-e, kísérletekhez folyamodtunk. Megpróbáltuk a puskánk csövét elől bal-, hátul pedig jobbkézrel megfogni, mintha az őzikét puskatussal akartuk volna lenyomni. A kísérlet újabb adatokhoz juttatott. A csőtorkolat ugyanis az előbbi fogás mellett pontosan a jobb comb azon része felé irányult, ahol a lövés az erdőört találta. Most már igyekeztem megállapítani, hogy a leírt puskafozás mellett hogyan sülhetett el az erdőőr puskája? A frissen kaszált erdei út helyenként gyengébb fatarlóval volt borítva. Azt gondoltuk, hogy mikor az erdőőr az őzikét ide-oda ugrálva le akarta nyomni, puskájának ravasza egy ilyen kiálló facsonkba akadt és úgy sülhetett el. Kísérleteztünk saját puskánkkal, hogy beleakad-e valamelyik kiálló fadarabba. Karácsony őrmester puskája beleakadt. Megpróbáltam saját puskaomat is, beleakasztottam, aztán húztam a puskát magam felé, de nem sült el. Ekkor mondtam, hogy így nem történhetett az eset, mert az erdőőr puskájának ravasza jóval erősebben jár, mint az enyém s így az még kevésbé sülhetett el. Más lehetőség után kellett kutatni. Így támadt az a gondolatom, hogy az erdőőr puskájával az őzike után csapkodva, puskáját a helyszínen lévő kis tölgyfához üthette s a puska így sülhetett el, annál is inkább, mert a puska kakasának előre és hátra 3—4 milliméter mozgása volt. Ha a kakast a leírt puskafozás szerint az erdőőr a kis tölgyfához ütötte: ez éppen elegendő ahhoz, hogy az az ütőszegre üssön, minek következtében a tölteny még akkor is elsülhetett, ha a puska kakasa leeresztett állapotban volt. Ezt a puskán ki is próbáltam. A gyöngyösmelléki körjegyző adott egy

olyan 16-os töltényhüvelyt, melyben csupán gyutacs volt. Ezt beletettem a puskába. Tanuk jelenlétében a puska kakasát leengedtem, azután a kakast olyanféle fogással, ahogy azt az erdőőr, a feltevés szerint, foghatta, egy fához ütöttem. A kakas ráütött az ütőszegre és ennek következtében a puskában volt gyutacs elsült.

Ezek után tisztán láttam a helyzetet és meg voltam nyugodva, hogy az erdőőr saját puskájától sérült meg. Az erdőőr kikérdezése végett újból a szigetvári kórházba mentünk, ahol előtte összes bizonyítékaimat felsoroltam és az eset lejátszódását elgondolásom szerint leírtam. Erre azt felelte az erdőőr, hogy mindennek a kis őzike volt az oka. Meg akarta fogni, miközben puskáját a kis tölgyfához ütötte. A puska elsült és meglőtte magát. Előadta még, hogy előzőleg azért nem merte megmondani az igazat, mert attól félt, hogy az uradalom szolgálatából elbocsátja. Az intéző azonban megígérte neki, hogy semmi baja nem lesz, ezért most már mindent úgy mondott el, ahogy az a valóságban megtörtént.

Az erdőőr 3 nap mulva vérmérgezés következtében sérülésébe belehalt. Boncolás során előkerültek lábából a sőrétek és a fojtás.

*

A nyomozásnál nélkülözhetetlen az élénk képzelőerő. Maga az eset, melyet fel kell derítenünk, okozat, melynek okát, előzményét kell megtalálnunk. Egy és ugyanazon okozatot, következményt több, sokszor számtalan ok, előzmény idézhette elő. A feladat: megtalálni az igazit. Ez rendszerint csak úgy lehetséges, ha elképzeljük az összes lehetséges okokat, előzményeket és azután ezeket feltevés tárgyává téve, közülök módszeresen kiválasztjuk az igazit. Az összes lehető okok elképzelésénél segítségünkre van a képzelőerő, melyet a minél szélesebb körű bűnügytörténeti ismeretek részben mások tapasztalatainak kihasználásával,

tehát a bűnügyek és azok nyomozásának szorgalmas olvasásával szerezhethetünk meg. A leírt eset rámutat ezenkívül a helyszíni szemle alapos megtartásának, valamint az adatok részletes és beható vizsgálatának fontosságára.

Rá kell mutatnunk végül a kísérlet jelentőségére. A járőr az eset lejátszódására vonatkozó feltevésének helyességét gyakorlatiasan, kísérleti úton ellenőrizte. Az eredmény meggyőzte arról, hogy feltevésével helyes úton jár. A kísérletet sohasem szabad elmulasztani olyankor, amikor az adatok, feltevések helytállóságának, lehetőségének ellenőrzésére alkalmas eszköznek kínálkozik.

A NYOMOZÁS ELMÉLETE GYAKOR- LATBAN.

Beküldte: *Kiss Aladár* százados.

(1934.)

1933 március 28-án a kora reggeli órákban, a román határ mentén fekvő Berekböszörmény községben Pápai Sándor 73 éves gazdálkodót és feleségét meggyilkolták. Az egyébként csendes kis községben nagy megdöbbenést váltott ki a hír s a megdöbbenés csak fokozódott, mikor megtudták, hogy a tettesek — szörnyű kegyetlenséggel véghezvitt cselekményük leplezése végett — a lakószobát is felgyújtották.

A gyilkosságot az áldozatok szolgálatában állt Tatai Lajos tehenész március hó 28-án fedezte fel, ki szokásához híven, 5 órakor megjelent Pápai Sándor lakásán s a teheneket gondozni kezdte. Munkáját befejezve, meglepetve észlelte, hogy az egyébként pontos gazdaasszony nem jön fejni, ezért a lakószobához ment s Pápainét szólítani kezdte. Miután választ nem kapott, a kilinccsel bezárt pitvarajtót kinyitotta s a pitvaron keresztülmenve, a lakószobába nyitott. A szobából erős füst tódult ki, mire rosszat sejtve, az ajtót azonnal behúzta és a hetedik szomszédban lakó Bartos Józsefékhez szaladt s ott Bartos feleségével az észlelteket közölte.

Bartosné, ki a meggyilkolt Pápai Sándor unokahúga volt, azonnal Pápaiék lakására sietett s a lakószobába ment. Az ajtón belépve, megdöbbenve észlelte, hogy nagybátyja és felesége az ajtó mellett vértócsában, holtan fekszenek, az egyik ágy pedig ég. A kiáltására megjelent szomszédok a tüzet eloltották, majd az őrs odaérkező járőre a helyszínt lezárta, nehogy a még megmaradt nyomok is megsemmisítenek. Az őrsparancsnok az elrendelt jelentéseket

meglette, egyben a rendelkezésre álló összes legénységet nyomozásra azonnal szolgálatba vezényelte.

Az őrstől érkezett telefonjelentésre a debreceni nyomozó alosztálytól az őrs támogatására fényképész-daktiloszkópus és 2 nyomozóból álló helyszínelő alcsoport szállott ki. Az alcsoport tagjai — a nagyobb távolság, de főleg a rossz közlekedési viszonyok miatt — csak délután folyamán érkeztek meg a községbe s midőn a helyszínen megjelentek, az időközben autón odaérkezett bizottság Pápai Sándor holttestét boncolásra már előkészítette. Ez a körülmény azonban nem akadályozhatta meg a helyszíni szemle megtartását s azt az alcsoport tagjai — a cselekmény elkövetése előtt s a cselekmény felfedezésekor előtalált helyzetet tanuk előadása alapján pontosan megállapítva — a legkisebb részletekre kiterjedő alapossgal meg is ejtették.

A helyszíni szemle során az alábbi, lényegesebb megállapítások eszközöltettek:

A meggyilkolt házaspár a község egyik főbb utcáján, a román határ felé eső részen, két lakó- és egy előszobából (pitvar) álló náddal fedett, egyszerűbb falusi házban lakott. A ház az utca felől deszkakerítéssel volt ellátva s az utcáról az udvarra nyíló kis fajtó egyszerű zárral volt felszerelve. A zár sértetlen állapotban találtatott. Az ajtó a bűncselekményt felfedező Tatai előadása szerint, reggel 5 órakor, mikor Pápaiékhoz ment, a szokott módon, retesszel volt bezárva.

Az udvart alulról is kerítés szegélyezte. Az ezen lévő kis ajtó állandóan nyitva volt. A rajta átvezető gyalogösvényen a község más utcáira, valamint szántóföldekre lehetett jutni. Valószínűnek látszott, hogy a tettes a helyszínre jövet ezen útvonalat használta fel, mert itt feltűnés nélkül, a sötétség leple alatt pedig észrevétlenül juthatott a meggyilkolt házaspár udvarára. A helyszíni szemle során azonban nem sikerült

olyan elváltozást találni, mely ezt a feltevést bizonyító nyomokkal alátámasztotta volna.

A ház két lakószobájából egyik utcai, másik udvari volt s a kettőt a pitvar kötötte össze. A pitvar a tornácra nyíló 85×165 cm nagyságú deszkaajtóval volt ellátva, s az a cselekmény felfedezésekor csak kilinccsel volt bezárva. A kulcs nem volt a zárban. A kulcsot később a helyszíni szemle során, a pitvarban, a kemence mellett lévő bolthajtásban szegre akasztva találták meg. A zár egyébként sértetlen állapotban volt.

A pitvarban — az utcafelőli szoba fala mellett — az ajtótól 125 cm-re 4 foggal bíró, véres, női hajba való fésűdarab feküdt. Megállapítás szerint a fésű Pápai Sándorné tulajdona volt s azon a törés nyoma frissnek látszott. Az utcai szobába vezető ajtó mellett a falon 148 cm magasságban, 15 cm hosszúságú freccsenési vérnyom volt található, az ajtó küszöbétől 10 cm-nyire pedig az eltört fésű kiegészítő része feküdt. Egyébként a pitvarban más változás nem látszott s a kemence felett elhelyezett sonkák is érintetlen állapotban voltak.

Az utcai szobában — a cselekmény felfedezésekor fentállott helyzetet véve alapul — a pitvarból nyíló ajtónál a padlón két holttest feküdt. Az egyik — Pápai Sándorné — teljesen felöltözött állapotban, fejével az ajtó felé, hanyatt, a másik — a férjé — arccal felé fordulva közvetlenül mellette. A férfin csak egy alsónadrág (gatya) volt s az ingnélküli mellrészen lepedő volt borogatásul keresztülcsavarva. Mindkét holttest fején erőszakos behatásra mutató külsérelmi nyomok látszottak. A padlón a fej és a törzs alatt nagyobb vértócsák voltak.

A szobában erős füstszag volt és a falon s az udvarra nyíló ablakon (az utcai ablak be volt spalettázva), erős füstlerakódás látszott.

A bent lévő két ágy közül egyik vetett állapot-

ban, a másik bontatlanul találtatott. A megvetett ágyról a dunna hiányzott s azt a tettes a holttestek letakarására használta fel. A másik ágynak az ajtófelőli láb-része erősen meg volt szenededve s az ágyban lévő párnák és pokrócok félig el voltak égve, a szalmazsák-ból pedig a szalma a holttestek felé ki volt szórva. Az ágy mellett, a földön, egy kis faládikában kotló-fészek volt, melyen a tojások szitával voltak letakarva, a kotló pedig a földön megdögölve feküdt.

Az ajtóval szemben elhelyezett ruhaszekrény felső fiókja kihúzott állapotban volt, abban azonban keresés nyoma nem látszott. Későbbi megállapítás szerint elhaltak itt tartották pénzüket s adósaikra vonatkozó feljegyzéseiket. E tárgyak azonban a helyszíni szemle során a legszorgalmasabb kutatás dacára sem találtak fel, így valószínűnek látszott, hogy azokat a tettes magával vitte. A szoba közepén lévő asztalon egy óralánc feküdt, erről azonban az óra hiányzott. A lánc megállapítás szerint Pápai Sándor tulajdona volt s a tanuk az órát ezen mindig rajta látták. Az ugyanezen asztalon elhelyezett lámpa lecsavart állapotban volt s abból a petróleum még nem fogyott ki. Az üveg erősen kormos volt és azon ujjnyom nem látszott. Egyébként a szobában dulakodás és kutatás nyoma nem látszott.

A hullákat megvizsgálva, Pápai Sándor fején 9 sérülési nyom találtatott, melyek túlnyomóan a fej középvonalától balra estek. A sérülések szélei élesek voltak. A legnagyobb közülük 11 cm hosszúságú volt, de a többi is alig maradt el emögött, úgyhogy azok egyenkint is alkalmasak lettek volna a halál előidézésére. Pápai Sándorné fején ugyancsak 9 sérülési nyom volt, ezek részben éles éllel bíró eszköztől származtak, részben pedig tompaélű tárggyal való ütésekkel okoztattak. A fején kívül sérülési nyom találtatott még a bal alkar külső oldalán, hol 6—7 cm hosszú, ujjnyi széles, nyelvalakú, élesszélű, lebenyes seb

volt. A jobbkez ujjai között és részben a körmök alá tapadva négy darab hajnak látszó szőrszál találtatott, melyek biztosítva őrizetbe vétettek és szakértői vizsgálat végett a debreceni egyetem kórbonctani intézetének beszolgáltattak.

A halál a sérülések elszenvedése után azonnal bekövetkezett.

A hullák boncolása idején (március 29-én 15 óra) a végtagok izületei merevek voltak, s Pápai Sándor arca egynapos borotváltnak látszott. Nála gyomortartalom nem volt, feleségénél azonban barnásszínű folyadék (kávé) találtatott.

A helyszíni szemlével egyidőben az áldozatok élete is beható nyomozás tárgyává tétetett s ennek során azok viszonyait vizsgálva az alábbiak nyertek megállapítást.

Pápai Sándor jobbmódú gazdálkodó ember volt, ki szorgalmas s odaadó munkával jelentékenyebb vagyona tett szert. Az utóbbi években azonban — előrehaladott kora miatt — dolgozni már nem tudott s vagyonát magas kamatra kiadott pénzkölcsönökkel gyarapította, míg felesége tejtermékek árusítása révén jutott jelentékenyebb összeghez, úgyhogy a megállapítások szerint a gyilkosság idején 1000 pengőn felüli készpénzzel rendelkeztek. Ezen körülmény a faluban általánosan ismeretes volt, ismerték a pénz holtartási helyét is és általában úgy tudták, hogy az adósokról pontos jegyzéket vezetnek. Az elhaltak visszavonult életet éltek s házukhoz — az időnkint megjelenő kölcsönkérőkön kívül — csak a rokon Bartos József és felesége, valamint egy Kókai Erzsébet nevű nő volt főleg bejáratos. A tehenésként alkalmazott Tatai csak nappal tartózkodott náluk.

A férfi a gyilkosság előtti időben lakásán betegen feküdt. Kezelőorvosának megállapítása szerint influenza tüdőgyulladás tünetei mutatkoztak nála, ami magas korára tekintettel, életveszélyes volt. Éppen ezért

a végrendekezés gondolatával is foglalkozott s tanuvalomások szerint olyirányú kijelentéseket tett, hogy vagyonát az egyházra hagyja, mely körülmény Bartosékát — tekintve, hogy ők lettek volna az örökösök — igen érzékenyen érinthette.

Fentiekben ismertetett adatgyűjtő-eljárás során összegyűjtött adatok rendezése és az azokból vont következtetések után a nyomozás eddigi eredménye az alábbiakban foglaltatott össze:

a) Gyilkosság történt. Ezt kétségtelenül mutatták a helyszín állapota s a hullákon talált, feltétlenül idegen kéz által előidézett, külsérelmi nyomok.

b) A gyilkosságot március hó 27-én az esteli órákban, valószínűleg 18—21 óra között követték el, mert az elhaltak — az ezirányban ugyancsak kiterjesztett megállapítás szerint — 18 h-kor szoktak vacsorázni s 21 h-kor tértek rendszerint nyugovóra. A boncolás során az asszony gyomrában kávémaradék találtatott, ami azt mutatta, hogy a halál kevéssel az étkezés után bekövetkezett, mert különben a könnyen emészthető folyadék a gyomorból már kiürült volna. A helyszíni szemlénél az asszony ágya bontatlan állapotban volt, így kétségtelen, hogy halála még a lefekvésre irányuló előkészületek megtétele előtt következett be. Jellegzetes adatot szolgáltatott még az elkövetés időpontjára nézve a szitával letakart kotlófészek s a földön dögölve talált kotló is, mely arra engedett következtetni, hogy az asszony — valószínűleg kevéssel lefekvése előtt — a kotlót levette, azt azonban visszatenni nem volt már ideje.

c) A gyilkosságot a tettes az utcai szobában követhette el akként, hogy az ajtót nyitó asszonyt éllel bíró eszközzel, minden valószínűség szerint fejszével fejbeütötte, majd a betegágyából felesége segítségére siető férjét is többször fejbesújtotta úgy, hogy azok az ajtónál összeestek és meghaltak. Ezután a tettes a pénzt a ruhaszekrény fiókjából magához vette, majd

a holttesteket dunyhával letakarta és az ágyat meggyújtotta, hogy ezáltal cselekménye nyomait megsemmisíthesse.

A cselekmény elkövetésének ezen módja a helyszín adataiból teljes bizonyossággal rekonstruálható volt. A pitvarban talált fésű mutatta, hogy az asszonyt az első ütés az ajtó közelében érte. Ezt igazolta az ajtófélfán, a fej magasságában talált freccsenési vérnyom is, a bal alkaron lévő sérülés pedig azt bizonyította, hogy az asszony kezét felemelve védekezett. Védekezés közben kerülhettek ujjai alá az ott talált szőr-szálak is.

d) A gyilkosságot a tettes a pénz, valamint az adósokra vonatkozó feljegyzések megszerzése végett követhette el. Ez a megállapítás annál is inkább valószínű volt, mert a pénzen és az asztalra kitett órán kívül a lakásból semmi sem hiányzott s a tettes nem is mutatott szándékot más tárgyak elvitelére és érintetlenül hagyta az előszobában felaggatva volt sonkákat is.

A legfontosabb kérdésre, hogy ki volt a tettes, az eddig beszerzett adatok közvetlen bizonyítékot nem nyújtottak ugyan, azonban a helyszín adatainak s a cselekmény elkövetési módjának a tettes egyénisége szempontjából való vizsgálata ezirányban is igen értékes következtetésekkel szolgált. Abból a körülményből ugyanis, hogy az ajtókon erőszakos behatolási nyom nem látszott, arra lehetett következtetni, hogy a tettes akadály nélkül jutott a lakószobáig s így ismerős lehetett a helyszínnel, vagy pedig a sértettek valamelyike engedte be. A helyszínnel való ismeretséget alátámasztani látszott az a körülmény is, hogy a tettes a pénz különösebb keresés nélkül megtalálta. Az adósokra vonatkozó feljegyzés eltűnése valamelyik adós tettességére engedett következtetni ugyan, de ennek nagyobb fontosságot egyelőre nem lehetett tulajdonítani, mert a feljegyzést tartalmazó iratok — megállá-

pítás szerint — a pénzzel együtt voltak s így azokat a tettes a pénzt felmarkolva akaratlanul is magához vehette. Az áldozatok fejének szétverése és a holttestek megsemmisítésére irányuló szándék pedig azt a benyomást keltette, hogy a tettes az elhaltakon boszszút álló, elvetemült s emellett körmönfont, ravasz ember lehetett.

A beszerzett adatok összegezése és beható mérlegelése alapján a tettes kilétére vonatkozólag az a feltevés állíttatott fel, hogy a cselekményt helybeli egyén követte el. A személyekre vonatkozó feltevés felállítása előtt beható megfontolást követelt a cselekmény elkövetésére szolgáló eszköz birtoklása is, ez azonban közelebbi támpontot nem adhatott, mert fejsze majdnem minden háznál rendelkezésre állott. A freccsenési vérnyomok arra engedtek következtetni, hogy a tettesnek véres ruházattal és véres eszközzel kell bírnia, az asszony körmei alatt talált szőr-szálakból pedig az volt várható, hogy azok kitépésből kifolyólag a tettesen külsérelmi nyomnak kell lenni. Ezeknek figyelembe vételével folytatott nyomozás során elsősorban elhaltak szolgálatában állott Tatai Lajos tehenész, majd Bartos József és felesége vétetett tettesként számításba.

Tatai ellen közelebbi adat nem volt ugyan, de részint az a körülmény, hogy neki volt elsősorban alkalma a cselekményt elkövetni, részint pedig az, hogy a cselekmény felfedezésekor ahelyett, hogy kiabálva a szomszédokat fellármázta volna, a hetedik szomszédban lakó Bartosékhoz szaladt, gyanússá tette, amit a nyomozás során tanúsított zavart magaviselete csak erősített. Kikérdezése, valamint a nála tartott házkutatás azonban ezt a gyanút nem támasztotta alá, így a tettességre vonatkozó feltevés — ha nem is véglegesen — elejtett.

Bartosék tettességére vonatkozó feltevést főleg azon körülmény támasztotta alá, hogy az örökségből

kifolyólag érdekükben állott a házaspárt láb alól eltenni. Pápai ugyanis betegsége alatt olyirányú kijelentéseket tett, hogy vagyónát az egyházra hagyja, ez esetben pedig Bartosék semmit sem örököltek volna s a haszonélvezet is az özvegyet illette volna meg. Így kézenfekvő volt, hogy a házaspár meggyilkolása elsőrangú érdekük lehetett, ezért velük szemben a nyomozás részletes lefolytatása szükségesnek mutatkozott. A nyomozás során azonban ezen indokon kívül más adatot nem lehetett ellenük beszerezni és csupán az tette még szerepüket gyanússá, hogy a gyilkosság délutánján, 17 és 18 óra között, elhaltak lakásán jártak s ezirányú puhatolás adatai szerint ők voltak azok, kik az elhaltaknál utóljára megfordultak. A közvélemény is általában Bartos ellen nyilvánult meg s valószínűleg ennek ellensúlyozására a nyomozás későbbi során Bartos jelentékenyebb pénzjutalmat is tűzött ki a nyomravezetőnek, bár előzőleg meglehetősen közömbösen viselkedett.

A legvalószínűbbnek azonban az a feltevés látszott, hogy a cselekményt elhaltak valamelyik haragosa vagy adósa követte el, kinek a pénzen kívül az adósok feljegyzésére vonatkozó iratok megszerzése is érdekében állott. Éppen ezért ebben az irányban a legszélesebbkörű nyomozást vezették be. A rokonoktól, szomszédoktól, kölcsönkérőktől beszerzett adatok alapján a nyomozást minden számításba jöhető egyén ellen részletesen lefolytatták, azonban senkivel szemben sem sikerült olyan adatot találni, mellyel tettességét igazolni lehetett volna. Körülbelül 300 egyént kikérdeztek, igen sok egyénnél részletes házkutatást és személymotosztást tartottak, mégsem sikerült a gyilkosságot bizonyító adatot megszerezni.

Ebben az irányban folytatott nyomozással egyidejűleg kiterjesztetett a nyomozás a községben megfordult idegenek után is, mert megállapítás szerint egy órás és egy kerékpáros járt a gyilkosság előtti idő-

ben a községben. Tanuk előadása szerint az órás az elhaltaknál is járt, akadt továbbá tanu, aki állította, hogy a gyilkosság napján elhaltak házának kerítéséhez idegen kerékpár volt támasztva. Ebből kifolyólag az órás, illetve kerékpáros tettességével is számolni kellett. Az órás tettessége annál is inkább feltételezhető volt, mert a szobában az óralánchról — melyen pedig máskor az óra mindig rajta volt —, az óra hiányzott s így valószínűnek látszott, hogy azt az órás vitte magával. Arra ugyanis nem lehetett gondolni, hogy a tettes oly körmönfontan dolgozzék, hogy az órát levegye a lánchról s a láncot visszahagyva, csak az órát vigye el.

Hosszas nyomozás után az órást sikerült megtalálni, ki azonban szerepét igazolni tudta. A kerékpáros a legbehatóbb puhatolás dacára sem került elő, így tettességével továbbra is számolni kellett.

Igen sok dolgot adtak a nyomozásnak a névtelen feljelentések, melyek arra mutattak, hogy a lakosságot a gyilkos kézrekerítése rendkívüli mértékben foglalkoztatja. Minden feljelentést részletesen lenyomoztak s nem egyszer a levélíró kiléte is megállapított, azonban a levelek lényegesebb adatot nem szolgáltatottak, sőt legtöbbször személyes bosszú művének bizonyultak.

Mint érdekes körülmény említést érdemel Kókai Erzsébet szerepe is, aki — miként már fentebb említettük — az elhaltakhoz bajáratos volt. Nevezett nő a kikérdezések során rendkívül izgatottan viselkedett, majd azt a kijelentést tette, hogy „ha beszélnie lehetne, megmondaná, ki volt a tettes”. Később a gyilkossággal kapcsolatban rémképeket látott, végül az elméje teljesen megzavarodott, úgyhogy elmeógyintézetbe szállították. Igy rejtély maradt, hogy valóban tudott-e valamit, vagy az egyébként is gyenge idegzetű nőt a történetek annyira felizgatták, hogy kijelentését már elmezavarodott állapotában tette.

Nyomozás közben érkezett meg a m. kir. debreceni tudományegyetem kórbonctani intézet által Pápainé körmei alatt talált szőrszálakra vonatkozólag adott szakvélemény, mely szerint a górcsövi és laboratóriumi vizsgálat megállapította, hogy azok fejről származó hajszálak. A hajszálak Pápai Sándornééval látszottak egyezni, egy azonban, mely teljesen ép volt s úgy hajhagymával, mint hegyvel el volt látva, Tatai Lajos hajával egyezőnek látszott.

E szakértői vélemény alapján a gyanú újra Taira terelődött s őrizetbevételenek gondolata is felmerült. Miután azonban a gyanút az ellene ismételt lefolytatott nyomozás sem támasztotta nyomatékosabban alá, őrizetbe vétele mellőztetett, mert célszerűbbnek látszott nevezettet megfigyelés alatt tartani és így ellene adatokat szerezni, mintsem kellő bizonyíték nélkül elfogva, a nyomozás további eredményét megghiúsítani.

Három hétig tartó, megszakítás nélküli nyomozás után minden feltevés megdőltnek látszott, illetőleg egyiket sem sikerült nyomatékosan alátámasztani. A további nyomozástól egyelőre nem volt eredmény várható, s miután a nyomozást végző csendőrök az idegfeszítő munkában kifáradtak, célszerűnek mutatkozott a nyomozás abbahagyása vagy legalább is rövid időre való felfüggesztése. Célszerűnek mutatkozott ez azért is, mert így számítani lehetett arra, hogy a tettes fellelegzik, reménykedni kezd, valamilyen irányban elszólja magát és esetleg költekezésbe kezd.

Ebből kiindulva, az őrs a nyomozást — megfigyelésre alkalmas egyének beszerzése után — abbahagyta s a nyomozó alosztálytól kirendelt járőr, az időközben kirendelt és a nyomozásba bekapcsolódott ellenőrző járőrrel együtt bevonult.

Pár nap elteltével azonban a járőrök — az eredmény elérése utáni vágytól hajtva — ismét a helyszínen voltak s az időközben eszközölt megbeszélések alapján a nyomozást újból bevezették. Ez alkalommal

elsősorban az előző nyomozás során felállított feltevéseket igyekeztek újabb adatokkal alátámasztani, majd a még számításba jöhető egyénekekkel szemben folytatnak nyomozást s midőn ezen az úton eredményhez nem jutottak, a cselekményből származó haszon értékesítésével kapcsolatban vezettek be beható puhatolást. Az elhatározást ezirányban az az elgondolás adta meg, hogy az eltelt idő óta bizonyára megpróbálta már a tettes az ellopott pénzt felhasználni s abból költekezve, kiadásokat eszközölt. A puhatolást ezirányban is a legszélesebb körben megejtették s nemcsak a kocsmákbeli feltűnő költekezésekre és az üzletekben eszközölt vásárlásokra, hanem adósságfizetésekre s a községházán eszközölt adófizetésekre stb. is kiterjesztették.

A puhatolás során jutott tudomásra, hogy egy Buzás Lajos nevű gazdálkodó április hó folyamán földhaszonbérért és ebadóba a községházán 46 pengőt befizetett. Miután a befizetés a gyilkosság utáni időben történt, de különben is az időben az adófizetés ritkaságszámba ment, Buzás magánviszonyai és életkörülményei után azonnal puhatolást vezettek be. Ennek során megállapítást nyert, hogy nevezett valamikor jobbmódú gazdálkodó ember volt, egy peres ügyből kifolyólag azonban a nehéz gazdasági helyzet folytán tönkrement, úgyhogy a feleségével közös tulajdonát képező lakóházának ráeső részét már elárverezték és nemfizetés esetén a kilakoltatás veszélye fenyegette. Egyébként nevezett a községben derék, becsületes, istenfélő emberként volt ismeretes s a beszerzett vélemények szerint a gyilkosság elkövetésénél nem jöhetett számításba. Ennek dacára indokoltnak látszott a pénz holszerzésének tisztázása annál is inkább, mert a puhatolás során egy tanu állította, hogy Buzást a gyilkosság utáni napokban egyik közeli községből jövet ruhát tartalmazó csomaggal látta, a feleségéről pedig megállapították, hogy különböző helyeken apróbb bevásárlásokat végzett.

Ebből kifolyólag Buzást a község házára idézték, kikérdezését megkezdték. A kikérdezés során — takarítási okokból — a gyilkosságot egyáltalán nem említették előtte s csupán csak az képezte megállapítás tárgyát, hogy a folyó évben mennyi megtakarított pénze volt, miből takarította azt meg, mikor, mire használta fel és hol tartotta a pénzt. Miután ezek ártatlan kérdéseknek látszottak, Buzás nyugodtan adta meg válaszát s előadta, hogy 100 pengőnyi megtakarított pénze volt, amit munkabérekéből takarított össze s azt a ruhaszekrényben tartotta. A vele egyidőben — természetesen Buzás tudta nélkül — kikérdezett Buzásné azt adta elő, hogy 45 pengő megtakarított pénzük volt s a pénzt az asztalfiókban őrizték. További ellentétek mutatkoztak a pénz felhasználására vonatkozólag is, s midőn Buzással a kiadásokról részletes elszámolást készítették, megállapították, hogy a kiadások az általa beismert 100 pengőnyi összeget meghaladják. Ennek elébe tárása és felesége ellentétes vallomásának ismertetése után Buzás erősen zavarba jött s hosszas tusakodás után kijelentette, hogy nem 100 pengő, hanem 245 pengő megtakarított pénze volt, egyben ezen kijelentéshez hozzátette, hogy „a pénzhez azonban nem Pápai meggyilkolása révén jutottam”. Miután a gyilkosság kérdését előtte eddig nem is említették, ez a kijelentése gyanúnak látszott.

Míndezek alapján felmerült az a gyanú, hogy a gyilkosságot Buzás követte el. Mielőtt azonban erre vonatkozólag részletesen kikérdeztetett volna, célszerűnek látszott a beismert megtakarított pénz holszerzését tisztázni, mert feltehető volt, hogy azt igazolni nem tudja és ez a körülmény pedig alkalmasnak látszott beismert vallomásának kieszközlésére. A feltevés helyesnek bizonyult s Buzás bármennyire is igyekezett, megközelítőleg sem tudott számot adni a 245 pengő holszerzéséről.

Ez a körülmény láthatóan erős bizonytalanságban

tartotta, amit csak fokozott az, hogy minden állítását azonnal ellenőrizték s azok valótlanságát elébe tárták. Így többek között megcáfolták azt a védekezését is, hogy a rajta levő új ruhát a gyilkosság előtt vette, egyben — a nála házkutatás során előtalált árukkal — bebizonyították, hogy a gyilkosság után jelentékenyebb összeget költött el. Ezek a körülmények gyanúsítottat teljesen megzavarták s midőn a házkutatás alkalmával a kutyaólban, a kutya alatt megtalált vérnyomokat tartalmazó kabátját felmutatták előtte, megtört és hosszas tünődés után kijelentette, hogy a pénzhez Pápai Sándor és neje meggyilkolása révén jutott.

E beismert kijelentés után könnyű dolog volt e szörnyű kegyetlenséggel véghezvitt gyilkosság minden részletét felderíteni és tisztázni. Megállapítás szerint Buzást a cselekmény elkövetésére szorult anyagi helyzete készítette. Ugyanis ügyvédjével szemben záros határidőre teljesítendő fizetési kötelezettsége volt s miután pénzt sehonnan sem tudott kapni, elhatározta, hogy megpróbál Pápaiéktól kölcsönt kérni. Miután azonban egy ízben azt már eredménytelenül kísérelte meg, elindulásakor fejszéjét is magához vette azzal az elhatározással, hogyha másként nem lehet, megöli őket s úgy szerzi meg a pénzt. Vallomása szerint március 29-én 20 órakor érkezett Pápaiékhoz. Jövedele célját közölte velük és midőn azok kérését nem teljesítették, előbb az asszonyt, majd a férfit több fejszeccsapással megölte. Továbbiakban előadása lényegében egyezett a helyszíni szemle adataiból eszközölt megállapításokkal. Említést érdemel, hogy az adósokra vonatkozó feljegyzést nem vitte el, hanem az ágy meggyújtására használta fel s hogy az asztalon talált órát a láncról levette, az órát lánc nélkül vitte el, mert úgy gondolkozott, hogy ha a láncot viseli, könnyen észreveszik. Bámulatos, miként volt lelkiereje két agyonvert ember holtteste mellett nyugodtan gondolkozni és mérlegelni.

A gyilkosság után hazaérkezve, a pénzt az istállóban elrejtette, majd nyugodtan lefeküdt. Reggel korán felkelve, első dolga volt a bűnjelek megsemmisítése. Ezért a kemencébe befűtött és ott a véres fejszenyelet elégette, majd a fejszét a kertben elásta. Miután a pénzt sem vélte elég biztos helyen, felvitte az istálló padlására s a tapaszt felbontva, egy csészébe beletette és betapasztotta. Csupán 180 pengőt vett magához, mert úgy vélte, hogy ennek elköltése nem lesz feltűnő. A többit csak akkor akarta felhasználni, mikor az ügyben a nyomozást befejezik. A betapasztást oly ügyesen csinálta, hogy annak nyoma egyáltalán nem látszott s a pénzt a házkutatás során csak bemondása után találták meg.

A gyilkosság elkövetését reggel feleségével is közölte, aki azonnal Pápaiék lakására sietett, hogy férje állításának valódiságáról meggyőződést szerezzen. Odaérkezve már nagy tömeget talált, amit férjével közölt, mire az a véres ruháját kimosta és a kutyaólba a kutya alá tette, mert adott esetben azzal szándékozott védekezni, hogy azt a kutya vérezte össze.

A további nyomozás során előkerült az eltűnt óra s a véres fejsze is s így nem fért kétség Buzás tettességéhez. Nevezett kötél általi halálra ítéltetett, felesége pedig orgazdaság büntetéseért 10 hónapi börtönbüntetést kapott.

A leírt nyomozás iskolapéldája a nagy körültekintéssel, alapos szaktudással, fáradhatatlan buzgalommal és rendkívüli szívóssággal véghezvitt nyomozásnak. A mindenre kiterjedő részletességgel megtartott helyszíni szemléltől kezdve a helyszín adataiból vont következtetéseken s az azokból felállított feltevéseken át egészen a gyanúsított kikérdezéséig és beismerésre bírásáig, mintaszerű volt a nyomozás. S hogy mégis egy-

két dolgot kiemelünk, azért tesszük, mert szeretnénk, ha olvasóinknak az tanulságul szolgálna.

A helyszín — mint mondani szokás — beszél, így sohasem lehet mellőzni annak alapos meg szemlélését, mert ezáltal már nyomozásunk kezdetén végzetes hibát követünk el és olyan adatoktól foszthatjuk meg magunkat, melyek eredményhez vezetnek bennünket. Nem lehet ok a meg szemlélés mellőzésére a helyszín megváltoztatott állapota sem, mert a gyakorlati életben legtöbbször ezzel az esettel állunk szemben. A bűncselekményt felfedező s a kíváncsiak — mire a járőr odaér — rendszerint összetaposnak mindent, ez esetben sem szabad visszariadni, hanem meg kell állapítani a helyszínek a cselekmény előtti, cselekmény utáni s az általunk talált állapotot s ezek figyelembe vételével ejtsük meg helyszíni szemléket. Így történt ez fenti esetben is, miként láttuk, a helyszín adatai nemcsak az elkövetés időpontjára s a bűncselekmény véghezvitelének módjára, hanem a tettesre vonatkozólag is értékes útmutatással szolgáltak.

Sohasem szabad abba a hibába esni, hogy csak a helyszíni szemlével törődünk s annak befejeztéig más irányú intézkedéseket nem teszünk. Sok esetben egy alapos helyszíni szemle hosszabb időt vesz igénybe, nagy hiba volna tehát, ha a szemlével egyidőben más irányban is nem folytatnánk puhatolásokat. Különösen nagy hiba lenne az idegen egyének tettességénél, mert ezáltal menekülésükre olyan előnyt adnánk, amit később nehéz lenne behoznunk.

Eppen ezért már a nyomozás kezdetén tervszerűen be kell osztani a munkát s míg a nyomozó alosztály járőrei a helyszíni szemlé végzik, addig az őrsbeli járőrök egyikének az áldozat viszonyai, a másiknak a községben megfordult idegenek stb. után kell puhatolni, hogy midőn a helyszín adatait összegyűjtöttük, a többiekkel kiegészítve, nyomozásunknak határozott

irányt adhassunk. Így történt ez — igen helyesen — jelen esetben is s hogy ezt nem lehetett azonnal értékesíteni, az nem a nyomozók hibáján múltott.

Nagyon kell ügyelni arra is, hogy kellő alátámasztás nélkül ne ragaszkodjunk görcsösen valakinek a tettességéhez s ne engedjük magunkat a közvélemény által befolyásoltatni. A görcsös ragaszkodás rendszerint megbosszulja magát, a közvélemény pedig — mint jelen esetben is — tévútra vezethet bennünket. Tatai tettességét a szakértői vélemény is alátámasztotta s mégis — igen helyesen — további adatok beszerzésére törekedett a nyomozás s midőn ezt beszerezni nem sikerült, a tettességre vonatkozó feltevést elejtette és Tatai elfogását mellőzte. A hajszál egyezése kétségtelenül súlyos gyanúok volt ugyan, de nem lehetett elegendő bizonyíték a tettességre nézve, mert mai fel fogás szerint egyedül csak az ujjlenyomat azonossága kizárt. Azonban a helyszínen talált ujjnyom sem jelent tettességet, csupán csak azt, hogy az illető a helyszínen megfordult. Hogy ő volt a tettes, azt más adatokkal kell a nyomozásnak alátámasztani. Ha ez nem sikerül, jobb az illetőt elejteni s tovább nyomozni, semmint kevés bizonyítékkal átadni és azzal a nyomozást befejezettnek tekinteni. A közvéleményt sem szabad mindig figyelmen kívül hagyni, mert a nép közötti mendemondák alapján kialakult vélemény ismerete sokszor helyes irányba terelheti nyomozásunkat. Ném szabad azonban magunkat befolyásoltatni, mert a befolyásolás által, mint jelen esetben is láttuk, úgy Bartosékra, mint Buzásra vonatkozólag téves irányba terelődött volna a nyomozásunk.

Sokszor hangsúlyoztuk már azt is, hogy sok apró gyanúok összehalmozása s lényegtelennek látszó adat egymásba fűzése éppúgy döntő érvényű erővel bírhat, mint bármely fontos bizonyíték, éppen azért azok beszerzését sohasem szabad mellőzni és a leglényegtelebnek látszó körülményt sem szabad figyelmen kívül

hagyni. A községházán eszközölt befizetés, a ruhát tartalmazó csomaggal való látás, első tekintetre igazán lényegtelen adat s mégis a magánviszonyokról és bevásárlásokról szerzettekkel együtt kiegészítve sűrű hálót font a gyanúsított körül, melynek gyűrűjéből nem tudott szabadulni s előbb ellentmondásait, később pedig cselekményének beismerését eredményezte.

Igen helyes volt a kikérdezés taktikája is. A gyanúsítottat beszélni kell engedni. Adja csak elő nyugodtan az általa kigondoltakat. Előadását azonban pontosan jegyezzük fel s minden állítását őrizzük ellen és valótlanság esetén tárjuk elébe. Így állandóan bizonytalanságban tarthatjuk s a gyanúsított elszólását vagy beismerését semmi sem segítheti jobban elő, mint a bizonytalanság és állításainak megcáfolása.

Mint szépség hibát lehetne felhozni, hogy a nyomozás hosszúra nyúlt, s ha a megállapításokat a költségre nézve előbb végezték volna, valószínű, hogy az eredmények sokkal hamarabb következnek be. A nyomozás befejezése után ez a megállapítás igaznak látszik, de az első napok lázas tevékenységében erre a figyelem nem terjedhetett ki, de különben is valószínűbbnek látszott, hogy a tettes csak később próbálja meg a pénz felhasználását. Általános érdeklődés előbb is folyt ugyan ilyen irányban, de ez nem volt beható s érdekes, hogy mindaddig, míg Buzás neve gyanúsítottként nem szerepelt, senki sem tudott vele szemben gyanús körülményt felhozni, mikor pedig gyanúsított lett, egymásután jelentkeztek a tanúk és szolgáltattak értékes adatokat. Így jelentkezett akkor Bartosné is, ki állította, hogy nagybátyja említette előtte Buzás nevét, mint aki már járt náluk pénzt kérni, de nem adtak neki. Mennyivel könnyebb lett volna a nyomozás, ha ő ezt a kezdetén állítja, de hiába kérdezték ki ismételten is, ez mindaddig nem jutott eszébe, míg Buzásra nem terelődött a gyanú.

Az áldozatokon látható számos súlyos sérülésből,

melyek mindegyike halálos volt, a nyomozók már eredetileg azt a következtetést vonták le, hogy a gyilkost az ölésnél, a rablás elkövetéséhez szükséges erőszak gyakorlásán kívül más indulat, valószínűleg bosszú is vezérelte. Ebből, a később helyesnek bizonyult következtetésből a nyomozók eredetileg elmulasztották a további következtetéseket levonni, vagyis, hogy a tettes olyan személy lehetett, akinek a bosszúra valamelyes oka volt. A meggyilkoltak pénzkölcsönzéssel foglalkoztak, tehát teljesen kézenfekvő lett volna a tettest olyan ember személyében valószínűsíteni, aki szorult helyzetben van, kölcsönt kért, de nem kapott. Ilyen irányban feltett kérdésre Bartosné valószínűleg említést tett volna Buzásról.

Ez az utólagos bírálat az egyébként kiváló és eredményes nyomozás érdemeinek teljes csorbítatlanul hagyása mellett kizárólag csak a tanulságokat óhajtja szemléltetővé tenni.

EGY UTAZÁS ALAPOS FELDERÍTÉSE.

Beküldte: *vitéz Battyáni Paksi-Kiss Tibor* őrnagy.

(1934.)

A fehérgyarmati őrs 1933 november 22-én arról értesült, hogy Jakab Gyula kölcsei születésű és illetőségű juhkereskedő 1933 július hó 23-án Mátészalkán Berger Rezső szamossályi lakostól 170 juhot 1735 pengőért megvásárolt s azokra Bergernek 500 pengő előleget adott a mátészalkai „Hangya” szövetkezetben azzal, hogy a megvásárolt juhokat augusztus 15-ig átveszi és a hátralékos 1235 pengőt akkor kifizeti. Jakabnál ez alkalommal még legalább 2000 pengő maradt. Másnap, július 24-én látták Jakabot a fehérgyarmati vásáron, de azután nyoma veszett. Bergernél sem a juhokért, sem a pénzért nem jelentkezett, bár Berger levélben is sürgette az általa megadott mátészalkai címen.

Az őrsnek ez annál inkább is gyanús volt, mert Jakabot nem olyan embernek ismerték, aki pénzt veszni hagyja, de eltűnése előtt sok pénz is volt nála.

A nyomozást bevezették és a következőket állapították meg és jelentették 1933 december 18-án a debreceni nyomozó alosztályparancsnokságnak:

Berger Rezső előadta, hogy ő 1933 július hó 23-án Mátészalkán a Hangya szövetkezet vendéglőjében Jakab Gyulának 170 darab juhot 1735 pengőért eladott és ezekre neki Jakab 500 pengő előleget adott azzal, hogy a juhokat, melyek a kisnaményi tanyán voltak, augusztus 15-ig átveszi és akkor a teljes árát kifizeti. Jakab Gyula a juhokért nem ment és a lefizetett 500 pengőt sem kérte vissza. Ő, miután Jakab után több helyen puhatolt és azt nem találta, a 170 juhot kénytelen volt veszteséggel másnak eladni. Mikor Jakab neki az 500 pengő előleget kifizette, pénz-

tárcájában 2500—3000 pengőt látott 100 pengős bankjegyekben.

Katona Pál mátészalkai lakos előadta, hogy jelen volt, amikor Jakab a 170 darab juhot megvette és azokra Bergernek 500 pengő előleget adott. Ez alkalommal látta, hogy Jakabnál több pénz volt papírban, de hogy mennyi lehetett, nem tudja.

Bernardin János mátészalkai és Réthy Ferenc kecskeméti lakosok szintén jelen voltak a kérdéses alkalommal és bizonyítják, hogy Jakab Gyulánál 100 pengősökben sok pénz volt. Másnap, július 24-én Réthy Ferenc kecskeméti lakos juhkereskedő a fehérgyarmati vásáron találkozott Jakabbal, együtt is ebédeltek a vasúti vendéglőben. Azzal váltak el, hogy július 27-én Mátészalkán találkoznak. Jakab kerékpáron Csegöldre, ő pedig vonaton Balmazújvárosra utazott. Ezen idő óta, bár Jakabot táviratilag, levélben és személyesen is kereste, nem tudta feltalálni.

Koncz Mihály mátészalkai lakos előadta, hogy Jakab Gyulát jól ismerte és az július 22—24-ig két éjjel nála aludt. 24-én reggel Fehérgyarmatra ment juhot nézni azzal, hogyha estig nem jön vissza, akkor 3 nap múlva okvetlenül visszatér. Jakab azt mondta, hogy 2500 pengő van nála és kérte, ha ruhája érkezik, Debrecenből postán, váltsa ki, ha visszajön, kifizeti. Azóta Jakabot nem látta.

Lakatos András mátészalkai lakos előadta, hogy Jakab Gyula többször megfordult a lakásán. Legutóbb július 23-án este volt a lakásán; július 24-én találkozott vele Fehérgyarmaton, ott azzal vált el tőle, hogy Nyírbátorba megy juhokat vásárolni.

Póti György penyigei (Kormány Lajos-tanya) lakos juhász 1933 július 24-én a fehérgyarmati országos vásárról sertéseket hajtott Zsarolyán község felé. Jakab Gyula kerékpáron utólérte. Ő kérdezte, hova megy, mire Jakab leszállt a kerékpárról és kb. 300 métert vele ment gyalog. Beszélgettek és Jakab azt mondta,

hogy Kisnaményba megy juhokat venni, majd kerékpárjára ült és Zsarolyán felé elment. Azóta nem látta.

Papp Bálint zsarolyáni lakos előadta, hogy július végefelé — a napra pontosan nem emlékszik — Jakab Gyula az esti órákban lakásán megjelent és azt mondta, hogy a vidéken juhokat vett, most Zámbó Gyula zsarolyáni lakoshoz megy, mert az azt mondta, hogy 90 darab báránya van eladó. Erre ő megjegyezte, hogy tudomása szerint Zámbónak nincsenek bárányai. Jakab azt válaszolta: „Van neki, de nem itt” — hogy hol, azt nem mondta —, „látták is és azt mondják, szépek”. Azóta Jakab Gyulát nem látta.

Papp István tiszabecsi lakos borbélysegéd, Papp Bálint testvére a kérdéses alkalommal testvérénél tartózkodott és azt állítja, hogy Jakab július 24. és augusztus 4. közötti időben volt bátyjánál.

László Gyuláné sz. Pankóczy Ilona háztartásbeli zsarolyáni lakos, Zámbó Gyula szomszédja előadta, hogy 1933 július 24. körül — emlékezete szerint keddi napon — (július 24 hétfő volt) délután Zámbó Gyula lakásán látta Jakab Gyulát. Zámbó nem volt otthon. Jakab Zámbónéval beszélgetett, majd kerékpárjára ült és elment. Zámbóné azt mondta neki, hogy ez az ember régen az ő juhászuk volt, most sok juha volt, eladta és a férjét hívja fuvarba. Másnap Zámbót nem látta otthon és Zámbónét megkérdezte, hogy férje elment-e fuvarba. Zámbóné azt válaszolta, hogy igen, az éjjel 12 órakor elmentek Jakabbal. Azóta Jakabot nem látta.

Toldi György nagyszekeresi lakos gazdasági cseléd előadta, hogy 1933 nyarán két hónapig Zámbó Gyulánál volt gazdasági munkán. Július végén — a napra pontosan nem emlékszik — Jakab Gyula egy este kerékpárján eljött Zámbóékhoz. Zámbóék Jakabnak külön szobában ágyat vetettek. Jakab panaszkodott, hogy fáradt és vele húzatta le a csizmáját. Jakab 22 óra tájban lefeküdt. Zámbó Gyula családjával a szomszéd szobában feküdt le, ő az istállóban aludt. Másnap, mikor

3 óra tájban felébredt, a két ló nem volt az istállóban és a szekér sem volt a színben. Reggel a Zámbó feleségét megkérdezte, hogy hol van a férje, mire az azt mondta, hogy Jakabot és három idegen embert az éjjel Mátészalkára vitt. Nem vette észre, amikor Zámbó a lovakat kivezette és elhajtattott és így nem tudja, hogy mikor ment el és kiket vitt. Zámbó aznap este jött haza és azt mondta, hogy Jakab Gyula megfogadta, hogy őt és 3 jászberényi embert vigyen be Mátészalkára.

Jakab József kölcei lakos gazdasági cseléd, Jakab Gyula apja előadta, hogy fiát 4 év óta nem látta és nem tudja, hogy hol tartózkodik.

Bujáki Lajos fehérgyarmati lakos előadta, hogy ő Jakab Gyulát 1933 október 30. körül Kocsord községben látta, amint kerékpáron Fehérgyarmat felé ment.

Barkó János tunyogi határ Kürthy-tanyai lakos előadta, hogy Jakab Gyulát 1933 október utolsó hetében egy vasárnap a matolcsi Szamos-hidon látta, Jakab azt mondta, hogy Erdőhátra megy juhott venni.

Zámbó Gyula zsarolyáni lakosföldműves és borbély előadta, hogy Jakab Gyula neki régebben juhászbojtárja volt és így őt a lakásán többször felkereste. Emlékezete szerint 1933 június 20-ika tájban Jakab a lakásán felkereste és felfogadta, hogy másnap őt és 3 jászberényi ismerősét vigye el Mátészalkára. Jakab nála aludt, külön szobában. Éjjel a három jászberényi ember a lakására ment, őt felkeltették, Jakab Gyula már ekkor nem volt a lakásán, eltávozott anélkül, hogy ő észre vette volna. A három jászberényi ember 8 pengő fuvarbért fizetett neki és ő Mátészalkára vitte őket. Jakab Gyulával az úton sem találkoztak és azóta nem látta.

Zámbó Gyuláné sz. Ország Mária zsarolyáni lakos előadta, hogy Jakab Gyula a nyáron — a napra nem emlékszik — megjelent lakásukon és az urát fuvarba fogadta, majd a külön szobában lefeküdt. Reggel sem az ura, sem Jakab nem volt ott. Az ura azt mondta neki, hogy három jászberényi embert vitt be Mátészal-

kára, Jakab nem ült fel a szekérre, hanem kerékpáron előrement.

A Jakab Gyula holttestét eddig nem találták meg és ez kétségesse teszi, hogy nevezettet eltették-e láb alól, vagy valahol életben van. Mivel azonban nevezett július 24-én Berger Rezső szamosasszonyi lakosnak 170 juhra 500 P előleget adott és sem a juhokért, sem az 500 pengőért azóta nem jelentkezett, az a gyanú forog fenn, hogy nincs életben, hacsak külföldre nem távozott. A gyanú Zámbó Gyula ellen irányul, mert az utóbbi időben értékesebb tárgyakat: lószerszámot, asztalt, tűzhelyet és 9 tagból álló családja részére ruházatot vásárolt.

Jakab Gyula eltűnése azért került csak most nyilvánosságra, mert az utóbbi időben nem volt állandó lakóhelye és ha Berger Rezsőnek az általa megvásárolt juhokra 500 pengő előleget nem ad, eltűnése most sem jutott volna köztudomásra.

A nyomozó alosztály úgy találta, hogy az ügyet kellő irányítás mellett az őrs is ki tudja deríteni, ezért az őrsnek az ügy további nyomozására december hó 19-én a következő meghagyást adta:

„Jakab Gyula eltűnése ügyében a nyomozásnál az alábbiakra terjeszkedjék ki:

1. Bujáki Lajos fehérgyarmati és Barkó János tunyogi határ Kürthy-tanyai lakosok alibijét vizsgálja meg, hogy a mondott időben és helyen találkozhattak-e Jakab Gyulával.

2. Vizsgálja meg, hogy Zámbó Gyula ismeretségben van-e Bujákiival és Barkóval? Barkó azt mondta, hogy beszélt Jakabbal. Kérdezze ki, hogy d. e. vagy d. u. és hány óra tájban beszélt vele, milyen ruha volt rajta, milyen irányba kerékpározott és milyen gyorsasággal. Az útvonalat egy járőr járja le és kérdezősködjék, hogy nem látta-e valaki Jakabot.

3. Zámbó Gyulától tudja meg és foglalja kimutatásba, hogy f. év július 24-én mennyi pénze volt és az

miből származott, július 24 óta mennyi jövedelme volt és miből. A bementett adatok valóságáról győződjenek meg. Külön kimutatásba foglalja, hogy Zámbo folyó év július hó 24-től mit vásárolt, kitől és mennyit fizetett, adósságot törlesztett-e, adót fizetett-e, ha igen, mennyit és mikor?

4. Zámboval az útvonalat, amelyen állítólag Mátészalkára mentek, járja le. Minden közbeeső községben állapítsa meg, hogy abban az időszakban ki volt kinn éjjel és ki ment Mátészalkára, hátha talál olyanokat, akik akkor ugyanazon az útvonalon jártak és úgy Zámbo szekerét, mint Jakabot látniok kellett volna.

5. Zámbo írja le, hogy milyen volt a három jászberényi ember és milyen ruhájuk volt. Ha éjjel jöttek, hogyan találták meg a lakását; ha előzőleg nem ismerték volna, nem találták volna meg, ha pedig ismerték és tudták, hol a lakása, Zámbonak is ismernie kellett őket, nevezze meg tehát. Éjfélig valahol lennie kellett a három jászberényi embernek, amit útközben megmondhattak neki, ezt is mondja meg. Felesége látta-e a három embert, ha igen, külön-külön írja le őket. Az asszony a nyomozás folyamán ne tudjon a férjével összebeszélni. Míg Zámboval nyomoznak, az asszonyt figyeltessék, hogy mit csinál.

6. Állapítsa meg, hogy mennyi a fuvar Zsarolyánból Mátészalkára, mennyi idő kell Mátészalkára és mennyi vissza? Futja-e az időből?

7. Hol etetett Mátészalkán és kivel találkozott?

8. A három jászberényi ember hol szállt le, mit csinált, melyik fizette ki a 8 pengőt?

9. Toldi György mindig az istállóban aludt-e, vagy nem? Az istállóban hol aludt, hol voltak a lovak, hol volt a szekér?

10. Van-e kutya a háznál, ha igen, ugatnia kellett, mikor a három jászberényi ember jött.

11. Ha 22 órakor feküdtek le, addig mit beszéltek?

12. Jakab melyik szobában feküdt le, hol feküdtek le Zámboék?

13. Állapítsa meg, hogy Jakabnak utóbbi időben ki volt a szeretője és mikor volt utoljára nála?

14. Július 24-én Zámbo a fehérgyarmati vásárbán volt, találkozott-e ott Jakabbal vagy nem? Hol és melyik korcsmában volt? Bujáki Lajos és Barkó János tanukat ki nevezte meg a nyomozó járőrnek, illetve milyen úton jutott a járőr tudomására, hogy azok tudnak Jakabról?

15. Mikor mosta a szekerét Zámbo?

16. Miután még nem bizonyos, hogy Jakab bűncselekmény áldozata lett, a nyomozásnál nem kell Zámbot vádolni; fel se kell hozni, hogy azzal gyanúsítják, hogy Jakabot eltette láb alól. Csak a bevételét, kiadását, a pénz holszerzését kell kérdezni. Mindent, amit mond, mindjárt meg is kell egy másik járőrrel vizsgáltatni, hogy igaz-e?

17. A gyermekeknél is puhatolni kell külön-külön, hátha elszólják magukat.

A nyomozás eredményét ide annakidején jelentse. Ha a nyomozás megakadna, vagy holtpontra jutna, azt is azonnal jelentse“.

Az őrs erre a meghagyásra a nyomozást újból bevezette és az eredményt a nyomozó alosztálynak 1934 január hó 4-én az alábbiakban jelentette:

„Bujáki Lajos és Barkó János tanuk előző vallo-másukat fenntartották, azzal, hogy Jakabbal 1933 októberében, illetve szeptemberében találkoztak.

Zámbo Gyulával az útvonalat lejárták, de senkit sem találtak, aki Zámbot a három jászberényi emberrel, vagy Jakabbal látta volna.

Zámbo Gyula az esetet a következőkben adta elő: 1933 június 20-ika körül — a napra pontosan nem emlékszik — 20 óra tájban Jakab Gyula a lakásán megjelent és kérdezte, hogy hajlandó-e másnap kora hajnalban három barátját szekéren Mátészalkára vinni?

Ő azt mondta, hogy igen. Erre Jakab eltávozott cigaret-tát venni s egy negyedóra mulva jött vissza. 5—10 perc mulva újból elment Papp Bálint zsarolyáni lakoshoz és csak 21 óra után tért vissza azzal, hogy szeretne pár órát aludni, mert fáradt. Jakab a hátsó szobában lefe-küdt, ő a nyílt folyosón feküdt le. Felesége a hat gyer-mekkel az utcai szobában, Toldi György pedig az is-tállóban feküdt le. Hajnalban, mikor virradni kezdett, a három jászberényi férfi odajött, ő a kutya ugatására ébredt fel. Kérdezték, hogy ki a gazda és mikor mondta, hogy Zámbo Gyula, mindjárt mondták, hogy maga visz be Mátészalkára. Erre gyorsan befogott, négyen felültek a szekérré és elindultak Mátészalkára.

Fehérgyarmaton a Lakatos-vendéglő előtt megáll-tak, két ember leszállt és bement a kocsmába pálinkát inni. Azután Tunyog községnek Mátészalka felőli végéig mentek és ott pár percre megálltak; ezt látta az ott lakó Hajdu Lajosné sz. Balázi Erzsébet. Innen továbbmenve $\frac{1}{2}$ óra tájban Mátészalka község szélére érkeztek. Ott a három ember leszállt azzal, hogy innen már gyalog mennek. A fuvar díját már az elindulásnál az egyik szakállas ember előre kifizette. Ő megfordult és hazahajtott. Jakab Gyula, mikor a három ember jött, nem volt a lakásán, hogy mikor távozott el, nem tudja. A három jászberényi ember személyleírása:

1. Középtermetű, 45 év körüli, erős testalkatú, haja, szemöldöke és pörge bajusza barna, arca kerek, arcszíne piros, orra, szája rendes, szakállá barna, kissé göndör. Ruházata: barna esőköpeny, barna pantalló, barnaszínű ernyős sapka és bakancs.

2. Középtermetű, 40 év körüli, barna, soványarcú, haja, szemöldöke, bajusza barna. Ruházata: sárgás ka-bát, mellény, pantalló, viseltes barna kalap és bakancs.

3. Alacsonytermetű, erős testalkatú, hosszas, sző-kés arcú, haja, szemöldöke és bajusza szőkésbarna, orra, szája rendes. Ruházata: sárgás kalap, barna kabát, pantalló és bakancs.

Juhkereskedők lehettek.

A Lakatos-féle vendéglő gazdája, Szuchi János elő-adta, hogy Zámbo Gyula egész nyáron nem állt meg a korcsmája előtt. Reggel mindig ő van a korcsmában és látnia kellett volna. A személyleírásnak megfelelő ide-gen emberek sem fordultak meg nála.

Hajdu Lajosné sz. Balázs Eszter előadta, hogy ez-előtt kb. három héttel Zámbo Gyula a lakásán megje-lent és arra kérte őt, hogyha valaki kérdezni fogja tőle, kit vitt a nyáron, amikor szekerével a lakása előtt meg-állott, mondja azt, hogy három embert vitt a szekéren. Ezután még kérte, hogy azt, hogy ott volt, senkinek se árulja el.

Spiegel Miklós mátészalkai lakos szabómester elő-adta, hogy Zámbo Gyula nála 1933 május 7-én gyer-mekruhákat vásárolt 36 pengő 50 fillér értékben és ebből az összegből még 18 pengővel tartozik.

Zámbo bevétele 1933. év nyár folyamán:

Öt szekér lucernáért és lóheréért..	98.— P
Tíz q búzáért	96.— „
Egy q búzáért.....	10.— „
Négy hízott libáért	24.— „
Tizenöt sovány libáért	37.50 „
Összesen:..	265.50 P

Ezzel szemben a kiadása: 352.30 P-t tett ki“.

Egyébként újat az őrs nem tudott megállapítani és a súlyos gyanúok dacára a nyomozás holtpontra jutott.

A nyomozó alosztályparancsnokság ekkor az ügy nyomozására 1934 január 8-án Hajdu László tiszthe-lyettes és Márton Árpád törzsőrmester nyomozókat rendelte ki.

A nyomozó járőr a fehérgyarmatiőrsre ment, a sza-kaszparancsnoknál jelentkezett, tájékozódott és azután a nyomozást Toldi György napszámos, Zámbo akkori mezőgazdasági munkása kikérdezésével kezdte meg.

Toldi Györgyöt Zámbo anyagi viszonyaira, valamint Jakab Gyulának 1933 július 24-én este Zámbonál való tartózkodására vonatkozólag kérdezték ki és megállapították, hogy Zámbonak összesen 9 szekér szénája termelt és ebből csak egy szekérrel adott el Mátészalkán 18 pengőért, búzáját pedig csak szeptember hónapban csépelte el. Zámbo ebben az időben igen nagy szegénységben élt.

Jakab Gyula 1933 július hó 24-én 19 óra tájban ment Zámbo lakására; kétizben elment és másodizben 21 órakor tért vissza. 22 órakor lefeküdt egyedül az első szobában. Panaszkodott, hogy nagyon el van fáradva és csizmáját Toldival húzatta le. Zámbo Toldinak nem szólt, hogy valahova megy, ezért hajnalban, amikor felkelt, csodálkozott, hogy a lovakat és a szekeret nem találja. Zámboné azt mondta, hogy az ura fuvarba ment Mátészalkára, három zsidót vitt és Jakab Gyulát. 1933 szeptember végén tengerihántás közben a nagyszekeresi református pap lakásán Zámbo mondta Toldinak: „Hallottad-e, hogy Jakab Gyula Jákey László géberjéni földbirtokos szakácsnéjától 1000 pengőt ki-csált, megszökött és a csendőrség keresi?”

Ezek a megállapítások a Zámbo elleni gyanút megerősítették.

A nyomozók abból az elgondolásból indultak ki, hogy Jakab Gyulát Zámbonak vagy a szekeren, vagy a lakásán kellett akkor éjjel meggyilkolnia.

Az, hogy a lakásán gyilkolta volna meg, megdőlt azon, hogy a helyzet nem volt rá alkalmas: felesége, gyermekei és Toldi György ott voltak. Ha Jakab zajt üt, ezek és a közvetlen szomszédok meghallhatták volna. A nyomok eltüntetése nehéz lett volna. Így csak az a feltevés maradt, hogy mikor a szekeren vitte, akkor végzett vele. A Zámbo csikói — megállapítás szerint — tüzesek és így a gyilkossághoz — ha azt út közben hajtotta végre — még egy ember volt szükséges, mert egy embernek a lovakat kellett tartani, míg

a másik Jakabot leüti, nehogy a lovak a vérszagra elragadjanak. Mivel Jakab Gyula juhászember volt és úgy neki, mint Zámbonak főleg a juhászok között volt ismeretsége, a Zámbo társát is juhászok között keresték.

Lejárták Kisszekeres, Darnó, Majtis, Szekeres, Zsarolyán, Jánk, Tunyog, Györtelek, Kocsord, Mátészalka, Nyírmeggyes, Gebe, Hodász községeket és puhatoltak, hogy nincs-e olyan juhász, aki Zámbot is és Jakabot is ismeri és akinél Jakabnak juhái voltak. Kisszekeres községben Varga István földművestől megtudták, hogy Jakab Gyulának 1933 június havában 130 juha volt, ezek között 20—25 darab fejős. A fejőseket állítólag tejhaszonra kiadta a Nyírségbe. A juhászok, akik elhajtották, ketten voltak, az egyik 50 év körüli 170—175 cm magas, barna arcú, fekete magyar bajuszú, pásztorkalapot viselt. Fekete kabátja, nadrágja és csizmája volt, a hátán szőrtarisznya, kezében kampós bot. A másik 25 éves, 165 cm magas, szőke, vékony termetű, pásztorkalapot, sűrű kabátot, nadrágot és fekete csizmát viselt. Jakab azt mondta, hogy ez a fiatal az öregnek a bojtárja.

Az előbb felsorolt helyeken a két juhász után a puhatolást megejtették, de sem őket, sem a juhokat nem sikerült megtalálni.

Visszamentek Mátészalkára. Itt elmentek az összes kereskedésekbe és szabókhoz, puhatolva, hogy Zámbo Gyulát hol ismerik és hol vásárolt. Megállapították, hogy Zámbo Mátészalkán egy Kovács Imre nevű gazdálkodónál szokott megszállni. Kovács azt mondta, hogy látta, hogy Zámbo ruhát vásárolt és sertést is vitt az udvarába, azt mondva, hogy juhokat adott el, abból van pénze és a sertés felesben volt tartásra Vásárosnaményban. Spiegel Miklós szabómesternél megállapították, hogy Zámbo ott vásárolt ruhaneműt. A mértékönnybe az volt beírva, hogy Zámbo 1933 május 9-én vásárolt ott 48 pengő értékű ruhaneműt, abból 30 pen-

gőt részletekben kifizetett s még 18 pengő adósága van.

A járőrnek ez gyanús volt, mert az őr járőrének Spiegel mást mondott és mert Zámbónak májusban nem volt pénze, hogy bármit is vásároljon. Elkérték a mértékkönyvet és feltűnés nélkül kiírták azok neveit, akik a könyvbe közvetlenül Zámbó előtt és utána voltak beírva. A járőr ezeket kikérdezve megállapította, hogy valamennyien nem májusban, hanem december hó elején vásároltak. A járőr visszament Spiegelhez s elébe tárta a megállapítását, mire az megijedt és bevallotta, hogy 1933 december elején korán reggel bezörgetett hozzá Zámbó Gyula és kérte, hogy a mértékkönyvbe írja be azt, hogy ő 1933 május 9-én 48 pengő ára árut vásárolt s abból három részletben 30 pengőt kifizetett úgy, hogy még 18 pengővel tartozik. Kérését azzal indokolta, hogy egy szomszédjával összeveszett és az bajt akar neki csinálni, azért szükséges ez a bejegyzés. Még azt is kérte, hogy egy bőrkabátot is írjon be, de ezt megtagadta, mert bőrkabátot nem árul.

Ezután még előadta, hogy Zámbó nála 1933 augusztus és szeptember folyamán 138 pengő értékű ruhaneműt vásárolt. Szeptemberben egy juhászkalapos, 50 év körüli, tömött öszes bajuszú, vállas emberrel volt, akire azt mondta, hogy az ő juhásza. Ez az ember egy kávébarna, szörmegalléros posztókabátot vett 17 pengőért.

Zámbó minden alkalommal készpénzzel fizetett.

A járőr Zámbónak más kereskedőknél még különböző vásárlásait állapította meg, melyeknek összege 731 pengő 80 fillért tett ki.

A járőr ezután Fehérgyarmatra ment, hogy az ismeretlen juhász után érdeklődjék, mert abban a feltevésben volt, hogy ez lesz a keresett ember, mivel erre mondta Zámbó, hogy a juhásza. Mikor Jakabot juhokatt venni hívta, — mint azt Papp Bálintnak Jakab mondta,

— ezt az egyént mint juhászat a juhok kiválogatására feltűnés nélkül magával vihette.

Sikerült megállapítani, hogy van egy Fejes István nevű volt juhász Fehérgyarmaton, aki a személyleírásnak megfelel. A járőr Fejes lakására ment, de nem találta otthon. A házkutatás is eredménytelen volt. A járőr megtudta, hogy Fejes a malomban fát vág, érte ment. A kávébarna kabát volt rajta. Felhívták az őrre, ott kikérdezték és megállapították, hogy 1933. év augusztus 8-án 145 pengőért 5 darab 5 hónapos malacot vásárolt. A pénz holszerzését feleségével eltérően adták elő. Végül is a csendőrök minden állításukat megcáfolták és bizonyítást nyert, hogy igaz úton szerzett pénzüik nem volt. A járőr ekkor Fejes Istvánt őrizetbe vette. Tőle másnap reggelig egyáltalán semmit sem kérdezett, úgyhogy ő maga sem tudta, hogy mit tudhat róla a járőr. A bizonytalanság az idegeit annyira felőrölte, hogy másnap reggel, alig tízperces kikérdezés után beismerte, hogy jelen volt, mikor Zámbó Gyula Jakab Gyulát 1933 július hó 25-én hajnalban a Fehérgyarmat—matolcsi országúton agyonütötte és kirabolta és neki hallgatási díj fejében és mert a holttestet a Szamosba dobni és a nyomokat megsemmisíteni segített, 134 pengőt adott.

Erre a járőr Zámbó Gyula elfogására egy járőrt küldött, maga pedig Fejes Istvánnal a helyszínére ment. Mikor Fejes a helyszínt bemutatta, véletlenül éppen arra hajtott Zámbó, aki mikor a járőrt meglátta, megfordult és gyorsan hazahajtott. A járőr utána ment, de mire odaért, az előzőleg kiküldött járőr már elfogta.

Zámbó Gyula a bűncselekményt azonnal beismerte azzal, hogy Fejes ütötte agyon Jakab Gyulát, ő csak segített a holttest és nyomok eltüntetésében. Különkülön megmutatták, hol ölték meg Jakab Gyulát, hol dobták a Szamosba, hol dobták be a fejszét és a kerékpárt a Szamosba és hová rejtették el a Jakab kalapját. A kalap rejtekhelyét a járőr Fejes Istvánnal és Zámbó

Gyulával külön-külön és tanuk előtt mutatta meg, hogy ezáltal a beismerő vallomásuknak későbbi visszavonását megnehezítse. Az általuk külön-külön megmutatott helyen a járőr a kalapot — szintén a tanuk előtt — meg is találta. Győrtelek község mellett a holt Szamos szélén egy nádzsombékba rejtették.

1933 július 30-án, azon a helyen, ahol Zámbó és Fejes állítása szerint Zámbó a fejszét a Szamosba dobta, Báncs Sándor fehérgyarmati lakos egy fejszét talált. A fejszét Zámbó felismerte. Megállapítást nyert, hogy a fejsze ifj. Diószegi Károly zsarolyáni lakos tulajdona, aki azt fel is ismerte azzal, hogy azt tőle 1933 július hónapban Bónis Bertalan szomszédja kölcsön kérte és aki azt mondta neki, hogy azt tőle valaki ellopta. Bónis Bertalan zsarolyáni lakos előadta, hogy a fejszét 1933 július hó második felében kérte kölcsön ifj. Diószegi Károlytól, azt másnap reggelre valaki az udvaráról ellopta.

Fejes Istvánné sz. Taraczközi Borbála előadta, hogy ő a gyilkosságról csak az elkövetés után pár nappal szerzett tudomást. Férje azt mondta, hogy ő csak az első ütést tette, de akkor még nem halt meg Jakab, csak leesett a szekérről és azután Zámbó verte agyon. Férje még azt is mondta, hogy 330 pengőt kapott Zámbótól; szidta Zámbót, hogy becsapta, őt pedig megfenyegette, ha elmondja valakinek az esetet, agyonüti.

Mindkét tettes beismerésben van, de mindegyik a másikra hárítja, hogy az verte agyon Jakab Gyulát.

Az összegyűjtött adatok a következő tényálladékokat határozzák meg:

Zámbó Gyula és Fejes István már régebbi ismeretségben vannak Jakab Gyulával. Tudják, hogy mindig csavarog, senkije sincs, a szüleit évekig sem keresi fel, állandó lakóhelye sincs, de sok pénz van nála. Gondolták, ha elteszik láb alól, senki sem keresi s ezért elhatározták, hogy megölik és a pénzen megosztoznak. A holttest és nyomok eltüntetésére ott a Szamos.

Erre alkalom nyílt 1933 júl. 24-ről 25-re virradóra. 24-én délelőtt a vásárban azt mondta Zámbó Jakab Gyulának, hogy eladó juhái vannak Vásárosnaményban. Fejes István bizonyította, hogy Zámbónak tényleg vannak juhái, szépek. Hívták Jakab Gyulát, hogy éjjel menjenek el szekéren Vásárosnaménybe. Fejes is velük megy, hogy segítsen a juhokat kiválasztani. Jakab júl. 24-én este kiment Zsarolyánba Zámbóhoz és ott aludt. Hajnalban felkeltek és Zámbóval ketten bejöttek Fehérgyarmatra. A szekéren volt Jakab kerékpárja és a fejsze a széna alá rejtve, melyet Zámbó azért lopott Bónis Bertalantól, hogy gyanu esetén az ő fejszéje ne hiányozzék.

Fehérgyarmaton megálltak Fejeséknél. Zámbó bement Fejesért, Jakab addig a lovakat fogta. Zámbó hátrakerült, Fejesnek elkészítette az ülődeszkát, közben kezébe adta a szénába rejtett fejsze nyelét. Fejes közvetlenül Jakab mögött ült. Mikor a Fehérgyarmat—matolcsi országúton a 7-es kilométerköhöz értek, a véletlen is segítségükre jött. Az egyik nyaklólánc leoldódott és meg kellett állni. Zámbó leszállt, hogy a láncot megigazítsa, Jakab ehhez biciklilámpájával világított. Fejes felállt a szekérben, mintha Zámbót nézné és egy csapást mért a fejsze fokával Jakab fejére. Ez a lámpát leejtve, a szekérről leesett. A lovak a vérszagtól és az eséstől megijedtek és pár lépést előrementek, de Zámbónak sikerült azokat megnyugtatni. Jakab még ekkor nem halt meg, Zámbó visszament és most már a fejsze élével többször fejbe verte, míg meghalt. A kalapon levő folytonossági hiányok is azt mutatják, hogy a gyilkosságnak így kellett történnie. Fejes István felesége is azt mondja, hogy az ura azt mondta neki, hogy csak egyet ütött Jakabra és Zámbó azután verte agyon. A helyzet is így mutatja: Zámbó a földön volt, Fejes a szekéren, az első ütést csak ő mérhette az áldozat fejére. Mikor a lovak pár lépésre megálltak és hallotta, hogy Jakab még hörög, Zámbó a szekéren

levő Fejestől átvette a fejszét és azzal Jakabot agyonverte. Ezután a lovakat teljesen megnyugtatták és a lőcshöz a gyepelővel lekötötték.

Csak most kerülhetett sor az áldozat kifosztására. Elvették a nagy pénztárcáját (ezt Zámbo vette magához), a kis pénztárcáját (ezt Fejes vette magához). Majd a hulla és a nyomok eltüntetéséhez láttak. A hullát a szekérre feltették, a vértócsát porral és szalmával behintették. Az országúton a régi matolcsi révhez hajtottak és ott a matolcsi Szamos-hídtól körülbelül 80—100 lépésre először a hullát, majd a kerékpárt és a gyilkos-sághoz használt fejszét a Szamosba dobták.

Ezután megfordultak, visszamentek a helyszínre, az ott maradt ostort és a Jakab kalapját megkeresték. Először hazafelé hajtottak, de nem mertek hazamenni, megfordultak s elmentek Győrtelek alá a holt Szamoshoz. Közben Fejes a biciklilámpát a Szamos hídjáról a folyóba dobta. A holt Szamosban megmosdottak, a szekeret megmosták, azután besározták, a kalapot egy nádzsombékban eldugták. Azután bementek Kocsord községbe Jakab Sándor földműveshez, aki Zámbonak régebbi ismerőse volt, ott megreggeliztek és a közeli kocsmában 3—3 deci bort megittak. A bort Fejes fizette a rabolt pénzből. Ugyanis már előzőleg megosztottak a mosdás után az országúton. Az osztozásnál Zámbo Fejest becsapta, mert azt mondta, hogy a levéltárcában csak 750 pengő volt, pedig abban 2000 pengőnek kellett lennie; a patkótárcában lévő aprópénzzel együtt így összesen 762 pengő 13 filléren osztoztak meg és két 10 filléres bélyegen. Zámbo szerint ő Fejesnek 381 pengő 7 fillért adott, Fejesné szerint az ura neki azt mondta, hogy 330 pengőt kapott, Fejes pedig, hogy csak 134 pengőt kapott. Valószínű a 330 pengő.

A többi pénzt Zámbo eldugta, mert összesen úgy kb. 1500—1600 pengő körül kellett hogy maradjon neki és abból 731 pengőt költött. A pénzt előtalálni nem sikerült.

Kocsordról Győrtelek, Okörítő és Fülöpös községeken át a cégénydányádi révhez hajtottak, ott egymástól elváltak és mindegyik hazament. A révnél egy csendőrzáróval találkoztak, de az semmi gyanúsat sem látott rajtuk, mert már akkor minden nyomot eltüntettek.

Zámbo a pénzt az istállópadláson a szalmatető alá rejtette és csak két hét múlva kezdte meg bevásárlásait. Feleségének azt mondta, hogy széna-, termény- és libaeladásból penzel.

Fejes a pénzt magánál tartotta és feleségének három nap múlva megmondta, hogy Jakabot agyonverték. A pénzen 5 malacot vett és azokat tartották.

A két tettes a bűnjelekkel együtt 1934 január 20-án a nyíregyházai kir. ügyészségnek átadatott.

Bujáki Lajost és Barkó Jánost a járőr kikérdezte, hogyan láthatták ők Jakab Gyulát októberben, mikor az már július 25-én halott volt. Nevezettek a következőket adták elő:

Bujáki Lajos 1933 október hóban — a napra nem emlékszik — Debrecenből szekéren történt hazajövelele alkalmával Kocsord község végén a Kraszna-híd közelében találkozott egy egyénnel s midőn meglátta azt, úgy ismerte fel, hogy az Jakab Gyula volt, de mert a Jakabnak vélt egyén kerékpáron ment, vele nem beszélt.

Barkó János előadta, hogy ő 1933 nyarán kb. aratás vagy hordás idején — az időre pontosan nem emlékszik — Matolcs felől Vámosoroszi községbe ment atyját meglátogatni. Jakab Gyulával a matolcsi hídon találkozott, ki kerékpáron Fehérgyarmat felé haladt. Ő kocsin ment, Jakab Gyulát ismerte és kérdezte tőle, hogy hova utazik, mire Jakab azt válaszolta, hogy Erdőhátra megy juhot vásárolni. Az előbbi jelentésében tett vallomása téves volt tehát, mert ő azért ment atyjához, hogy megtudja, hogy mint juhász elszegődött-e már, de az atyja még akkor nem szegődött el. A juhászok elszegődése pedig rendszeren július hóban szokott megtör-

ténni, így ő tévedett azzal, hogy Jakab Gyulával való találkozás idejét október hóra mondotta be. Ő Zámbo Gyulát egyáltalán nem ismeri, Fejes Istvánt csak látsból.

Zámbo Gyula maga ítelt maga felett: a fogházban felakasztotta magát.

*

Egy rablógyilkosság nyomozását ismertettem a maga fogyatékaival, minden szépítgetés nélkül úgy, ahogy lefolyt.

Mint látjuk, ebben a minden dicséretet megérdemlő és eredményes nyomozásban is voltak kisebb-nagyobb hibák, de a kitartás, türelem és leleményesség mégis megtermette a gyümölcsét és a bűnösöket sikerült az igazságszolgáltatás kezére juttatni.

Emberek vagyunk, tévedni emberi dolog. A hibák őszinte feltárása senkit se érintsen kellemetlenül, mert az a célja, hogy tanuljunk belőle s hogy azok feltárása példát nyújtson az aprólékos, mindenre kiterjedő nyomozásra, melynek eredménye, minden csendőrszolgálat legszébb jutalma, a bűncselekmény kiderítése.

Ez az eset szolgáljon még tanulságul arra is, hogy a jó őrsparancsnok körletének lakosságával állandóan törődik, az eseményeket figyelemmel kíséri és gyanús jelenségek esetén azokat tisztázza.

A JELENTÉKTELENNEK LÁTSZÓ ADAT HASZNA.

Beküldte: Jónás János törzsőrmester.

(1938.)

Szegő Andor keceli lakos 1936 március 31-én a sükösi őrsön feljelentést tett, hogy édesatyját, Szegő János érsekcsanádi lakost egy ismeretlen kocsni elgázolta. Előadta, hogy atyja Érsekcsanád községben az egyik kocsmából a községen keresztül vezető igen forgalmas kövesúton hazafelé tartott, amidőn egy ismeretlen kocsni lovai keresztülgázoltak rajta úgy, hogy őt oldalbordája eltörött. A kocsni tulajdonosa elhajtott anélkül, hogy elsősegélyben részesítette volna. Atyja körülbelül egy óráig eszméletlenül hevert az úton, azután magához térve, segítségért kiáltozott, mire odasiető ismerősei hazavezették.

A feljelentés alapján megindítottuk a nyomozást. Elsősorban is Szegő Jánost, a sértettet kérdeztük ki. Szegő János előadta, hogy 1936 márc. 31-én egy református pap érkezett Érsekcsanádra, az ottani reformátusok meglátogatására. Ennek az öröme az egyik kocsmába mentek borozgatni. A borozgatás közben kissé becsípött s azután hazafelé indult. Amint a kocsmából kilépett és rátért a kövesútra, jobboldalról valami erős ütést kapott úgy, hogy elesett. Ezután úgy érezte, hogy lovak mennek rajta keresztül. Eszméletét nem vesztette el azonnal és így, egy villám fényénél látta, hogy egy stájer-kocsihoz hasonló lófogatú járómű gázolta el, amelyen egy kalapos nő és egy micisapkát viselő férfi ült. Előadta azt is, hogy a kocsni Érsekcsanád község felől Sükösd község felé haladt. A gázolás következtében három hónap alatt gyógyuló sérülést szenvedett.

A járó megállapította, hogy a sértett az eset után azért nem tett azonnal feljelentést, mert előbb fia,

majd később, amikor már jobban érezte magát, ő maga folytatott nyomozást az ismeretlen kocsis kiléte után. Feljelentést már csak akkor tettek, amikor belátták, hogy eredményt nem tudnak elérni.

A késedelmes feljelentés miatt a nyomozó járőr csak 10 nappal az eset után jelenhetett meg a helyszínen. Ekkor már azt sem lehetett pontosan megállapítani, hogy a baleset hol történt. A sértett is csak körülbelül tudta a helyet megjelölni. Nyomokról, egyéb adatokról természetesen már szó sem lehetett.

A járőr részletesen átvizsgálta a sértett ruházatát és azon több szűrkeszűrű lótól eredő szőrszálat talált.

A sértett előadása a kocsira vonatkozólag és a néhány szál lószőr voltak egyetlen kiinduló pontjaink. Ezek felhasználásával fáradhatatlanul puhatoltunk a gázoló kocsitól. Hosszas járkálás és kérdezősködés után találtunk is egy szürkkelovos kocsit, amely abban az időben a helyszínen megfordult. Ez a kocsit Nemes János bajai lakos kocsija volt. Nemes azonban a kocsival nem Érsekcsanád felé, hanem Sükösd felé, hanem Sükösd felől Érsekcsanád felé hajtott így nem jöhetett tekintetbe. Nemes kocsiját ezenfelül abban az időben többen is látták, akik szerint a kocsin elöl két férfi, hátul pedig egy gyermek ült. Ezek az adatok is ellentmondtak a sértett megfigyelésének. A járőr Nemet, mint tanút kikérdezte arra nézve, hogy március 31-én este, amikor Érsekcsanád község felől Baja felé hajtott, milyen szembejövő lovas járóművekkel találkozott, volt-e közöttük olyan stájer-kocsi, amelybe szürke ló volt fogva? Nemes előadta, hogy a kérdéses időben nagyon sötét volt, erős szél fúj, az eső esett és nagyon mennydörgött. A nyakát az esőköpenybe húzta és csak az utat nézte maga előtt, így nem figyelte meg a szembejövő kocsikat.

A járőr öt napon keresztül megszakítás nélkül folytatta a nyomozást a gázoló kocsitól. Kipuhatolta a környék összes stájer-kocsijait és szürke lovait,

megvizsgálta tulajdonosaik alibijét, de mindhiába. Arra is gondolt a járőr, hogy a gázoló kocsit olyan emberé lehetett, aki Baján járt a moziban. Ilyen irányban is puhatolt tehát, de eredményt nem sikerült elérni. Akadt ugyan több olyan egyén, aki stájer-kocsiján be szokott járni Bajára a moziba, de ezek mind igazolták, hogy a kérdéses időben nem fordultak meg a helyszínen.

A járőr újból elővette Nemet, mert ő volt az egyetlen ember, aki segíthetett. Még jutalmat is ígért neki arra az esetre, ha valami támpontot tudna adni a gázoló kocsira nézve. Nemes azonban továbbra is csak azt hajtogatta, hogy ő nem figyelte a szembejövő kocsikat és így legnagyobb sajnálatára nem tud felvilágosítással szolgálni.

A járőr újból átgondolta az egész esetet és arra a feltevésre jutott, hogy a sértett talán nem jól figyelte meg a gázoló kocsit és így a helytálló adatokra felépített nyomozás nem is vezethet eredményre. A sértett, saját állítása szerint is, beborozott állapotban távozott a kocsmából, lehet, hogy elesett, esetleg el is aludt az úton és a kocsit így ment keresztül rajta. A sértettnek a gázoló kocsira vonatkozó pontos adatai most már gyanúsaknak tunk fel. Ilyen pontos megfigyelés az akkori sötétséget, nemkülönben a sértett ijedségét, meglepődöttségét és testi fájdalmait figyelembe véve, valószínűtlennek látszott. A járőr felkereste tehát a sértettet és vele feltevését őszintén közölve felszólította, hogy mondja meg az igazat, máskülönben ne várja a járőrtől, hogy a gázoló kocsit megállapítsa. Erre a sértett elmondta, hogy a baleset után azért nem tett azonnal panaszt, mert az esetet igen szégyelte. Ezért ők maguk próbálkoztak először a nyomozással. Elmondta ezután, hogy a kocsmából kijövet, annyira ittas volt, hogy a kövesúton elesett és nem tudott többé a lábára állni. Egyszerre csak érezte, hogy valami keresztülment rajta és nagy fájdalmat

vannak. Elvesztette az eszméletét úgy, hogy a gázoló kocsiból semmit sem látott és azt sem tudja, hogy a kocsi merről jött, vagy merre ment. A járőrnek csak azért mondott pontos adatokat, mert szégyelte, hogy egészen az öntudatlanságig részeg volt.

A járőr most már meg volt győződve arról, hogy a gázolás tettese nem lehetett más, mint Nemec János, ezért elhatározta, hogy őt, mint gyanúsítottat, újból kikérdezi. El volt készülve arra, hogy Nemec tagadni fog, hiszen jól tudta, hogy nincsen ellene semmi bizonyíték. Ezért a járőr előre jól átgondolta a hozzá intéendő kérdéseket, mert a beismerésre szükség volt.

A járőr Nemecet bizalmi egyének kíséretében felkereste és azt mondotta neki, hogy: „Nemec úr, megvan ám a gázoló kocsi!” Nemec erre kedélyesen azt kérdezte, hogy ugyan ki volt az a szemtelen, aki elhajtott, anélkül, hogy a sértettet elsősegélyben részesítette volna. Erre a járőr azt válaszolta, hogy: „A gázoló senki más nem volt, mint maga, Nemec úr”. Nemec nagyot nyelt, majd elmondotta, hogy tényleg ő gázolta el a sértettet, de az véletlenségből történt. Az esetet a következőképpen adta elő:

A kocsi lámpája a nagy szélben elaludt és így kétfogatú lovaskocsijával sötétben folytatta az útját Baja felé. Amint Érsekcsanádon keresztülhajtott, egy helyen a kocsi olyan nagyot zökkent, hogy majdnem felborult. Erre visszanézett és egy villám fényénél látta, hogy az úttesten ember fekszik. Megállt és hátraszólt, hogy van-e valami baj? Mivel a fekvő ember nem válaszolt, azt hitte, hogy nem történt baj és ezért útját tovább folytatta. Az esetnek nem volt tanuja, ezért elhatározta, hogy titokban tartja és ha esetleg kikérdeznék, letagadja, mert félt a következményektől.

*

A tanulság ebből az esetből az, hogy nyomozó csendőr a nyomozás során birtokába jutott adatokat

sohase vegye készpénznek és azokat alapos vizsgálat és bírálat nélkül ne tegye meg következtetései kiinduló pontjának. Ez azokra az adatokra is vonatkozik, amelyeket maga a sértett szolgáltat. A gyakorlatban a legkihíthatlenebb olyan indító okokkal találkozunk, amelyek a sértettet arra készítetik, hogy valamit elhallgasson, vagy pedig valótlan dolgokat állítson. Ha a járőr ezt a szabályt már a nyomozás elején betartotta volna, hamarabb és jóval kevesebb fáradsággal érte volna el az eredményt.

Figyelemreméltó ennél az esetnél az is, hogy a járőr a sértett ruházatának alapos vizsgálatával olyan jelentéktelennek látszó és mégis fontos adat birtokába jutott, amely nélkül a gázoló kocsit valószínűleg sohasem sikerült volna megállapítania.

Érdekes a véletlen szerepe is. A sértett a légből kapott leírásával egy pontban véletlenül ráhibázott a valóságra (stájer-kocsi), ami a nyomozást módfelett megkönnyítette.

10 ÉV ELŐTTI ADATOK HASZNA.

Beküldte: *Tamás András* ny. alhadnagy.

(1934.)

1913 január 18-án reggel 9 óra tájban a zetelaki őrsön Fehér Tamásné zetelaki lakos panasolta, hogy férjét, Fehér Tamást, ki a libánpataki vízfűrésztelepen deszkafűrészeléssel foglalkozott, az éj folyamán a libáni kocsmá közelében ismeretlen tettes megölte. Az esetet a libáni kocsmáros fiától tudta meg.

Fehér Tamás az eset megtörténte előtt 10 évvel a zetelaki őrsön mint csendőr szolgált két évig, mely idő alatt későbbi feleségével, mint özvegyasszonnyal megismerkedett. Kötelezőjének lejártával leszerelt és az özvegyasszonyt feleségül vette, kivel 10 év lefolyása alatt példás családi életet éltek. Zetelaka községben a lakosság körében jó hírben állott. Hat éven át községi esküdt volt. Mindenki jóra való, szorgalmas, becsületes embernek ismerte.

Mint a zetelaki őrs akkori parancsnoka, egy csendőrrel a nyomozást azonnal bevezettem. Előfogaton gyorsan a helyszínre siettünk, ahol a libáni magánosan álló kocsmától 350 lépés távolságra az országúthoz közel egy kis árokban, arccal a földre borulva — azon éjszaka esett hótól betakarva — megtaláltuk Fehér Tamás hulláját. A hulla körül bűnjelt, dulakodási vagy egyéb nyomot nem találtunk. Utóbbiakat, ha voltak is, a hó teljesen eltakarta. Miután a hulla fején és hátán talált több késszúrás, illetve vágás okozta sebekből megállapítottam, hogy nevezett tényleg bűnténynek esett áldozatául, járőrtársamat a hullánál hagyva, a kocsmárossal a kocsmába mentem, a kir. ügyészségnek jelentést tettem, majd hozzáfogtam a kocsmáros és családjának kikérdezéséhez.

Megtudtam tőlük, hogy Fehér Tamás megöletése

előtt, vagyis január 17-én este 8—9 óra között a kocsmában megjelent, de nem az ivóba ment, hanem a konyhába, ahol 2 deciliter pálinkát fogyasztott el és 10 óra tájban a konyhából eltávozott azzal a kijelentéssel, hogy a vízfűrésztelepre megy vissza. Ez alkalommal az ivószobában több favágó munkás iddógált. Arra nézve nem tudtak felvilágosítást adni, hogy Fehérnek a kocsmából való eltávozása alkalmával volt-e valakivel összeszólalkozása, vagy pedig valaki őt távozása után követte-e?

Fehér hulláját másnap a kocsmáros fia 7 óra tájban találta meg, midőn a marhákat a vízre itatni hajtotta. Az ivószobában volt mintegy 12 favágó munkás 23—24 óra között mind eltávozott a kocsmából azzal, hogy visszamennek az erdőben levő szállásaikra.

A hullát a kocsmárostól kapott pokróccal letakarítam és két polgári egyén felügyeletére bízam, én pedig a kocsmában volt favágók kikérdezése végett az erdőbe mentem, ahol azonban semmi eredményt nem értem el. Másnap, vagyis 19-én délelőtt 11 óra körül a boncoló bizottság a helyszínre kiszállott, az esetről és az eddig lefolytatott nyomozás eredményéről a kir. ügyész úrnak jelentést tettem. A boncolás alkalmával Fehér hulláján 37 késszúrás, illetve vágást találtak. A szúrásokat a tettesek keskenyebb pengéjű késsel ejthették. A szúrások nagy számából arra következtettem, hogy a tettesek többen lehettek. A boncolás megtörténte után a bizottság munkáját végezve visszautazott Székelyudvarhelyre, a hullát el lehetett temetni.

A hulla nem volt kirabolva, így a tettest — tetteseket — nem rablási szándék vezethette. A cselekmény indító okát — mint legkézenfekvőbbet — bosszúban valószínűsítettem. A nyomozást folytattam, de sem az elhalt feleségétől, sem másoktól nem tudtam nyomra vezető adatot szerezni. Megnehezítette a nyomozást a lakosság zárkózott természete, továbbá az, hogy csak néhány hónappal ezelőtt kerültem a zetelaki őrsre, te-

nát aránylag kevés helyi és személyi ismeretem volt.

Midőn több irányban megejtett fáradságos nyomozás során sem sikerült eredményt elérni, elhatároztam, hogy azoknak a csendőröknek a holléte után fogok puhatolni, akik a meggyilkolttal együtt mint csendőrök szolgáltak a zetelaki őrsön, gondolva, hátha valami nyomravezető dolgot tudhatok meg tőlük. De ezen az úton sem jutottam tovább. A fáradságos, eredménytelen nyomozás nagyon elkésérített. A sok tünődés és gondolkodás közepette eszembe ötlött, hogy puhatolni fogok az akkori őrsfőzőnők holléte után, hátha azoktól valamit az esetre vonatkozólag megtudhatok.

Közvetlen az őrs laktanyája mellett lakó idősebb asszonytól megtudtam, hogy abban az időben, amikor néhai Fehér Tamás csendőr volt, a zetelaki őrsön egy oláhfalvi illetőségű Mari nevű őrsfőzőnő volt huzamosabb ideig alkalmazásban.

Mari volt őrsfőzőnőt Oláhfaluban megtalálva, az esetet közöltem vele és megkérdeztem tőle, nem emlékszik-e vissza arra, hogy Fehérre valaki haragudott volna. Hosszas gondolkodás után elmondta, hogy abban az időben, mikor ő a zetelaki őrsön őrsfőzőnő volt, sok legényt megrendszabályoztak a csendőrök, mert azok éjjel az utcán annyira lármáztak, hogy nem lehetett tőlük aludni. Egyik éjjel még az őrs laktanya ablakait is beverték. Emlékezete szerint a laktanya közelében lakó idősb Simon B. Ferenc kisleánya egy ízben említette neki, hogy Ferenc bátyja a csendőrökre nagyon haragszik, különösen Fehér csendőrré, mert az őt felpofozta. A hallottakat ő akkor Fehér csendőrrel mindjárt közölte, de az csak nevetett rajta.

Ifjabb Simon B. Ferencet a kevés adat alapján is kikérdeztem arra nézve, hogy az eset megtörténetkor hol volt. Ifjú Simon előadta, hogy a libántelevi gőzfűrésznél dolgozott, amit Görög Mózes zetelaki lakossal tud igazolni. Görög nem volt nyomban kikérdezhető, mivel

felesége állítása szerint a Hargitán levő szállásukra ment.

Ifjú Simon szülei és testvérei a kikérdezés alkalmával egybehangzóan előadták, hogy Ferenc fiuk, illetve testvérük az eset megtörténete éjjelén éjfél után jött haza a libántelevi gőzfűrésztelepről. Hogy milyen állapotban volt, nem tudják, mert anélkül, hogy lámpát gyújtott volna, a konyhában levetkőzött és lefeküdt.

A velünk levő községi közegek jelenlétében házkutatást tartottam s a csűrben, a pelyvás lyukban, a pelyva alatt egy foltos kabátot és egy szennyes inget találtam. A kabát elején több vérfolt látszott, az inge ujja szintén véres volt. Ifj. Simon B. Ferenc előadta, hogy a kabátja és inge a libántelevi verekedés alkalmával véreződött be és azokat azért dugta a pelyvaslyukba, hogy szülei meg ne lássák.

Mivel ez az állítása is valótlannak bizonyult, azt kérdeztem tőle, miért ölte meg Fehér Tamást. Simon hosszas tagadás után beismerte, hogy Görög Mózesrel együtt ők ölték meg Fehért, mert az őket csendőr korában utcai ordítózás miatt felpofozta. Előadta továbbá, hogy 18-án este a libáni fűrésztelepen, ahol munkában voltak, megkapták heti fizetésüket és erősen bepálkáztak. Hazafelé jövet, az országút mellett magánosan álló ú. n. Libán-kocsmába akartak bemenni. A konyha ablakán betekintettek és megpillantották Fehért. Ekkor eszükbe jutott, hogy az csendőr korában felpofozta őket. Nyomban elhatározták, hogy nem mennek be a kocsmába, hanem megvárják kint az úton Fehért s azután kint a réten megverik.

Fehért a kocsmából való kijövele után mintegy 100 lépés távolságban ütni kezdték. Fehér segítségért kiáltozott és az útról letérve, a vízfűrésztelep irányába futott. Nyomon követve utólérték, a földre teperték és zsebkéseikkel addig szúrták, vágták, amíg meg nem halt. Zsebkését, mellyel a szúrásokat ejtette, előadta.

Mikor ifj. Simon Ferenc kikérdezését befejeztem,

a székelyudvarhelyi kir. ügyészség értesített, hogy Görög Mózes, a másik tettes aznap délelőtt az ügyészségen önként jelentkezett. Nevezettet az ügyészségtől a bűnjelek előadása és kikérdezése végett kikértem, másnap pedig mindkettőt a bűnjelekkel együtt oda átadtam.

A később megtartott törvényszéki tárgyalás alkalmával mindkét tettet szándékos emberölés büntettségért 10—10 évi fegyházra ítélték.

*

Ha az ember élete szándékos bűncselekménynek esik áldozatul és rablási szándék fennforgása nem alapítható meg s a cselekményre egyéb magyarázatot sem találunk (örökösödés stb.), úgy az ölés indító oka legtöbbször bosszúban valószínűsíthető. A sértett viszonyainak tanulmányozása révén állapíthatjuk meg, kinek volt valóságos vagy vélt oka a sértettel szemben bosszút táplálni. A magyarázatot gyakran csak akkor találhatjuk meg, ha messze visszanyúlunk a sértett multjába. Ez az eset erre ad tanulságos példát.

NAGY UTAT KELL MEGTENNI AZ EREDMÉNYIG.

Beküldte: *Kiss Aladár* százados.

(1937.)

Debrecen város külterületén (csendőrségi terület) fekvő Gerébi-kert csendjét 1937 február 15-én este egy fájdalomteljes kiáltás zavarta meg. Egy asszonyi hang kiáltott bele a sötétbe: „Segítség, az uramat meggyilkolták!” A kiáltást hallók sietve mentek oda, s akkor látták, hogy a földön egy véresfejű ember fekszik, kit felesége jajgatva próbál megszólalásra bírni. Nemes Gábor — így hívták az illetőt — ajka azonban néma maradt s fejelet nélkül, üveges szemekkel meredt a körülötte állókra. Helyzete, fekvése mutatta, hogy nem természetesen halt meg, hanem bűnös kezek vetettek véget életének.

A meggyilkolt Nemes Gábor a Gerébi-kert szélén, András-utca 56. szám alatt — hosszú évek során szerzett keresetéből épített — 1 szoba-konyhából álló házacskájában, feleségével együtt lakott. Ötvenhétéves, gyengébb szervezetű ember volt. Meggyilkolása előtt betegeskedett és csak halála napján kelt fel, mert másnap tehenét el akarta adni s másikat akart helyette vásárolni. A tél folyamán munkanélkül volt, de miután 1936. évben szüleitől örökölt 3 hold földjét eladta, ennek árából, valamint tejeladásból gondtalanul éltek. A föld eladásából körülbelül 1200 pengőjük megvolt még s ezt a lakásukban tartották. Más — különleges értékkel bíró tárgy — a lakásukban nem volt.

A gyilkosság napján Nemes otthon tartózkodott és a háza körül foglalatostkodott. Körülbelül $\frac{1}{2}$ 18 óra-kor felesége az utcára vezető ajtót bedrótózta s egy doronggal belülről betámasztotta s azután a kerten át a közelben lakó Úri nevű cipészhez ment, hogy ott cipőjét megjavíttassa. Félóra ottidőzés után testvére,

Tatai András lakására tért be, ahol testvérével, majd sógornőjével beszélgetett és csak 19 óra körül tért a kertek alatt lakására vissza. Ahogy az udvarra ért, látta, hogy férje a földön fekszik. Azt gondolta, hogy az utóbbi időben betegeskedő ember rosszul lett, ezért hozzásietett s érdeklődött, mi baja. Mikor nem kapott választ s látta, hogy mozdulatlan, a fejét felemelte. Rögtön érezte, hogy a fej véres és élettelenül hanyatlík vissza. A jajgatására odaszaladók segítségével a holttestet, amely akkor még meleg volt, az udvarból a lakóház konyhájába vitték. Ezután a konyhát bezárták s a közelben lévő telefonállomásra küldtek, hogy a történeteket a csendőrséggel közöljék.

A debreceni őrs a gyilkosság bejelentésére vonatkozó telefonértesítést február 15-én 20 óra 20 perckor kapta meg s azt a nyomozó alosztály-parancsnokságnak azonnal jelentette. Az alosztály-parancsnokság az őrs támogatására járőrt rendelt ki s a kivezényelt járőrök még az est folyamán a helyszínre is értek, hol Nemesnével az érintkezést azonnal felvették. Nemesné férje holttestéhez vezette őket, s miután azt a járőrök megvizsgálták, Nemesnével együtt a lakószobába mentek, hol Nemesné a lámpát meg akarta gyujtani, de mert ez nem gyúlt meg, a konyhából betartott lámpa fénye mellett megállapította, hogy 1108 pengőt a lakásból elvittek. Ezután a lakást lezárták s a járőr az időt a tanúk kikérdezésével töltötte, de az özvegynek a már ismertetett előadásán kívül fontosabb körülményt megállapítani nem tudott.

A tulajdonképpeni nyomozás a nyomozó alosztály-parancsnokság irányítása mellett február hó 16-án a kora reggeli órákban indult meg s a helyszíni szemlével vette kezdetét. A legnagyobb részletességgel megejtett szemle, amelynél az időközben keletkezett változások miatt a bűncselekmény elkövetése után fennállott helyzetet csak bemondások alapján lehetett rekonstruálni, a következő adatokat eredményezte:

1. Az utcáról az udvarra nyíló kapu ugyanúgy volt, mint ahogy azt Nemesné $1/2$ 18 órakor, eltávozásakor hagyta.

2. Az udvaron lévő eperfa mellett Nemes Gábor holtteste feküdt hanyatt, fejjel a lakóház felé. Teljesen fel volt öltözve, de sapkája mellette a földön hevert. Fején 2 csillagszerűen szétágazó — kb. 3—4 cm-nyi hosszú — külsérelmi nyom. A szájon és az orr körül felhám horzsolások. Feje és mindkét keze erősen véres. A kabátján — főleg a nyaki részen — csurgási vérnyomok, a sapkája azonban csak igen kicsit, a belső részében volt véres. A holttest feje alatt 55 cm hosszú és 30 cm széles területen vértócsa volt. A holttest mellett egy üres bádofgazék feküdt. Abból a benne volt burgonyahéj ki volt szórva. A bádofgazék közelében egy véres zsebkendő volt, melynek egyik vége görcsre kötöttnek látszott. A holttesttől 4 m-re lévő verem mellett vérnyomok látszottak, azonban a verem és a holttest feltalálása közötti részen vércseppek nem voltak. Ugyancsak nem volt vércsepp a holttest eredeti helyétől a konyhába vezető útvonalon sem.

Az udvaron egyéb elváltozást, a tettesektől származható láb- vagy más nyomot a legalaposabb vizsgálat dacára sem lehetett találni. A tehén az istállóban megvolt és onnan semmi sem hiányzott.

3. A lakóház konyhájában elváltozás nem volt, csupán azon a részen, ahol a holttest feje feküdt. Itt borsó nagyságú vérnyom maradt vissza.

4. a) A lakószobában az ágy teljesen szétdőlt állapotban volt. Az ágynemű a földön feküdt s a szalmazsákból a szalma a földre ki volt szórva. A szalmazsák végig fel volt hasítva, s abból a benne tartott 1100 pengő hiányzott.

b) Az ágy végénél lévő kis szekrény tetején egy talpas lámpa állott. A lámpa üvegje és kupakja a szekrényen, a lámpa mellett feküdt. A lámpában petróleum

nem volt. Üvegjén a daktiloszkópus — alapos vizsgálat után — ujjnyomokat fedezett fel, melyeket azonnal biztosított.

c) Az utcára nyíló ablakok közötti fiókos szekrény tetején egyik csészében 100 pengő volt. A pénz kb. egy héttel a gyilkosság előtt a sértett neje tette oda. A szekrény egyik fiókjából egy disznóöléshez használt nagy kés hiányzott. E kés az ágy mellett álló padon volt.

d) A ruhásszekrényben elhelyezett ruhák érintetlenül megvoltak. A szekrényből azonban a tejeladás napi bevételéből származó 8 pengő aprópénz hiányzott. A pénz egy kis orvosságos dobozban volt s azt az elhalt neje állandóan e szekrény felső részének egyik sarkában eldugva tartotta.

e) Más említést érdemlő elváltozás a lakásban nem volt.

5. A ház környékén eszközölt kutatás nem vezetett eredményhez s ott semilyen tárgyat vagy eszközt nem lehetett találni, amely a cselekménnyel kapcsolatba hozható lett volna. A járőrök a közeli kutatkat is kimerették, de érdemleges tárgyat azokban sem találtak.

A helyszíni szemle napján a törvényszéki orvostani intézetben a holttestet felboncolták. A boncolás megállapította, hogy a sértett halála fulladás következtében állt be s azt a nyaknak ismételt szorongatása, az orrnak és szájnak befogása idézte elő. A nyakon a fojtogatás nyomait kívülről nem lehetett ugyan látni, de a belső vizsgálatnál a nyakizomzatban talált számos véres beszűrődés ezt kétségtelenül mutatta. A tettes által a nyakra gyakorolt nyomás következtében a pajzsporoc szarva is letörött. E törés nem járt vérzéssel, ami azt mutatta, hogy a tettes a fojtogatást a halál beállta után is folytatta.

A fejen volt sérülések csak felületesek voltak s a koponyacsontot nem sértették. Orvosi vélemény sze-

rint ezek a halálra befolyással nem voltak, s rövid nyéllel bíró, tompa felületű eszköztől származónak látszottak.

A helyszíni szemle és a boncolás adataiból a nyomozás szokásos 8 kérdésére (ki, mit, miként, mivel, mikor, hol, miért és kivel) a következőkben lehetett feleletet nyerni:

Gyilkosság történt s azt 1937. évi február hó 15-én, 17 óra 30 és 19 óra közötti időben sértett lakóházának udvarán, a holttest feltalálási helyén akként követték el, hogy a sértettet az istállóba való menetelekor rablási szándékkal megtámadták, fejbeütötték, majd a földre téperve, megfojtották. Azután a lakószobába bemenve, a szalmazsákot felhasították és az abban, valamint a szekrényben elrejtett 1108 pengőt megkeresve, elvitték.

Azt, hogy a tettesek hol jöttek a helyszínre és hol távoztak el a helyszíni szemle során, nem lehetett kétséget kizárólag megállapítani. Kísérlet szerint a kapu ajtaját a kapufélfa visszahúzása által ki lehetett ugyan nyitni s eredeti helyzete szerint be lehetett zárni, de különösen a bezárás körülményesnek látszott. A kerítésül szolgáló élő sövényen behatolási nyom sehol sem látszott, ezen helyeken kívül pedig csak az elhalt vejének, valamint szomszédságában lakó sógorának udvarán keresztül lehetett sértett házába bejutni.

A legfontosabb kérdésre, hogy ki követte el a cselekményt, a helyszín és a boncolás csak általános természetű következtetésre szolgáló adatokat nyújtott. Ezek közül legfontosabbnak az látszott, hogy a cselekményt a helyzettel és a viszonyokkal ismerős egyén követhette el, mert csak ilyen ismerhette a pénz rejtke helyét. Az adatok arra mutattak még, hogy a tettes elszánt és vakmerő lehetett, mert a gyilkosságot a kora esteli órákban hajtotta végre, az illetőt az elhalttal szemben harag vagy bosszú is vezérelhette, mert

fojtogatását még a halál beállta után is durván folytatta.

A holttest mellett talált zsebkendőnek betű vagy más jelzése nem volt. A rajta lévő csomó kibontása után látszott, hogy az előzőleg két végénél fogva összekötött zsebkendőt valaki ebben az összekötött helyzetében megrántotta, mire az egyik kötés leszakadt és a másikra ráhurkolódott. Ebből arra lehetett következtetni, hogy a zsebkendőt álarcul használták.

Az általános helyszíni szemle után, a részletes helyszíni szemlével egyidőben, több irányban indult meg a nyomozás. A legfőbb irány a helyzettel ismerős egyének (rokonok, hozzátartozók, házhoz bejáratosak) felkutatása, ezek körülményeinek tisztázása, alibijüknek ellenőrzése volt. Emellett azonban kiterjedt a nyomozás a környéken megfordult összes idegen egyénekre, valamint a Gerébi-kertben lakó szokásos büntetésekre, rovottmultúakra s általában azokra az egyénekre, akik életkörülményeik következtében gyanúsítottként számításba jöhettek.

Az ily irányban folytatott nyomozás adatainak alapján az alábbi egyénekkal szemben merültek fel gyanús körülmények:

1. *Terebes Lajos* mótorkerelő, elhalt veje. Nevezett tudott a pénzről. Tudta, hogy hol tartják, ezenkívül az elhalttal rossz viszonyban volt. Apósával örökségi kérdés miatt többször veszekedett, azt fenyegette, sőt meg is ütötte. Ezenkívül igen rossz anyagi körülmények között élt. Egyik pénzintézetnek hosszabb idő óta 490 P-vel tartozott s az III. 30-ra árverést is tűzött ki ellene. Felesége közvetlenül szülés előtt állott. A szülés költségeire pénzüik nem volt. A gyilkosság délutánján — szokása ellenére — munkahelyéről nem jött haza, hanem egyik barátjához bementa magát vacsorára s ott maradt mindaddig, míg a gyilkosság hírére neki tudomásul nem vitték. Ekkor hazament, de részvétet nem mutatott s még a holttestet sem nézte meg.

2. *Török András* napszámos, elhalt szomszédja. Nevezett éppen a gyilkosság idején távozott el otthonról s kb. 1 óráig volt távol a lakásától. Útja a sértett háza mellett vezetett el s igen gyanúsnak tűnt fel, hogy sem a sértettet nem látta, sem a ház körül gyanús körülményt nem észlelt. Anyagi viszonyai sem voltak teljesen rendezettek s amellettt sértett neje — kinek a közvélemény szerepet tulajdonított a gyilkosságban — nála tartózkodott a gyilkosság idején.

3. *Nemes Imre* vízvezeték-szerelő, elhalt unokaöccse. Vallomások szerint nevezett — régebben — többször lopott nagybátyjától pénzt a szalmazsákból s tudta, hogy az ott szokta tartani a pénzét. Ezenkívül a szekrény, melyből a pénz eltűnt, azelőtt az ő házában volt és abban akkor is ott tartották elrejtve a pénzt, ahonnan az most eltűnt. Alibijére vonatkozólag anyjával és öccsével teljesen ellentétes vallomást tett s mikor ennek nem tudta határozott indokát adni, kijelentette, hogy valóban ő ölte meg nagybátyját.

4. *Gerő István* napszámos, elhalt szomszédja. Nevezett az elhalt házához bejáratos volt. Tudott a pénzről annál is inkább, mert az elhalt vele akart másnap a vásárra menni. A gyilkosság napján azonban Gerő csak egyedül ment ki a vásárra, s bár útja az elhalt háza mellett vezetett el, a ház körül sok kíváncsiskodó volt, a sértett után nem érdeklődött és előadása szerint csak a vásárból való hazajövele után tudta meg, hogy szomszédjában gyilkosság történt.

Megállapítás szerint a gyilkosság idején odahaza tartózkodott s vérbajos kezelésére, hová pontosan szokott eljárni, elfogadható indok nélkül $\frac{1}{2}$ órai késéssel érkezett.

5. *Pápai István* ingatlanügynök s ennek *Lantos János* nevű fogadott fia. Ezek az elhalttal üzleti összeköttetésben álltak s tudtak arról, hogy pénze van. Lantos állítólag pénzt vagy előleget is kért kölcsön az elhalttól.

A felsoroltak közül Terebes volt az, akiben a közvélemény a bűncselekmény tettesét látta. Bár valóban sok gyanús körülmény szólt ellene, miután alibijét a nyomozás a legszigorúbb ellenőrzéssel tisztázta, mint gyanúsítottat el kellett ejteni. Igen gyanús volt Gerő szerepe is. Az ellene irányuló gyanút csak fokozta az a körülmény, hogy elszánt, mindenre képes egyénként volt ismeretes, aki már büntetve is volt s állandóan szokásos büntetésekkkel és gyanús egyénekkkel tartott fenn barátságot. Egyik szokásos büntetett barátja a gyilkosság délutánján a lakásán is volt, mindezek dacára azonban nem lehetett ellene a gyilkosság tényét alátámasztó komoly adatot beszerezni. Ugyanígy nem lehetett Török ellen sem, míg Nemes Imre, ki bár beismerte a gyilkosságot, nem vétetett komoly gyanúsítottként számításba, mert sem véres ruha, sem véres eszköz, sem pénz nem találtatott nála, már pedig ezek függvényei voltak a gyilkosságnak.

Mindezekből kifolyólag a helyzettel ismerős egyéneket el kellett ejteni, erre irányuló feltevések mind megdőltnek látszottak. A tejet hordató egyének között puhatolás folyt ugyan még, de ezek egyike ellen sem merült fel olyan adat, amely az ellenük irányuló komoly gyanúra alapul szolgálhatott volna.

Megejtetett a nyomozás Pápai ingatlanügynök és annak Lantos nevű fogadott fia után is, de azokkal szemben sem merült fel komoly gyanú, ezenkívül az alibijüket hozzátartozói egybehangzó előadással igazolták.

Az idegen egyének után bevezetett nyomozás sem járt eredménnyel. A zsebkendőt senki sem ismerte fel. A gyilkosság időpontja körüli időben több egyént láttak a helyszín mellett vezető úton, de ezekről az érdekeltek nem tudtak olyan személyleírást adni, amelyek alapján el lehetett volna indulni. Csupán egy Jakics nevű bádogos kilétét lehetett megállapítani, de

hosszabb nyomozás után annak szerepe is tisztázást nyert.

Nem vezetett eredményre a kocsmákban, üzletekben költekező, valamint bankokban adósságot fizető, kamatot törlesztő egyének után való puhatolás sem úgy, hogy a nyomozásnak egy héttel a gyilkosság után még nem volt határozott gyanúsítottja.

A nyomozás ennek dacára lankadatlan erővel folyt tovább a hozzátartozók és ismerősök körében és idegenek után egyaránt. Ennek hamarosan meg is volt a foganatja. Ugyanis február hó 22-én a Gerébi-kert környékén lévő telepekre helyi rendes szolgálatba kivezényelt járőr arról értesült, hogy az egyik kocsmában 4 egyén szórakozik. A járőr azonnal a kérdéses kocsmához ment, ott azonban már nem találta meg az illetőket, mire abból a feltevésből kiindulva, hogy bizonyára másik kocsmában iddogálnak tovább, bejárta a többi kocsmákat is, s végül sikerült is őket megtalálnia. Azonnal igazoltatta őket, s miután a náluk lévő pénz holszerzését kellőleg bizonyítani nem tudták, hármát őrizetbe vett közülök és az éjszakára való tekintettel, a debreceni rendőrkapitányság fogdájába kísérte be őket. Ott reggel az illetőkről a nyomozó alosztály daktiloszkópusa ujjlenyomatot vett fel s azokat a helyszínen talált ujjnyommal összehasonlította.

Az összehasonlítás meglepő eredménnyel járt. A daktiloszkópus ugyanis megállapította, hogy a helyszíni ujjnyom az őrizetbe vett egyének között lévő Éri Sándor foglalkozás nélküli napszámos bal közép-ujjnyomával azonos. Már rövid vizsgálat után is 12 azonossági pontot tudott a daktiloszkópus a két ujjnyomon kimutatni. Ez a megállapítás a nyomozásban döntő fordulatot jelentett. Kétségtelenül mutatta ugyanis a járőröknek, hogy Érinek a gyilkosságban szerepe van. Ezt a megállapítást az őrizetbe vettek kikérdezése igazolta is, mert egyikük, a lelkére való be-

szélés után, előadta, hogy a gyilkosságot valószínűleg Éri és két társa: Kárász István és Veres József nevű foglalkozás nélküli napszámos, debreceni lakosok követték el. Ezt onnan gondolta, mert Ériék február hó elején hívták, hogy menjen velük és Nemes Gábort rabolják ki. Akkoriban, a rendőrségi fogdában őrizetben lévő másik társukat is magukkal vive, el is mentek a helyszínre, de nem mertek bemenni a lakásba, mert ott idegen is tartózkodott. A cselekményt, tudomása szerint, özv. Bor Zsigmondné debreceni lakos felbujtására követték el és a pénzt ahhoz kellett volna vinniök.

Ezen vallomás alapján igen fontos és sürgős volt a még szabadlábban lévő két tettetársnak, valamint a felbujtóként szereplő Bornénak az elfogása. Hogy azonban egymás elfogásáról tudomást ne szerezhessenek és a bűnjelt képező pénzt megsemmisíthessék, a járőrök egyidőben jelentek meg lakásaikon, előzőleg azonban polgáriruhás nyomozókkal a lakásokat feltűnés nélkül szemrevételeztették, majd azokkal a menekülési útvonalakat elzárták, nehogy megszökhesse nek. Körültekintő munkájukat siker is jutalmazta, mert mindhárom gyanúsítottat, sőt az időközben beszerzett adatok alapján Borné fiát s kocsisát is sikerült elfogniok, úgy, hogy 8 főre szaporodott a gyilkosságban, illetőleg annak előző megkísérlésében való résztvevők száma. Az elfogás után a járőrök minden gyanúsítottnál részletes házkutatást tartottak s ennek során Borné istállójában, a fal egyik repedésében elrejtve 800 pengőt, egy másik gyanúsítottnál a komódszekrény kulcslyukába bedugva 20 pengőt találtak. Ezenkívül találtak egy revolvert is. A továbbiakban pedig még pénzt is sikerült találniok, úgy hogy 978.75 pengő készpénz, valamint több — az elrabolt pénzből vásárolt — tárgy került meg.

Ezután a járőrök az elfogott egyének részletes ki-kérdezéséhez kezdtek. Minden gyanúsítottat külön

külön kérdeztek ki s ennek alapján állították össze a tényállást. A gyanúsítottak, Borné kivételével, az elébük tárt bizonyítékok alapján beismerő vallomást tettek, s a cselekmény elkövetésében való szerepüket a valóságnak megfelelően adták elő. Nemes megölésében valóban csak Éri, Kárász és Veres vett részt, a többiek felbujtók, orgazdák, valamint a gyilkosságban való szövetkezésben résztvevők szerepeltek. Megállapítás szerint a tettesek az utcai ajtón át mentek a helyszínre és ugyanott távoztak el. Az ajtót kívülről nyitották ki, majd eltávozásuk alkalmával az eredeti helyzetébe visszaállították. Nemest valóban megfojtották, de a fején lévő sérülés nem ütéstől, hanem rúgástól származott. Egyik 15 éves tettes ugyanis a földre tepert Nemest, mivel a szerencsétlen segítségért kiabált, kétszer erősen fejbe rúgta. A holttest mellett talált zsebkendőt Kárász hagyta vissza, aki azt álarcnak használta. A zsebkendő elvesztését azonnal észrevették, s vissza is akartak érte menni, de miután nem volt benne jel (monogram), nem tartották fontosnak.

Megállapítást nyert a nyomozás során az is, hogy Éri a szobába való bemenetelük után a lámpát meg akarta gyújtani, a lámpaüveget levette, így maradt tehát az ujjnyom vissza. Arról, hogy a szekrényben is volt pénz, nem tudtak. A pénzt keresés közben találták meg. Azt, hogy a pénzt a szalmazsákban tartják Nemesék, Borné fiától hallották, aki erről egy ingatlanügynök barátjától szerzett tudomást.

A vallomások után a járőrök a gyanúsítottakkal helyszíni bemutatásokat eszközöltettek. Ezek során az egyesek tevékenységét a legapróbb részletekig tisztázták. A bemutatásokat a nyomozó alosztály fényképezéssel rögzítette is, hogy ez is a bíróságnak rendelkezésére állhasson. A nyomozás befejezése után a debreceni őrsparancsnokság a nyolc gyanúsítottat, a bűnjelt képező pénzt és egyéb tárgyakkal együtt a debreceni kir. ügyészségnek átadta.

Az ügyben a debreceni kir. törvényszék elsőfokon 1937. évi május hó 29-én hozott ítéletében mind a nyolc gyanúsítottat bűnösnek mondotta ki. A reájuk kiszabott szabadságvesztésbüntetés összege negyven esztendő telt ki.

*

E nagyszabású bűncselekmény nyomozásából több tanúságot meríthetünk. Ilyenek:

1. A helyszín adataiból vont elméleti következtéseket nem szabad véglegeseknek és megmásíthatatlanoknak tekinteni, mert nyomozásoknál sokszor nem ezek, hanem azok az eshetőségek válnak valóra, amelyekre az első pillanatban nem gondoltunk, vagy ha gondoltunk is, de nem tartottuk valószínűnek azokat.

Igy a helyszíni szemlén megállapított adatokból ennél a nyomozásnál azt a következtetést lehetett levonni, hogy a cselekményt a helyszíni viszonyokkal ismerős egyén követte el, mert csak ilyen tudhatott az elrejtett pénz hollétéről. Ez a feltevés helyesnek és indokoltnak látszott ugyan, mégis ezzel ellentétben az nyert igazolást, hogy a tettesek egyáltalában nem voltak ismerősök a helyszínen, s a pénzt csak azért találták meg, mert alaposan kutattak utána.

Általános az a tapasztalat, hogy a járőrök nagyon hamar megállapítják és kimondják, hogy a tettes a helyszíni viszonyokkal ismerős volt, s ebből kiindulva nyomozásuk is csak ezek körében folyik. Mint minden kriminilisztikai következtetésnél, úgy itt is óvatosságra van szükség. Lehet, hogy így van, de lehet, hogy másképp van. Ez a jelszó. Mindig, mindenben az összes elképzelhető lehetőségeket mérlegelni kell. A helyszín általános megismeréséhez nem kell nagy tudomány. A bűnöző a helyszínt rövid tájékozódás után áttekinti, vagy ha bővebb ismeretekre van szüksége, akkor ezeket előzőleg kémei útján szerzi meg. Itt egy ingatlanügynök ismerte a sértett viszonyait s ezeket ártatlan beszélgetés közben említette egyik barátjának. Az to-

vább adta a tetteseknek, s ezzel meg is volt a helyszíni viszonyokkal való ismeretség. Valójában pedig az illetők nem is ismerték a sértettet és sohasem jártak a házában.

Ugyancsak valószínűtlennek látszott az a körülmény, hogy a tettesek az utcáról nyíló ajtón keresztül jutottak a helyszínre és azon át távoztak is el. Az ajtót ugyanis a sértett felesége eltávozásakor belülről bezárta s mikor visszatért, ugyanebben az állapotban találta. A járőrök — igen helyesen — kísérlettel megállapították ugyan, hogy kívülről ki lehet nyitni és be is lehet zárni az ajtót, de különösen ez utóbbi igen körülményes volt. Alig lehetett tehát hinni, hogy a tettesek azzal bajlódtak volna. Annál is inkább valószínűtlen volt ez, mert a cselekmény elkövetésekor még csak 7 óra volt és ebben az utcában ilyenkor még többen jártak. A nyomozás eredménye mégis azt mutatta, hogy a tettesek valóban az ajtón keresztül mentek be és távoztak el. Eltávozásuk alkalmával ők állították vissza az eredeti helyzetbe azért, hogy a nyomozás ne tudja a helyszínre való bejutás módját megállapítani.

2. A felmerült gyanúokok alapján a tettes kilétére vonatkozólag végleges álláspontot foglalni csak akkor szabad, ha a bűnösség mellett kétségtelen bizonyítékok állanak a járőrök rendelkezésére.

Gyakran előfordul ugyanis, hogy valakivel szemben igen sok gyanús körülmény merül fel, anélkül, hogy a valóságban a cselekmény elkövetésében része volna. Sokszor a körülmények véletlen játéka ez, amiről talán maga az illető tehet legkevésbé.

Ennél a nyomozásnál is a gyanús körülmények egész sorozata merült fel az elhalt veje ellen. Az elhalttal rossz viszonyban volt, sok adóssága volt, háza ellen árverés volt kitűzve, alibi igazolása gyanútkeltő volt. Nem lett volna helyes őt ezen gyanús körülmények alapján elfogni, mert ez a nyomozás téves irányú

lezárásához, esetleg a további eredmény meghiusításához vezethetett volna.

3. A beismerő vallomásokkal szemben nagyon óvatosnak és körültekintőnek kell lenni és nem szabad fenntartás nélkül elfogadni őket.

A nyomozás során az elhalt unokaöccse, mikor az alibijére vonatkozó kérdésekre nem tudott választ adni, beismerő vallomást tett, s kijelentette, hogy ő gyilkolta meg nagybátyját. Igen nagy hiba lett volna ezt a beismerő vallomást elfogadni és a nyomozást lezárni. Az eredmény ugyanis azt mutatta, hogy az illetőnek semmi köze sem volt a gyilkossághoz, csupán csak azért tett ilyen értelmű vallomást, hogy a további nyomozástól mentesüljön. A beismerő vallomásnak csak akkor van értéke, ha azt a bűnösség egyéb bizonyítékai is alátámasztják, mert a hamis beismerésnek a bűnügyi krónikák számtalan okát sorolják fel.

4. Ugyancsak nagy óvatosságot és körültekintő eljárást igényelnek az úgynevezett alibi-igazolások is. A megkérdezett egyén ugyanis legtöbbször nem emlékszik pontosan, hogy a kérdéses időpontban hol tartózkodott s ezért rendszerint ellentmondásokba keveredik, ami a csendőr gyanúját felébreszti vele szemben. Itt a sértett unokaöccsénél is az adott főleg nyomatékot a vele szemben táplált gyanúnak, hogy hozzátartozóival ellentétes alibit állított és minél inkább kérdezték, annál inkább belezavarodott előadásába. Minden alibi igazolásánál nyugodtan meg kell hallgatni az illetőt, elő kell segíteni az emlékezését s az eltérő előadások okát pedig a gyanúsítás előtt mindig tisztázni kell.

5. Soha sem szabad elcsüggedni és a kitartást elveszíteni, ha az első napok fáradtságos munkája nem hozza meg az eredményt.

Fent írt esetben kb. 7 napon át folyt a nyomozás anélkül, hogy a megfeszített munka eredményt hozott volna. Minden erővel törekedni kell a gyors ered-

ményre, de ha ez nem következik be, nem szabad kétségbeesni. Sokszor előfordul ugyanis, hogy a tettesek a cselekmény elkövetése utáni napokban nagyon óvatosak és csak később merik a cselekményből származó előnyt kihasználni: a szerzett pénzt elkölteni. Nagy hiba lenne tehát az első napi eredménytelenségek miatt a nyomozást abbahagyni. A tettesek eleinte itt is tartózkodtak minden költségtől, s csak kb. egy hét elteltével mertek kocsmába menni, ami azután elfogásukhoz és a bűncselekmény kiderítéséhez vezetett.

6. Tanulásként lehet még említeni a sok fiatalkorú szerepét, amennyiben a gyanúsítottak között három fiatalkorú, legnagyobb részük pedig 20 év körüli volt. Úgy látszik, hogy a munkanélküli fiatalság lelke, ha nem is általánosan, de hajlamos a bűnre és semmitől sem riad vissza, mikor a szórakozásra szükséges pénzt kell előteremtenie. A mozi, a detektívregények, a rossz társaság mind elősegítője ennek s ezt misem bizonyítja jobban, minthogy a gyanúsítottak a szerzett pénzen moziba, kocsmába mentek, olvasmányaik között pedig a „Láthatatlan gyilkos” című ponyvaregény volt a legkedvesebb. Úgy látszik, nekünk, csendőröknek jövőben a fiatalkorúak bűnözésével fokozottabb mértékben kell számolnunk és nem szabad figyelmen kívül hagyni azokat sem, akikről első látásra azt hinnők, hogy a bűnt még nem is ismerik.

Külön rejtély Borné és fia szerepe is. Előbbit, úgy látszik, a fiatalság kedvelése s a kapzsiság, utóbbit a rossz társaság vitte a bűnbe.

7. Végül a nyomozás hibáira is rámutatok röviden. Ezek közül elsősorban említést érdemel az, hogy a helyszínre megérkezett első járőr a lakószobába bement s ott sértett feleségének megengedte, hogy a lámpát megfogja és a pénz után kutasson. Az akkori éjjeli órákban helyszíni szemléről nem lehetett szó, nem volt tehát indokolt megengedni azt, hogy az asszony tevékenységével a szobában változásokat idézzon elő. A

lámpa megfogása ugyanis igen könnyen az ujjnyom megsemmisítéséhez vezetett volna, ami a nyomozást a döntő bizonyítékot jelentő nyomtól fosztotta volna meg. A járőrnek a holttest megvizsgálása után a helyszínt le kellett volna zárni és gondoskodnia kellett volna arról, hogy a helyszíni szemle megkezdéséig azon változás ne történhessen.

Hiba volt az is, hogy elhaltról nem vétetett fel ujjnyomatlap, holott erre az ujjnyom azonosításánál feltétlenül szükség lett volna. Nem lehetett ugyanis tudni, hogy a lámpán talált ujjnyom nem a sértettől származott-e.

Ezek az okulásul felhozott hibák azonban nem csökkentették ennek a minden részletre kiterjedő alaposítással lefolytatott nyomozásnak az értékét s az abban résztvevő valamennyi csendőr odaadó, dicséretes tevékenységét.

SOK GYANÚSÍTOTT.

Beküldte: *Turcsányi Mihály* tiszthelyettes.

(1938.)

Az újkécskei őrsparancsnokság 1938 április 27-én 18 órakor a pécsi 4. nyomozó alosztályparancsnokságnak jelentette, hogy id. Boros János újkécskei lakost és elmebeteg leányát a lakásán, ismeretlen időben meggyilkolták.

A nyomozó alosztályparancsnokság az ügyvel kapcsolatban az őrs támogatására Gönczy Antal tiszthelyettest, mint helyszínelőt egyenruhában, engem pedig feltűnés nélküli adatgyűjtésre polgári ruhában, kivézényelt. Újkécskére — az alosztály gépkocsiján — 1938 április 28-án, 3 órakor érkeztünk meg. Megérkezésünk után, a már ott jelen volt Szénási alhadnagytól és az őrs legénységétől nagy vonásokban tájékozódunk a bűncselekmény mibenállása felől. Részletkérdéseket azonban nem beszéltünk meg, mert elfogulatlanul akartunk a helyszínre érkezni.

28-án reggel Szénási alhadnaggyal és azzal a járőrrel együtt, mely a bűncselekmény színhelyére előző napon, a feljelentés vétele után, elsőnek érkezett meg, a helyszínre mentünk, hol az alábbiakat állapítottuk meg.

Id. Boros János és leánya lakóháza Újkécskén, a Virág-utcában van. Rajtuk kívül más a házban nem lákott. A lakóház, mely szoba, konyha és kamrából áll, észak-dél irányban épült, kelet felé eső előrésszel. A házat körülvevő telek utcai részén két méter magas vertfalkerítés áll, melynek tetején 15—20 cm magas homokborítás van. E fal áttört középrészén deszkából készült nagy kapu és kis ajtó van. A nagykapu belülről elrekeszelve, a kisajtó pedig nyitva volt. A fal tezejére dobált homokon és a telek belső részét körül-

vevő két méter magas deszka- és léckerítés mentén, a laza talajban lábnyomokat találtunk. Ez arra mutatott, hogy a tettes az utcai kisajtón keresztül juthatott a lakásba, melynek udvarra nyíló szobaaajtaja szintén nyitva volt.

A konyhából nyíló kamra ajtaja függő lakattal be volt zárva. A záron erőszak nyomai nem látszóttak. A kamarában a földön feküdt id. Boros hullája nagyterjedelmű vérfoltokkal körülvéve, fején, arcán több kisebb-nagyobb, alvadt vérrel borított nyiltsebbel. A kamra kertfelőli végében pedig a falnál álló szüretelőkádban meztelenül, hanyatt feküdt Boros Rozália hullája. Ennek is az arcán, fején több, alvadt vérrel borított nyiltseb volt. Fülei és szájaszélének jórésze hiányzott. Látszott, hogy vagy patkányok, vagy macskák rágták le.

A konyhában, a földön egy 83 cm hosszú, véres baltanyelet találtunk.

A kamra ablakának befelé nyíló, mindkét üvegezett szárnya le volt véve és kívül, a ház belső végéhez volt támasztva. Az ablakon vékonyabb fajta vasrács is van.

A tettes az ablakfélfát késsel megfaragta. Az így keletkezett nyílás szélessége, a vasrács és a megfaragott ablakfélfá között 19, magassága pedig 32 cm. A nyílás környékén horzsolási nyomok nem látszóttak. A megfaragott ablakfélfá a faragás helyén, két helyen kis terjedelemben vérrel szennyezett.

A hozzátartozók megérkezése előtt nem lehetett megállapítani, hogy a lakásból milyen tárgyak hiányoznak, de az látszott, hogy a tettes a lakásban kutatózott, mert id. Borosnak az utca felőli szobában lévő ágya üres, a szalma és a rajta lévő néhány rongydarab fel van dülva.

A kamrában, ahol a hullák feküdtek, a hullaszag még alig volt érezhető. A hullák merevek voltak. Ezek-

ből arra lehetett következtetni, hogy a gyilkosságot 48—72 órán belül követték el.

A helyszínen nyert adatokból arra következtetünk, hogy a tettes, ki a megfaragott ablakon keresztül juthatott a lakásba, áldozatait úgy csalhatta ki a szobából, hogy a kamrában zörögni kezdett. Nézetünk szerint a tettes ezt azért rendezte így, mert az utcai szobában nem merte a cselekményt végrehajtani. Féltetett attól, hogy a zajra valaki a segítségükre siet. De nem tartottuk kizártnak azt sem, hogy az áldozatokat valamelyik jó ismerősük, vagy hozzátartozójuk gyilkolta meg, aki rendes úton juthatott a lakásba és az ablakot csupán félrevezetésül faragta meg. Ezt azal magyaráztuk, hogy az ablakon lévő nyílás oly szűk, hogy azon csak nagyon vékony ember, úgyszólván csak gyermek mászhatott keresztül. Feltételeztük azt is, hogy a tettesen, ha az ablakon keresztül jutott a lakásba, különösen a vállrészen kisebb-nagyobb horzsolásoknak is kell lenni.

A helyszínelés befejezése után azt tisztáztuk, hogy a bűncselekményt ki és milyen körülmények között fedezte fel, mert arra számítottunk, hogy a felfedezés körülményeiből s a felfedező előadásából is meríthetünk adatokat a tettes kilétére vonatkozólag. Ezzel kapcsolatosan megállapítottuk a következőket:

Id. Havas András, a meggyilkoltak szomszédja, április 27-én, 15 óra tájban átment a meggyilkoltak lakására. Az utcai kisajtóhoz érve, azon dörömbölni kezdett, mert tudta, hogy sértettek még nappal is állandóan zárva és bedrótözva tartják az utcai kerítés kisajtaját s azon keresztül idegent nem, csak meghitt szomszédait és ismerőseiket engedték be. Havas dörömbölésére a lakásból senki sem jött ki. Erre Havas — szokásától eltérően — megkísérelte a kisajtót benyitni. A kisajtó benyílt s így Havas azon keresztül az udvarra, az udvarról pedig a félig kitárt konyhaajtón keresztül a konyhába, onnan pedig az ugyancsak félig

kitárt szobaajtón keresztül a szobába jutott. Ekkor látta, hogy id. Boros ágyában a szalma fel van dülva s hogy úgy id. Borosnak, mint leányának csizmái — amiket pedig azok a lábukon szoktak viselni — az ágy alatt vannak. Ez a körülmény feltűnt neki, dacára, hogy hozzá volt szokva ahhoz, hogy Boroséknál állandóan nagy rendetlenség szokott uralkodni. Ezért átment a közelben lakó Molnár Ferenchez, ki a sértettel a legjobb baráti viszonyban élt és a sértettek földjét felesbe bérelte. Havas arra gondolt, hogy Molnártól a sértettek hollétére felvilágosítást kaphat. Molnárék azonban a sértettek hollétéről semmit sem tudtak. Ezért Molnárral és annak feleségével elindultak a sértettek lakására, hogy azokat felkutassák. Molnár Ferenc előre sietett és a sértettek közvetlen szomszédságában lakó özv. Bíró Józsefnét és Zub Mihályt hívta, hogy menjenek vele id. Boros lakására, mert azzal és leányával biztosan történt valami s ő tanuk nélkül nem akar a lakásba lépni. Özv. Bíróné és Zub, Molnárral s a közben odaérkezett Havassal és Molnárnéval együtt a sértett lakásába ment. Molnár elsősorban is az udvaron nézett szét. Elhaladt a lakás előrésze előtt s a ház belső végéhez ment. Itt észrevette, hogy a két ablakszárny a ház végéhez van támasztva s hogy az egyik ablakfiók ki van törve, az ablak pedig belülről subadarabbal be volt takarva. Molnár a subadarabot az ablakból félretolta s ekkor látta, hogy id. Boros és leánya a kamrában agyonverve fekszik. Molnár ezután az őrsön jelentette az esetet, minek alapján a nyomozás megindult.

A bűncselekmény felderítése érdekében elsősorban is arra a feltevésre igyekeztünk felvilágosítást kapni, hogy a gyilkosságot:

1. bosszúból,
2. anyagi érdekből, vagy
3. más bűncselekmény (pl. erőszakos nemi közöszülés) leplezése céljából követték-e el.

Ezekre a pontokra a meggyilkoltak anyagi hely-

zetének, életkörülményeinek, baráti (társadalmi) viszonyaiknak és magánéletüknek részletes felderítésével igyekeztünk adatokat szerezni. Ebből a célból több tanut kikérdeztünk. A tanuk előadásából a következőket állapítottuk meg:

Id. Boros Jánosnak, ki 1859-ben született, 1906-ban a felesége, mint elmebajos a bajai elmeegógyintézetbe került és ott is halt meg, 6 évvel ezelőtt, 1932-ben. Id. Boros János és felesége házasságából 1888-ban egy gyengeelméjű Rozália nevű leány, 1894-ben pedig egy János nevű fiú született. Született id. Borosnak ezenkívül 1905-ben Rozália nevű leányától egy Dezső nevű fia is. Id. Borosnén férje és Rozália nevű édesleányának viszonyából származó gyermek születése után tört ki az elmebaj. Id. Borost a bíróság 1906-ban vérfertőzésért 3 évi börtönre ítélte. Büntetésének kitöltése után hazajött s ez időtől kezdve meggyilkolásáig vadházasságban élt Rozália nevű gyengeelméjű leányával. János nevű fiát, ki akkor már 14—15 éves volt, elűzte a háztól, mert az többször szemére vetette leányával való viszonyát. A háztól elűzött fiú szobafestő mesterséget tanult s abból tengeti hányt-vetett életét. Édesatyja házához évente csak két-háromszor látogatott el. Atyja minden alkalommal hidegen fogadta. Így János — látogatásai alkalmával csak percekig, legfeljebb félóráig tartózkodott atyja lakásán.

Id. Boros fiatalabb korában, mint kőműves-segéd tagja volt az Országos Társadalombiztosító Intézetnek. 1914-ben, építkezés alkalmával, elvesztette egyik szemévilágát és a másik szemének látóképessége is erősen csökkent. Ezért a Társadalombiztosító Intézet id. Borosnak havonta 70 pengő nyugdíjat folyósított. Id. Boros, kit a községben zsupori és dicsekvő embernek ismertek, a nyugdíjából megtakarított pénzén 1934-ben Nagykőrös határában 14 hold földet vett 8000 pengőért. Ezt a földet teljes egészben Rozália nevű leányától született Dezső nevű fiára iratta. A feleségével annak

tébolydába kerülése előtt szerzett, körülbelül 4000 pengőt érő ingatlanából pedig János nevű fiát ugyanakkor 1000 pengővel kifizette. Ezt az 1000 pengővel kifizetett anyai részt szintén Dezsőre iratta.

Id. Boros és leánya télen-nyáron gypjából font szűrűruhában járt, amit id. Boros maga készített. Más ruhájuk nem is volt. A velük egy házban lakó Dezső nevű fiát is arra akarta id. Boros kényszeríteni, hogy ilyen szűrűruhát viseljen. Dezső azonban erre nem volt hajlandó. Emiatt többször össze is tűzött édesatyjával.

Dezső — mivel atyja nagyon szűkmarkú volt — atyját többször meglopta olyképpen, hogy a kötegben volt papírpénzből egy-egy darabot kivett s helyére forgalmon kívül lévő papírpénzt tett. Ezt bátran tehetette, mert atyja nem látott, csupán a kötegben levő darabszámokat tartotta nyilván, anyja pedig nem értett a pénzhez. Dezső ilyenképpen körülbelül 600 pengőt lopott el atyjától, amíg azt ismerősei fel nem világosították. Id. Boros ezután a fiát lopásért az örsön feljelentette, de később kiegyezett vele. Dezső az ellopott pénz megtérítése fejében átengedte atyjának a Jánostól 1000 pengőért atyja által megvásárolt és nevére iratott ingatlant. Ez időtől kezdve azonban id. Boros nem bízott a fiában. Ezért kényszerítette is őt, hogy nősüljön meg és hagyja el az apai házat. Dezső meg is nősült és 1937 őszén feleségével együtt Nagykőrösön levő birtokára költözött. Ezután már Dezső is ellensége lett atyjának és többeknek kijelentette, hogy atyja nem érdemli meg, hogy a föld a hátán hordja.

Id. Boros ezután egyedül maradt leányával. Ettől az időtől kezdve még visszavonultabb életet éltek. Közvetlen szomszédokon és Molnár Ferencen kívül mással nem, vagy csak lakásukon kívül érintkeztek. Meghitt szomszédjaikat és Molnárt is csak előzetes dörmögésre engedték be a nappal is zárt utcai kisajton. Éjjelre pedig az utcai kisajton kívül, a lakás elzárására szolgáló konyhaajtót is állandóan zárva tartották, még

pedig retesszel. Így a lakásba ál- vagy hamiskulccsal nem, legfeljebb betörés útján lehetett bejutni.

Id. Boros az időközben megtakarított pénzt, állítólag, hogy fiai el ne lophassák, Molnár Ferencsel tette a takaréka olyképpen, hogy betevőként Molnár szerepelt, de a könyvbe be volt jegyezve, hogy a Molnár a pénzt id. Boros részére helyezte takaréka. E könyvet Molnár őrizte.

Id. Borosnak és leányának haragosaik nem voltak. Ismerőseik és szomszédjaik — Molnáron kívül — jó módú idősebb emberek, kiket a gyanú leghalványabb árnyéka sem érhetett.

Elmondták még a tanuk azt is, hogy id. Boros a feleségével együtt szerzett 4000 pengőt érő ingatlant s azt, aint ezután szándékozott gyűjteni, Rozália nevű leányára s így közvetve arra akarta hagyni, ki leányát az ő halála után eltartja. Rozália gyámjául Molnár Ferencet szemelte ki. Molnár a tanuknak ezt az állítását megerősítette.

A tanuktól egyelőre többet nem sikerült megtudnunk, de azért éreztük, hogy egyes részletek tisztázása után mihamar a tettes nyomára akadunk. Ezért a rendelkezésünkre álló adatokat alapos bírálás alá vettük, melynek alapján arra a meggyőződésre jutottunk, hogy id. Borost és leányát csak János vagy Dezső nevű fia bosszúból gyilkolhatta meg. Anyagi érdekből a gyilkosságot ugyancsak János vagy Dezső, esetleg Molnár követhette el.

Ezt a feltevésünket arra alapítottuk, hogy id. Borosról mindenki tudta, hogy zsugori, de azt is tudták, hogy megtakarított pénzén a közelmúltban földet vásárolt. Azóta összegyűjtött pénzét pedig takarékan tartja, mert ezt Boros maga is, de Molnár is nyíltan hangoztatta. Így olyan, aki anyagi helyzetüket ismerte, anyagi érdekből nem gyilkolta meg az áldozatokat. Ismeretlennek pedig nem jutott volna eszébe anyagi érdekből éppen Boros Jánoséhoz betörni és azokat meg-

gyilkolni, mert házukról és házuk tájáról azt gondolhatta volna, hogy ott koldusok laknak. Ezek szerint tehát a látszat az volt, hogy sértetteket vagy valamelyik fiúk, vagy Molnár gyilkolta meg.

Molnárt mentette az a körülmény, hogy Boros takarékbba helyezett pénzéről a takarékkönyvet a gyilkosság felfedezése után nyomban átadta a csendőrőrsön. Viszont ellene szólt az a körülmény, hogy még mielőtt Havas kérésére sértettek lakására ment volna, már tanukat hívott magával. De gyanússá tette az is, hogy a lakás udvarára lépve nem a lakásba sietett, hanem mint egy kiváló nyomozó, már a kapunál nyomok után kutatott, holott még csak nem is sejtette, hogy mi lehet a sértettekkel, s elhaladt a lakás előrsze előtt — s így a subadarabbal eltakart ablak előtt is — anélkül, hogy az alacsonyan fekvő ablakon a változást, aminek pedig kétségtelenül a szemébe kellett ötlenie, észrevette volna. De feltűnt az is, hogy a helyszínen, mint a cselekmény felfedezője, sokat magyarázott és mutogatott s hogy a csizmái túlságosan be voltak zsírozva. Még a helyszínen meg is kérdeztem tőle: „Maga talán halász, hogy a csizmáit ennyire bezsírozza?” Mire Molnár kissé meghökkenve azt felelte, hogy nem halász, hanem libákat tömnek, a csizmái a libáktól elpiszkolódtak s ezért kellett bezsíroznia.

Ettől az időtől kezdve Molnár csendesebben viselkedett és szótlanabb lett, ami még gyanúsabbá tette. Ezeket a gyanúköörülményeket feltűnés nélkül nyomban jelentettem a nyomozást irányító Szénási András alhadnagynak, aki ekkor közölte velem, hogy Molnár viselkedése már neki is feltűnt.

Ezekután a helyszínelő Gönczi tiszthelyettesnek megmondtam, hogy a levett kamraablakon levő, de használhatatlan ujjnyomról hangosan jelentse ki, hogy az igen jó és használható, aztán pedig az ujjnyomokat a szokásos eljárással rögzítse, Gönczi tiszthelyettes így is tett. Ezzel az volt a célom, hogy a tettes biztonság-

érzetét megrendítsem, mert tudtam, hogy a tettes — ha a helyszínen, vagy a helyszín közelében tartózkodó néptömegben van — a felvett ujjnyomról tudomást szerez. Az ujjnyom felvétele közben feltűnés nélkül figyeltem. Ekkor is feltűnt, hogy Molnár leesett állal, de most már kellő távolságban, túlságos érdeklődéssel figyelte az ujjnyom felvételi eljárását és arcáról némi rémületet is lehetett leolvasni. Molnár magatartásából következtetve 80%-ig biztosra vettük, hogy ő a tettes. Éppen ezért Molnárt a helyszínen először megjelent emberekkel együtt a községházára idéztettük és megkezdtük a kikérdezésüket. Molnárral kapcsolatban kuttattuk az indítóokokat, de azért — a csalódások elkerülése végett — más irányban is kutattunk a tettes után, mert tudtuk azt, hogyha egy ütőlapra teszünk fel mindent s az elvész, vége a játszmának.

Egyébként egyik feltevésünk szerint a tettes Boros Rozáliával — esetleg erőszakkal — nemileg közösült, vagy akart közösülni (erre vallott az a körülmény, hogy Boros Rozália hullája meztelen volt) s azután a cselekményt valószínűleg felfedező id. Borost, s hogy a cselekmény ki ne tudódjék, Rozáliát is agyonütötte. Ebben az esetben Molnár szintén lehetett tettes, de lehetett más is. Ezért most már azután is kutattunk, hogy nincs-e id. Borosék szomszédai vagy ismerősei között olyan, aki ilyesmire hajlamos. Ezen az alapon meglepő felfedezésre jutottunk. Id. Boros szomszédságában találtunk egy olyan 27 éves nőtlén fiatalembert, aki a közelmúltban egy özvegyasszony lakásába erőszakkal behatolt s az özvegygel erőszakkal közösülni akart. Ettől az özvegyet csak a kiáltására odafutott emberek mentették meg. Erről az egyénről megállapítottuk, hogy részeges és ilyenkor a nőekkel szemben durva és erőszakos.

Ez a körülmény még nem szolgált okul arra, hogy ezt a fiatalembert őrizetbe vegyük, de tanuként beidéztettük és kikérdeztük. Lényegeset nem tudtunk meg

tőle. Egy igen gyanús körülmény azonban volt a valóságában, még pedig az, hogy id. Borossal 1938 április 26-án 16 óra körüli időben az utcán beszélt és azt állította, hogy 16 éves öccse ugyancsak abban az időben találkozott id. Borossal. Öccsét is kikérdeztük. Ez azt állította, hogy 26-án 16 óra körüli időben náluk járt, atyját kereste. Ezek a körülmények gyanúsaknak tünnek fel, mert 28-án 10 órakor a hullamerevség már oldódott. Már pedig a hullamerevség tudvalevőleg kétszer, háromszor 24 óráig is eltart. A hullaboncolás eredménye is, amely egyébként nagyon tág teret adott, — azt bizonyította, hogy a sértettek 26-án nemhogy délután, de már délelőtt sem élhettek. (Itt jegyzem meg, hogy a hullaboncolásnál másirányú elfoglaltságunk miatt nem lehettünk jelen, az odavezényelt járőrnek elfelejtettük megmondani, hogy a boncolóbizottságot kérje fel annak a megállapítására, hogy Boros Rozáliával a gyilkosság körüli időben közösköltek-e vagy sem. A boncolóbizottságnak pedig erre nem terjedt ki a figyelme. Így egy igen fontos megállapítástól elestünk.) A boncolóbizottság megállapítása csak megerősítette bennünk ezzel a fiatalemberrel — Ács Jánossal — szemben táplált gyanúkat s miután az kitarzott ama állítása mellett, hogy id. Borossal 26-án a délutáni órákban találkozott, őt is és öccsét is őrizetbe vettük. Ács Jánosnak és öccsének őrizetbe vétele után nyomban egy névtelen levél érkezett az őrsre, melyben a névtelenség sötét köpenyébe burkolódzó „jóakaró” azt írta, hogy április 25-én 21—22 óra közötti időben hazafelé tartott. Amidőn a sértettek lakása közelébe ért, hallotta, hogy a lakás hátsó részében valaki valakinek könyörgött, hogy ne vegye el az életét. Erre én — írja a levélíró — felfigyeltem és elhatároztam, hogy megvárom, mi történik a sértettek lakásában. Ezért az utca másik felén lévő jegenyefa mögé húzódtam és tovább figyeltem. Egyszer csak látta, hogy valaki a sértettek utcai szobájában gyufát gyújtott. A gyufagyújtást a

tettes többször megismételte, miközben a gyufafénynél látta, hogy a lakásban egy nagy, tenyeres-talpas ember kutatott valami után. Ekkor már félni kezdett, de azért elhatározta, hogy megvárja, mikor jön ki és ki az illető. A tenyeres-talpas ember nemsokára ki is jött és az utcai kerítésfal tetején keresztülugorva az utcára jutott, azután pedig hazament. „Ekkor felismertem. A neve Ács János” — írta a levélíró.

A levél tartalma annyira valószínűen hangzott, hogy az addig más úton szerzett adatok figyelembevételével majdnem minden kétséget eloszlatott bennünk aziránt, hogy más is lehetne a tettes. Most már Ács bűnösségét is 75%-ig biztosra vettük. Így tehát 4 alapos gyanúsítottunk volt. De ezzel még nem fejeződött be a változatok sorozata, mert most meg bizalmas úton arról értesültünk, hogy Farkas Klára 15 éves leány Ókékcskén egy pár ismerősének sírva panaszkolta, hogy bátyját biztosan elviszik a csendőrök, mert az ölte meg Borosékat. „Már egy pár hónappal ezelőtt készült bátyám — mondta ismerőseinek a leány —, hogy Borosékat elteszi láb alól, mert ezért neki ifj. Boros János egy fejöstehenet ígért. Édesanyám alig tudta lebeszélni a bátyámat és már a kést is megélesítette, hogy azzal végezzen Borosékkal.”

Az értesülés után az őrsparancsnokság özv. Farkasné, leányát és fiát nyomban beidéztette. Farkasné és fia az egész dologról hallani sem akartak. A fiú kijelentette, hogy ifj. Boros Jánossal már több mint öt éve nem beszélt és azelőtt sem voltak baráti viszonyban. Farkas Klára ezzel szemben azt állította, hogy ifj. Boros János körülbelül 5—6 hónappal ezelőtt beszélt bátyjával. „Engem és anyámat kiküldtek a szobából — mondta a leány —, de édesanyám azt mondta, hogy tegyem csak a kulcslyukra a fülem és hallgatódzom. Én úgy is tettem. Ekkor hallottam — folytatta vallomását a leány —, hogy Boros János bácsi azt mondta a bátyámnak: „Majd viszünk magunkkal valamit, amivel

az öreget elintézzük!" Ezt a vallomását a leány olyan átszellemült arccal és úgy tette meg, mintha álmában beszélne. Nem tudtuk, hogy ezt a különös viselkedését mire véljük.

Arra a felvilágosításra, hogy ismerősei előtt más-képpen mondta el az esetet, a leány nem szólt semmit, csak sírt. Ezért kihallgatását abbahagytuk és más úton igyekeztünk Farkas bűnösségét vagy ártatlanságát tisztázni. Eközben futott be egy újabb adat, mely szerint Kerekes József kerekdombi lakos a gyilkosság utáni napon kimosta a kabátját s éjjel valamit a kút közelében elásott. Kerekes lakására nyomban járőr ment. Ott házkutatást tartott és felásta a frissen temetett gödröt. A gödörből előkerült az oda elásott — saláta, amit Kerekes felesége a gyilkosság éjjelén lopott, de előkerült a kimosott kabát is. Kerekesné azt állította, hogy a kabátot azért mosta ki, mert piszkos volt. Az ellenkezőjét egyelőre nem lehetett bizonyítani. A járőr ezután Kerekes ruháit alaposan átnézte s annak a nadrágján, a jobboldali részen, több és szabadszemmel is jól kivehető friss vérfoltot talált. A vérfoltok keletkezésére vonatkozólag Kerekes azt adta elő, hogy pár nappal azelőtt csibéket jelölt feleségével együtt olyképpen, hogy azoknak egyik lábujját levágták és eközben lett véres a nadrágja. Kerekesné pedig, kit a járőr férje távollétében kérdezett ki, azt állította, hogy a folyó évben még nem is jelöltek csibéket s ezt bebizonyítandó, nyomban meg is fogott egyet és megmutatta a járőrnek, hogy az még nincsen megjelölve. Talált a járőr ezenkívül Kerekes lakásán egy vérrel szennyezett zseb-kendőt is. E gyanúkörülmények alapján a járőr Kerekeset őrizetbe vette és Újkécskére kísérte. Kerekes a községházán történt kikérdezése alkalmával tagadta, hogy köze lenne a gyilkossághoz. Előadta, hogy a sértetteket és Molnárt jól ismeri. Molnárral a múlt évben — egész nyáron át együtt dolgozott egy cséplőgépnél. A vérfoltok keletkezésére vonatkozóan újabb kikérdezése

alkalmával sem tudott elfogadható magyarázatot adni, emiatt már ennek a tettességében is hinni kezdtünk. Így más, ellene szóló bizonyítékok után is kuttattunk.

Kerekes alacsony, sovány és túlvékony fiatalember. Ezért nyomban arra gondoltunk, hogy bejuthatott a sértettek szűk ablaknyílásán.

Hogy a helyszínelírásban szereplő ama feltevésünk helytállóságáról, hogy a tettesen, ha az ablakon keresztül jutott a lakásba — különösen a vállrészen, horzsolásoknak is kell lenni, meggyőződhattunk, Kerekes a községi orvossal megvizsgáltattuk. A vizsgálatnál én is jelen voltam. Amidőn Kerekes a felső testét lemeztelenítette, legnagyobb meglepetésemre láttam, hogy a jobbválla külső szélén több horzsolási nyom (varrosodás) van. Az orvos szerint ezek a horzsolások a vizsgálat előtt 4—5 nappal, tehát éppen a bűncselekmény elkövetése idejében keletkeztek. A horzsolási nyomok keletkezésére vonatkozólag sem tudott Kerekes elfogadható magyarázatot adni. Eszerint tehát most már a szintén alaposan gyanúsítható két Borossal együtt, hatra szaporodott az alaposan gyanúsítható személyek száma.

Ha rossz a nyomozásnál az, hogy egyáltalán nincs gyanúsítható személy, éppen olyan rossz, ha túlsok van. Éreztük, tudtuk, hogy az őrizetbe vett gyanúsítottak között van a tettes. De melyik az? Erre igyekszünk most feleletet kapni.

A gyanúsítottakkal szemben a nyomozásban résztvevő csendőrök mindegyikének kialakult valamilyen véleménye. Összeültünk, a nézeteket megvitattuk és elhatároztuk, hogy a nyomozásban résztvevő csendőröket és polgári ruhás nyomozókat két csoportra osztjuk: Az egyik csoportnak feladata volt a gyanúsítottak bűnössége mellett, a másik csoportnak pedig a gyanúsítottak ártatlansága mellett szóló adatokat gyűjteni.

A csoportokat a nyomozást irányító Szénási András alhadnagy szakaszparancsnok a csendőrök összeválogatása mellett úgy alakította meg, hogy az egyik csoportnál az alosztálytól közben kivezényelt Szilágyi István tiszthelyettes, a másik csoportban pedig Harcos Győző tiszthelyettes nyert beosztást.

Szénási alhadnagy, Vince János tiszthelyettes őrsparancsnok és én semlegesek maradtunk.

*

A nyomozásban résztvevő csendőröknek ilyen csoportokban való beosztása módfelett bevált. A gyanúsítottak bűnössége mellett nyomozók egyik járőre rövid idő múlva két tanut hozott. Az egyik tanu — állítása szerint — a gyilkosság napján a délutáni órákban ifj. Boros Jánossal, a másik tanu pedig Boros Dezsővel találkozott Újkécskén. Az a tanu, aki Dezsővel találkozott, esküvel is hajlandó lett volna megerősíteni állítását.

A tanuk érdektelenek voltak.

Erre az ellencsoportozhoz tartozó járőr: Juhász István és járőr társa nyomban Nagykőrösre ment és ott megállapította, hogy Dezső és János — ki folyó év február óta Dezsőnél lakik — a tanuk által jelzett időben egész napon át otthon tartózkodott. Ezt a járőr olyan egyéntől tudta meg, ki Dezsővel, egy még most is folyó polgári peres ügyből kifolyólag, haragban van s ki egyben községi esküdt is.

Igy tehát nekünk, semlegeseknek jutott osztályrészül kikutatni az igazságot, annál is inkább, mert Dezső és János felbujtóként abban az esetben is figyelembe jöhetett, ha a tanuk által jelzett időben tényleg nem jártak is Újkécskén, hanem az ettől 35 km-re levő Nagykőrösön tartózkodtak. Ezért én egy alkalmas helyen levő ládába rejtöttem, hová később Dezsőt is és Jánost

is bekísérte a járőr. Később a járőr azokat, mintha véletlenül történt volna, magukra hagyta. Ezt az alkalmat Dezső és János — miután Dezső az ajtón kitekintett és látta, hogy nincs a közelben senki — arra használta ki, hogy beszélt egymással. A kissé korlátolt két gyanúsított beszélgetését — ami azok között az alábbiak szerint folyt le — élvezet volt hallgatni.

„Testvérem — mondotta Dezső —, a faluban ügyis mindenki azt beszéli, hogy mi vertük agyon az öreget, vállaljuk magunkra és osztozzunk meg a büntetésen. Úgysem tudunk megszabadulni. Te leülsz 10—15 évet, én pedig 5 évet. Ebbe biztosan beleegyeznek a csendőrök is” — súgdolódzott Dezső.

Erre János megjegyezte:

„De, testvérem, mi üljük le a büntetést mások helyett, mikor mi ártatlanok vagyunk?” — Ezután azt találgatták, hogy ki lehet a gyilkos, vagy esetleg kire lehetne ráfogni. Ilyet azonban nem találtak, ezért Dezső ismét azt indítványozta, hogy vállalják magukra a bűncselekményt. János ebbe bele is egyezett, csak az volt a kikötése, hogy Dezső is annyit üljön, mint ő. Dezső erre így érvelt: „Nézd, testvérem, nekem gyermekem született, te meg ügyis festő vagy, földed nincs, amin dolgoznod kellene. Ül j te csak 15 évet, majd inkább viszünk csomagot”.

Ezután jött a csendőr és a két gyanúsítottat elkísérte.

Később e két gyanúsított vallomástételre jelentkezett és Dezső merészen kivágta, hogy id. Bálintékat ő és János gyilkolta meg. A részletkérdésekbe azonban belezavarodtak s így csakhamar kiderült, hogy semmi közük sincs a gyilkossághoz. E két gyanúsítottat Szénási alhadnagy, — miután Jánost arra vonatkozólag, hogy mikor beszélt Farkassal s azt tényleg kérte-ategyja meggyilkolására, részletesen kikérdezte, — szabadon bocsátotta.

Megállapítottuk azt is, hogy Farkas tényleg 5—6 évvel ezelőtt beszélt ifj. Boros Jánossal s hogy képzeletre hajlamos húga állítása csak annak agyában fogamzott képzeletek szüleménye.

A két Ácsot ugyanilyen módon, észrevétlenül, kihallgattam. Azok egymás közötti beszédéből is kitűnt, hogy ártatlanok a gyilkossági ügyben. Ezenkívül a járőrök és polgáriruhás nyomozók is hoztak olyan adatokat, melyekből világosan kitűnt a két testvér ártatlansága. Többek között a járőrök megállapították, hogy a gyanúsítottak a bűncselekmény elkövetése napján — 25-én — találkoztak id. Boros Jánossal. Másnap kocsival fuvaroztak. Már korán reggel berúgtak, egész napon át, még késő este is részegek voltak s így ezt a napot teljesen kihagyták az emlékezetükből. Emiatt jelölték meg a gyilkosság utáni napot, hogy azon a napon találkoztak a sértettel.

A névtelen levélben foglaltak valótlanságáról is meggyőződünk olyképpen, hogy 21—22 óra közötti időben a levélben írtakat lejátszottuk, de a levélíró által megjelölt helyről csupán a lakás ablakán át felvillanó fényt lehetett látni, de a gyufát gyújtó alakot nem. Ezenkívül, erről a megjelölt helyről, a három ismerős csendőr közül egyenként kijövők egyikét sem lehetett felismerni, dacára, hogy az éj világosabb (felhőtlenebb) volt, mint a cselekmény elkövetésének éjjelén.

Igy a két Ácsot is szabadon bocsátottuk.

Rövidesen tisztáztuk azt is, hogy Kerekes is ártatlan a gyilkosságban. A vállán a horzsolások onnan keletkeztek, hogy munkaadója szőlőjében vállon hordta a karókötegeket, melyek a válláról való lecsúsztatás közben a válláról a bőrt lehorzsolták. A nadrágja és zsebkendője pedig azért volt véres, mert munkaadója szőlőjét tüskés dróttal kerítette, miközben az egyik tüske erősen megkarcolta a kezét. Kerekes a kezéből folyó vért zsebkendőjébe, később pedig a nadrágjához

törölte. Azért állította, hogy csibejelölés közben vérezte be a nadrágját, mert hirtelenében nem jutott eszébe, hogy mitől lett véres. Viszont sejtette, hogy a járőr a gyilkossági ügyben nyomoz s így félt attól, ha hirtelenében nem tudja magát kivágni, őt gyanúsítják a gyilkossággal.

Végeredményben tehát, miután minden gyanús körülményt tisztáztunk, csak egyetlen gyanúsítottunk: Molnár Ferenc maradt meg.

Mivel számoltunk azzal, hogy bűnjelet vagy más nyomra vezető tárgyat aligha találunk s így Molnár bűnösségét, beismerése nélkül, nehéz lesz bizonyítani, kénytelenek voltunk Molnárral szemben a legaprólékosabb és legjelentéktelenebbnek látszó megállapításokra is. Így megtudtuk a következőket:

Ifj. Boros János 1934-ben, miután atyjától az 1000 pengő anyai részt megkapta, Molnár Ferenchez költözött. Molnár rövid idő alatt rábeszélte a kissé korlátozott Borost, hogy közösen vegyenek házat. Ifj. Boros ebbe bele is egyezett. Vettek egy házat 900 pengőért. A házra ifj. Boros körülbelül 650 pengőt fizetett s csak a kisebb részét fizette Molnár. Mégis a háznak fele részét a feleségére, felerészét pedig a saját nevére iratta. Ifj. Boros a 650 pengője ellenében csupán a ház felerészének a haszonélvezetét bírta. Ifj. Boros János ettől az időtől kezdve 1938 februárjáig Molnáréknál tartózkodott. Keresetét Molnáréknak adta. Azok ennek ellenében őt kosztolták és mostak reá. Ifj. Boros annyit keresett, hogy úgyszólván Molnárékat is ő tartotta el, mert Molnár naplopó életet élt és nem dolgozott. Jánossal az utóbbi időben mégis rosszul bántak, valószínű azért, hogy a házból teljesen kitűnjék. Ezért János megegyezett Molnárral, ki őt a házrészből 150 pengővel kifizette s így a házról ifj. Boros haszonélvezetét törölték.

Molnárnak — miután Jánost kifizették — csupán 13 pengője maradt. Ezt több tanu bizonyította. Később,

március derekán mégis vett 16 darab ludat 96 pengőért.

Molnár ifj. Boros elköltözése után hízgelő modorával annyira hatott id. Borosra, hogy rá tudta venni, hogy megtakarított pénzét (700 pengőt) az ő neve alatt helyezék takaréka olyképen, hogy Molnár szerepel betevőként, de a könyvbe az is be legyen vezetve, hogy Molnár a pénzt id. Boros részére helyezte takaréka. Id. Boros ebbe bele is egyezett.

A postán nyert értesülésünk szerint a takaréka helyezett pénzt a posta kizárólag Molnárnak fizeti ki.

Megállapítottuk azt is, hogy Molnár és Molnárné mindennapos vendég volt id. Boroséknál, sőt Molnárné hetenként háromszor-négyszer élelmet is vitt azoknak. De id. Boros és leánya is majdnem mindennap felkeresték Molnárékat. Molnár most mégis csak a negyedik napon és akkor is csak Havas hívására ment a sértettek lakására. Négy napon át sem ő, sem a felesége nem járt a sértetteknel.

Az egyik tanu előadta, hogy Molnár a gyilkosság elkövetése előtti héten vett tőle 160 kg kukoricát, melynek egy részével adós maradt, mert nem volt pénze. Ez a tanu, mint Molnárék bizalmasa, nagyon jól ismerte anyagi helyzetüket. Előadta, hogy miután Molnár tőle a kukoricát megvette, másnap 16 db hízott ludat adott el. A ludakért 181 pengőt kapott, de a kereskedő Molnárnak csak 151 pengőt fizetett ki. A fennmaradó 30 pengőt pedig a gyilkosság utáni napon Újkécskén tartott hetipiac alkalmával fizette ki Molnárnak. Biztosan tudja, hogy a 180 pengőn kívül Molnáréknak több pénzük nem volt.

Most már azt igyekeztünk tisztázni, hogy Molnárék honnan vették a 16 db libáért fizetett 96 pengőt, mikor nekik ifj. Boros kifizetése után csupán 13 pengőjük maradt. Molnárné és később Molnár is beismerete, hogy március hóban id. Borostól kapták a pénzt. Ezzel azonban nem elégedtünk meg, hanem most már

azt tisztáztuk, hogy Molnárék, miután az id. Boros pénzen vett 16 db ludat 181 pengőért eladták, mennyit költöttek és hová mennyit fizettek. Ennek során megállapítottuk, hogy Molnárék nem 181 pengőt, hanem 227 pengőt költöttek el ez idő után és még 7 pengőjük van is. A mutatkozó különbözetre vonatkozólag Molnárné azt mondta, hogy azt a férje szerezte valahonnan, Molnár pedig azt állította, hogy a pénzt felesége kezeli s arról csak az tudhat felvilágosítással szolgálni. Ezután már biztosra vettük, hogy Molnár a tettes, már annál is inkább, mert a körme alól kikapart kevés piszokban — benzidin-próbával — a vért ki tudtuk mutatni.

Közben megtudtuk azt is, hogy id. Boros Molnárt kérte, hogy a pénzt vegyék ki a takarékból, mert ő más, biztosabb helyre (nem Molnárnak) akarja adni. Molnár erre nem volt hajlandó. E miatt id. Boros és Molnár között napirenden voltak a perlekedések. A gyilkosság előtti napon is Boros Rozália nagy káromkodások között úgyszólván kizavarta Molnárt a lakásukból.

Ezeket a körülményeket Molnár elé tártuk. Molnár azonban még egy ideig rendületlenül tagadott, de az állandó és különböző csendőrök által való kikérdezése során mind bizonytalanabban védekezett. Míg végre Kecskés Ferenc alhadnagynak (szolg. vez. a 4. nyom. alosztálynál), Szénási András alhadnagy, szakaszpáncsnoknak és Szilágyi István tiszthelyettesnek, de különösen Kecskés alhadnagy hosszas és célirányos rábeszélésére odáig jutott, hogy kérte azt, hogy a büntetőtörvénykönyv vonatkozó szakaszait olvassuk fel neki. Ennek a kérésnek kénytelenek voltunk eleget tenni, mert tárgyi bizonyítékot ellene a tisztázatlan úton szerzett pénzen kívül nem tudtunk beszerezni s így nagyon is rá voltunk utalva a beismerésére. A büntetőtörvénykönyv vonatkozó részeit én olvastam fel előtte és magyaráztam meg neki. Molnár csak a

betűket falta és különösen a büntetési tételek érdekelték. A büntetőtörvénykönyv vonatkozó részeihez fűzött magyarázatomat megtoldtam azzal, hogy a rendelkezésünkre álló adatok alapján tagadása ellenére is elítélik, még pedig gyilkosságért, mert ha tagad a beszerzett bizonyítékokkal szemben, nem lesz alkalma védelmére előadni semmit.

Erre Molnár sírva fakadt és kijelentette, hogy most már mindent elmond úgy, ahogy megtörtént.

Molnár előadta, hogy 1938 április 25-én átment id. Boros János lakására, a lakáshoz érve, az utcai kis ajtót zárva találta, ezért bekopogtatott az utcai ablakon. Kopogtatására és kérésére, miután hangjáról felismerték, Boros Rozália kiment és beengedte. Boros János ekkor már az ágyban feküdt, de még nem aludt. A szobába érve, egy karosszékre leült és id. Borossal beszélgetni kezdett. Boros erre felült az ágyban és kérte, hogy a dohányzacskóját adja oda neki, mert rá akar gyujtani. Közben ő is pipára gyujtott. Rágyujtás után az újkécskei postatakarékban lévő pénzre terelődött a szó. Id. Boros azt mondta, hogy a pénzt a postáról ki kellene venni és máshol elhelyezni, mert ott keveset kamatozik. Beszélgetés közben id. Boros őt kiküldte a kamrába, hogy hozzon egy bögre bort. A kamrában két ízben járt borért és azt Borossal közben iszogatták. Amikor a második bögre bort is bevitte, Boros fiaira: Jánosra és Dezsőre terelődött a szó. Id. Boros hangoztatta, hogy Dezső őt többször meglopta. Midőn Boros Rozália hallotta, hogy Dezsőről elítélően nyilatkoznak, az ágy elöl, ahol szűrűhával leterítve, majdnem meztelenül gyujtóst faragott, felugrott, a bögrét felkapta és annak tartalmát a földre öntötte azzal a megjegyzéssel, hogy „a fene kendteket, kendtek isznak, de az én fiamtól mindent sajnálnak!” Erre id. Boros, ki az ágyon ült, az ágyról leszállt és Rozáliát, amiért a bort kiöntötte, kezével tarkón ütötte és kiküldte a konyhába, hogy ott faragja a gyujtóst. Rozália

ekkor fogta a fejszét és kiment a konyhába. Kevés várta arra lettek figyelmesek, hogy Boros Rozália megütötte az ajtót és kiabált valamit, mire mind a ketten felkeltek és a konyhába mentek. Boros Rozália ekkor ész nélkül kiabálta, hogy „gyilkosok” és a kezében volt fejszével atyját egy ízben megütötte annyira, hogy id. Boros elesett, de csak egy pár pillanatig feküdt a földön, azután felkelt. Felkelés után dühösen a leányának rontott, kicsavarta annak kezéből a fejszét s a leányt azzal többször megütötte, úgyhogy az atyja ütései elől állandóan hátráló leány a nyitott kamrába, ott pedig a falmelletti szüretelőkádba esett. Boros Rozálián ekkor már nem volt rajta a zsákszerű tákolmány, mellyel a szobában be volt takaróztatva.

Ezután id. Boros káromkodva és felbőszülve, a fejszét magasan tartva kifelé jött a kamrából. Ő éppen szemben állt vele a konyhaajtó előtt. Látta a történetket, ezért megrémülve, id. Boros torkát kézzel elkapta, a fejszét a kezéből kicsavarta és azzal id. Borost halántékon vágta. Az ütés után id. Boros beesett a kamrába, az ajtó mögé. Ezután még egypár ütest mért id. Boros fejére anélkül, hogy tudta volna, mit cselekszik. Miután már látta, hogy sem Boros, sem Boros Rozália nem él, eszébe ötlött, hogy mindkettő haláláért őt fogják felelősségre vonni, mert tisztában volt azzal, hogy ha a lakásban semmi változást nem eszközöl, mindenki őreá fog gyanakodni mint tettesre. Ezért leszedte a kamra ablakszárnyait s kivitte azokat a ház belső végéhez, miközben az ablakszárny egyik fiókja kitörött. Azután pedig, hogy azt a látszatot keltse, hogy a tettes az ablakon keresztül jutott a lakásba, megfaragta a kamraablak egyik oldalán az ablaktokot, miközben az a kezétől véres lett. Ezután visszament a kamrába, az ott volt subadarabbal betakarta az ablakot és a subadarabot egy tollas-zsákkal feltámasztotta. Öngyujtót gyujtott és kikutatta id. Boros zsebeit. Id. Boros mellényének zsebében 12 pengő aprópénzt talált. Ezt magá-

hoz vette s azután id. Borosékra a kamrát rázártta. A mellényt pedig, melyből a pénzt kivette, a szobában id. Boros ágya végére tette. Ekkor id. Boros ágyát fel-dúlta, mely alkalommal az ágyfej részén egy ujság-papírba csomagolva és fahánccsal átkötve 4 db 10 pen-gőst talált. Ezt a pénzt is magához vette s azután az ajtókat nyitva hagyva, a lakásból eltávozott. Eltávo-zása után az újkécskei rakodókert felé vette az útját és ott a kezét, mert ujjai nagyon ragadtak, a vályogos-gödörben megmosta. Innen az ügynevezett Sodoma részre ment, hol Vér János házától egypár méterre, egy fa tövébe elrejtette az elrabolt pénzt. Vér házá-tól tovább ment Lékai Tamás házáig, honnan visszafor-dult azzal, hogy mégis csak magához veszi az elrejtett pénzt. Eközben egy kerékpáros jött vele szemben. A lámpával világító kerékpáros elől az út melletti bo-zótba húzódott. Elhaladása után pedig magához vette a pénzt és hazament. Otthon feleségének nem szólt semmit.

Másnap reggel, midőn felébredt, látta, hogy a székre helyezett kabátjának felső része kissé véres és egyik csizmájának orra is vérrel szennyezett. Ezért fel-kelt, vette a kabátját, csizmáját és azokat a libaitató-vályuhoz vitte. Itt a vért szódás-szappanos hideg víz-zel először a kabátjáról, azután pedig a csizmájáról alaposan lemosta, csizmáit sertézsírral alaposan be-zsírozta. Ezután kiment a piacra, ahol a pénzen ludakat és kukoricát vásárolt.

Molnár vallomásáról a községi előljáró útján rész-letes és mindenre kiterjedő jegyzőkönyvet vetettünk fel s ennek alapján Molnárt az újkécskei őrs az össze-gyűjtött bűnjelekkel együtt átadta a kecskeméti kir. ügyészségnek.

Molnárról szerkesztett tényvázlat „Megjegyzés” rovatában részletesen felsoroltuk azokat a körülmé-nyeket, melyek azt bizonyítják, hogy Molnár előre megfontolt szándékkal, anyagi érdekből gyilkolt s ame-

lyek azt bizonyítják, hogy Boros Rozáliát is Molnár gyilkolta meg. Az ilyen egyik bizonyító körülmény az, hogy id. Boros nappal sem látott, így leánya az ütései elől könnyen elmenekülhetett volna. De a leány fejére mért ütések is azt bizonyítják, hogy azokat nem vak, hanem olyan egyén alkalmazta, aki nagyon jól lát.

Molnár a vizsgálóbíró előtt is fenntartotta vallo-mását és azon semmit nem volt hajlandó változtatni.

*

A leírt nyomozás szakszerűség, tervszerűség, lele-ményesség szempontjaul minden tekintetben mintaul szolgálhat.

Különösen figyelemreméltó a nyomozásban részt-vevők eredeti elgondolás szerint való csoportokba osztása.

MINDENT FEL KELL TÉTELEZNI.

Beküldte: *Turcsányi Mihály* tiszthelyettes.

(1939.)

1938 augusztus 4-én az ozorai őrparancsnokság a 4. nyomozó alosztályparancsnokságot arról értesítette, hogy a Felsőnyék községhez tartozó Gubarc-pusztá határában egy ismeretlen női hullát találtak. A hullán több szúrástól eredő, vérző seb látható és karja ki van törve.

A nyomozó alosztályparancsnokság az őr támogatására engem, Molnár Lajos csendőr, helyszínelővel együtt, nyomban kivezényelt. A helyszínre a délutáni órákban érkeztünk meg, hol akkor már jelen volt Szekeres András alhadnagy, szakaszparancsnok, az ozorai őr egy járőrével.

A helyszínen a következőket állapítottuk meg:

A hullát a Felsőnyék községhez tartozó Gubarc-pusztá határában, egy faszor mentén, a faszor közepetáján találták. A faszortól északra búzatarló, délre pedig borsóvetés van. A hulla a tarlófelőli részen, fejjel a faszor felé, alsótestén teljesen lemeztelenítve, jobbkarján feküdt. Felsőtestén egy feketeszínű blúz és egy fehér ing volt. A hulla feje alatt, a szájából kifolyt, alvadt vér látszott. Szája bal végétől a balfüle irányában, tehát felfelé, egy keskeny vércsík húzódott, jelöl, hogy az áldozat a halál beállta előtt, a baloldalán feküdt. Ez a körülmény arra mutatott, hogy a halál a tettes eltávazása után következett be. A hulla jobbkarja, a váll alatt, el van törve. Jobboldalán 5 helyen késszúrástól eredő vérző seb, a derék balhíati részén pedig ujjaktól eredő erős horzsolási nyomok láthatók, balfüle mellett és a homlok közepe táján pedig ütéstől eredő, kissé véraláfutásos dudorok vannak.

A hulla mellett fekszik: a hullától nyugatra, egy egész és egy kétrésze hasított, kék-festő szoknya, 2 drb mákoskalács, 1 drb kenyér, 1 rozsdás, fanyelű csukható zsebkés, ennek a végén vérnyomok láthatók, 25—30 szem kajszinbarack, kisebb szappandarabtöredékek és egy fehér papírzacskó, mellette egy 10×24 centiméter nagyságú, piszkos, fehér rongy.

A helyszínen és környékén, a száraz talajon, egyéb nyomokat nem sikerült felfedeznünk.

A helyszínen megjelent emberektől megtudtuk, hogy az áldozat özv. Veres Ferencné csavargó kol-dusnő, kinek egy férjes leánya él K. pusztán.

Az áldozatot, a helyszínelés befejezése után be-szállítottuk a felsőnyéki községi halottasházba, hol azt a közben kihívott törvényszéki vizsgálóbizottság fel-boncoltatta.

A boncolóbizottság az áldozaton a következő sérü-leseket találta:

Három kisebb, valószínűleg ökolcsapástól eredő dudor a bal homlok részen. Ot, szúrástól eredő, vérző seb a bal mellen és a hasi részen. A szúrások közül négy alig 2 milliméter mély, egy pedig a hasüregbe hatolt. Jobb felsőkarja és mindkét oldalán 3—3 oldal-bordája eltörött.

Az áldozat halálát — a bizottság megállapítása szerint — belső elvérzés következtében előállt szív-bénulás okozta.

Erőszakos közösülésre mutató nyomok az áldoza-ton és ruházatán nem voltak.

Az áldozat boncolása közben az volt a benyomá-sunk, hogy a tettes kivételesen erős és kegyetlenségre hajló egyén lehetett. Erre vallott a sok szúrás, ökol-csapás és az áldozat csontjainak összetörése. De ezt a feltevésünket érthetlenné tette az a körülmény, hogy a szúrások közül csupán egy hatolt a hasüregbe, a többi inkább az mutatta, hogy a tettes azokat felü-letesen és nem komoly ölési célzattal ejtette az áldo-

zaton. Ezt tisztázandó, megkérdeztük a boncoló orvosokat, kiktől azt a felvilágosítást kaptuk, hogy az áldozat csontjainak összetörése nem vall feltétlenül erős tettesre, mert az áldozat éltesebb (70 éves) nő, csontjai túl korhadtak, elmeszesedtek, s így könnyen törnek.

A boncolóbizottság eltávozása után a nyomozásban résztvevő járőrökkel együtt megbeszélésre összeültünk, melynek során közöttünk a következő nézet alakult ki:

Az áldozatot:

1. valamelyik hozzátartozója tette el láb alól;
2. kéjgyilkosságnak, vagy kéjgyilkosság kísérletének esett áldozatul;
3. bosszúból, vagy erős felindulásban ölték meg, s a tettes a sok szúrással és ütéssel, gyilkossággal párosult rablásnak akarta feltüntetni a cselekményt.

Egyéb feltevéseket nem tudtunk felállítani, mert az állandóan kóborló koldusasszony — amint azt közben megállapítottuk — magáról nagyon keveset beszélt, pénzzel vagy egyéb értékkel bíró tárggyal nem rendelkezett. Így rablásra a legkevésbé gondoltunk.

Hogy feltevéseinkre és a cselekmény tisztázására adatokat szerezzünk, elsősorban is az áldozat hozzátartozóit kérdeztük ki.

Az áldozat hozzátartozóinak kikérdezése nem hozott eredményt, de tisztáztuk azt, hogy nem azok közül került ki a tettes. A boncolás adatai szerint ugyanis a cselekményt augusztus 4-én 14—16 óra közötti időben követhették el, a hozzátartozók pedig erre az időre, sőt az ezt megelőző és utána következő időre is, kétségtelenül elfogadható alibit igazoltak. Még arra sem gondolhattunk, hogy valamelyikük felbujtóként figyelembe jöhet, mert békés, nyugodt cseléd-emberek, akiknek a kisebb gondja is nagyobb, minthogy koldulásra hajlamos édesanyjukat — kit egy-egy alkalommal félnapig sem tudtak lakásukon visszatartani — eltegyék láb alól. De a cselekmény elkövetési módja

és körülményei is a hozzátartozók ártatlansága mellett bizonyítottak.

Az áldozat leánya közölte a járőrrel, hogy anyja a cselekmény elkövetése előtt 4 nappal járt náluk. Ekkor a kis csomagjában egy új csontfésű is volt. Ezt a fésűt sem a helyszínen, sem közelében nem találtuk.

Ezek után azt igyekeztünk megállapítani, hogy az áldozat, miután leányától eltávozott, hol fordult meg, kikkel, hol beszélt és kik látták utoljára. Ez kissé nehéz feladatnak ígérkezett, mert a helyszíntől kilométeres körzetben lakott hely nem volt, sőt még emberek sem tartózkodtak a közelben. Így nem tudhattuk, hogy az áldozat mely irányból jött a helyszínre. Az egyik járőrnek mégis sikerült megállapítani, hogy az áldozat a cselekmény elkövetésének napján, 12 óra körüli időben Hidaspusztán járt, egy kútnál vizet ivott és elindult abba az irányba, hol később halva találták. Egyebet azonban, nevezetesen, hogy a pusztára mely irányból érkezett az áldozat, nem tudtak.

Puhatolás közben arról értesültünk, hogy a cselekmény elkövetése idejében egy cigány-társaság telepedett le a helyszíntől alig egy kilométerre, melynek öt férfitagja fúrócsinálás céljából sorra járta a környező községeket és pusztákat.

Ezek közül, nézetünk szerint, kikerülhetett a tettes.

Egy másik értesülés szerint Gubarc-pusztáról, melynek határában az áldozatot megtalálták, a ragadós száj- és körömfájás továbbterjedésének megakadályozására egy őr volt kiállítva. Az őrnek, a pusztá-gazda állítása szerint, a cselekmény elkövetése idejében éppen a helyszín közelében kellett tartózkodnia. Tettesként ez az ember is figyelembe jöhetett annál inkább is, mert az út, melyen az asszonyt megölték, tilos út volt, s ennek az útnak a forgalmát is ez az őr volt hivatva ellenőrizni, ki a tilos úton közlekedőkkel szemben gorombáskodni szokott.

Az őr rövid időn belül megbízható tanukkal igazolta, hogy a cselekmény elkövetése idejében nem tartózkodott a helyszín közelében.

Ezek után tehát a cigányok felkutatására fektettük a fősúlyt annak az elvnek a fenntartásával, hogy „mindenki gyanús, aki él”, mert olyan egyént, kit a bűncselekmény elkövetésével határozott adatok alapján gyanúsíthattunk volna, nem találtunk. A cigányokat is csak azért igyekeztünk kézrekeríteni, mert általános csendőri tapasztalat szerint, ha valahol bűncselekményt követtek el, s ott, abban az időben cigányok is jártak, azokat és ténykedésüket sohasem szabad figyelmen kívül hagyni.

Hogy a tettes kilétét és egyéniségét illetően valamilyen szilárd meggyőződés alakuljon ki bennünk, visszamentünk az eltemetetlen áldozathoz és sérüléseit — különösen a szúrásokat és ütéseket — újból alaposan szemügyre vettük. A sérüléseket annyira enyhéknek találtuk, hogy felnőtt férfire, mint komoly tettesre, nem gondolhattunk. Asszony mint tettes szintén nem jöhetett számításba, mert ez nem meztelenítette volna le az áldozatot.

Az áldozat lemeztelenítéséből és enyhe sérüléseiből arra kellett következtetnünk, hogy a cselekményt vagy fiatalkorú, akinek még nem volt alkalma meztelen női testet látni, vagy beteges hajlamú ember követte el. Ezért most már a nyomozást ebben a legvalószínűbbnek vélt irányban kezdtük meg.

Szekeres alhadnagy az akkor rendelkezésre álló járőröket azzal a paranccsal indította útba, hogy a környező községekben és pusztákon kutassanak beteges hajlamú egyének után és érdeklődjenek aziránt is, hogy idegeneket, különösen fiatalkorút, nem láttak-e ott átvonulni. Engem pedig maga mellé rendelt azzal a megokolással, hogy a nyomozás folyamán esetleg felmerülő nézetek megvitatásánál együtt legyünk, s ha neki valamilyen közbejövő, halaszthatatlan ügy miatt

a nyomozás színhelyéről távoznia kellene, a járőrök állandó jelentései alapján, a nyomozást irányítsam.

A nyomozás székhelyéül Magyarkeszi községet választottuk.

Nagyarkeszi községben, érdeklődésünkre, az egyik gazdálkodó elmondta, hogy a cselekmény elkövetése körüli napokban a községi kanásznál tartózkodott egy 14—15 év körüli gyermek, kit ő nem ismer. A gyermekről azonban semmit sem tud.

Szekeres alhadnaggal nyomban felkerestük a községi kanászt, ki elmondta, hogy a cselekmény előtti napokban (július 29-én) egy 15 év körüli gyermek jelent a lakásán és kérte, hogy fogadja fel bojtárnak. Ő azonban a gyermeket elutasította. Néhány nap múlva (augusztus 2-án) a fiú ismét jelent nála és éjeli szállást kért. A fiú — kiről csak annyit tud, hogy nagykovácsi lakos, — másnap 10 óra tájban a lakásáról eltávozott.

Azt állította, hogy a gyermek, idejéhez mérten, fejlett és erős volt.

Tekintettel arra, hogy a gyermek nagyon beleillett az elképzelésünkbe, minden igyekezettel kutattunk kiléte és holtartózkodása után. Rövid idő alatt megállapítottuk, hogy a keresett: P. József, nagykovácsi lakos, aki atyja házából a cselekmény előtti napokban azzal távozott el, hogy valahol elszegődik. Szüleitől megtudtuk, hogy a gyermek vagy Ozorán a nagyanyjánál, vagy Nagykovácsiban a sógoránál tartózkodik.

Szekeres alhadnagy a gyermek felkutatására és Hidas-pusztára való kísérésére telefonon nyomban parancsot adott az ozorai őrnek. Egy járőrt pedig, ugyancsak a fenti paranccsal, Nagykovácsiba útba indított. Mi pedig a közben kézrekerült cigányok kikérdezését folytattuk.

A cigányok tagadták, hogy a bűncselekményt ők követték el. Alibijüket két megbízható tanu igazolta azzal, hogy a cigányok a cselekmény elkövetésének

napján, reggeltől estig együtt tanyáztak egy völgykatonában, közülük onnan egész nap senki nem távozott el. Így a cigányokat, miután személyadataikat feljegyeztük, szabadon engedték. Eközben Nagykönyiből megérkezett a járőr és jelentette, hogy P.-t nem találta meg.

Szekeres alhadnagy, hogy P. kézrekerítésére esetleg újabb intézkedést tegyen, telefonon ismét felhívta az ozorai őrösöt, honnan azt jelentették, hogy P. egy járőrrel már útban van Hidas-puszta felé. Mi, mint ahogy ilyenkor lenni szokott, nyugtalanul vártuk P.-t. Amikor megláttuk a járőr mellett hetykén lépkedő „gyanúsítottunkat”, aki alig 130 cm magas, sovány, vézna kis emberke volt, szomorú mosollyal néztünk egymásra, mert „erős, fejlett” valakit vártunk . . .

P. sírva mondta el, hogy 1938 augusztus 3-án — tehát a bűncselekmény elkövetésének napján — 12 óra körüli időben távozott el Magyarkesziből, hol az éjjelt a községi kanásznál töltötte. Útja Gubarc-puszta közelében, a borsóföldön keresztül vezetett, melynek szélén az áldozatot megölték. A borsóföldön 16 óra körüli időben haladt át, mert közben több helyen megpihent.

A P. által előadott ama körülmény, hogy pontosan abban az időben járt a cselekmény színhelyének közelében, amikor — a boncolóbizottság megállapítása szerint — az áldozatot megölték, némi erőt adott a gyanúknak. Ruháján vérfoltokat és testen sérüléseket nem találtunk. Tanut nem tudtunk előkeríteni, így éreztük, hogy kizárólag a gyanúsított beismerésére vagyunk utalva. Azonban a gyermek sírt és sírva védekezett. Elhatároztam, hogy a gyermek érzésvilágára és lelkére más módon próbálok hatni.

Szépen kérdeztem tőle:

— Mondd meg, fiacskám, merre mentél, hiszen nem akarunk mi neked semmi rosszat, csak légy őszinte.

A gyermek erre azt felelte:

— Arra a kukoricás mellett.

— Kit láttál magad előtt menni? — kérdeztem.

— Egy asszonyt! — volt a felelet.

— Hol érted utól ezt az asszonyt?

— Ott a fasor mellett!

— Mit mondtál neki, mikor utólérted?

— Kérdeztem, hová megy, vén kódis? Erre gorombáskodni kezdett velem és én fellöktem.

Ezután már több okom volt a gyermek bűnösségét feltételezni. Kérdés-kérdést követett, a gyermek még megpróbált védekezni, azonban hamarosan beismerte a cselekmény elkövetését és azzal kapcsolatban a következőket adta elő:

Amikor az asszonyt fellökte, rátérdelt a mellére és ököllel egynéhányszor fejbesujtotta. Közben az asszonynak védekezésül felemelt karját hátracsavarta, azután lerángatta róla a szoknyákat. Kikutatta az asszony batyuját és abból egy csontfésűt magához vett. Eltávozása előtt egy fanyelű zsebkéssel többször oldalba szúrta azért, mert az asszony, miután a földre lökte és rátérdelt, nem akart a kérdéseire felelni. Amikor az asszonytól eltávozott, az még élt.

Az áldozattól elvett fésűt Ozorán lakó nagymamájának adta át. Nyomban Ozorára mentünk, hogy a bűnjelül szolgáló fésűt előkerítsük. A gyanúsított nagymama a fésűt a járőrnek nyomban átadta azzal, hogy az unokájától kapta. A fésűt az áldozat leányának megmutattuk, ki azt édesanyja tulajdonának felismerte. Ugyanekkor közölte még a járőrrel, hogy emlékezete szerint anyja batyujában egy kék festőkötény is volt s azt sem találja az áldozat körül visszamaradt ruhák között. Erre a gyanúsított beismerte, hogy a kötényt is ő vitte el és azt Ozorán lakó sógornőjének ajándékozta. Rövid időn belül ez a kötény is előkerült.

Így, miután a cselekmény teljesen tisztázódott, a

gyanúsítottat átadtuk a szekszárdi kir. törvényszék fiatalkorúak bíróságának. A bíróság a fiatalkorú tettest jogerősen 4 évi javító-nevelésre ítélte.

*

A leírt eset érdekes, nem mindennapos bűncselekmény és érdekes a nyomozása is. Sokszor lehet hallani a nyomozásoknál, hogy erről, vagy arról a nyomozás tárgyát képező bűncselekmény elkövetése nem tételezhető fel. Ez nem helyes okoskodás. Sohasem tudni, hogy az ember belsejében, a külső álarc mögött, mi rejlik. Ilyen szempontból a bűnözés terén úgyszólván nincsenek lehetetlenségek. Erről a 14 éves vézna, de lelkiileg romlott gyermekről sem lehetett volna elképzelni, hogy hidegvérűen megöljön egy szerencsétlen vén koldusasszonyt.

A leírt nyomozásnál az éles megfigyelést, a megfigyelésből vont helyes következtetést és az arra épített feltevést kell kiemelni, továbbá rá kell mutatni a bűnöző gyermek helyes kikérdezési módjára is.

KI HITTE VOLNA?

Beküldte: Csontos Imre tiszthelyettes.

(1938.)

1937 július 28-án Abasár község elöljárósága távbeszélőn a gyöngyösi őrsöt arról értesítette, hogy Abasár községben Pető Józsefné abasári lakos, 80 éves asszonyt a lakásán gyanús körülmények között holtan találtak.

Ez ügy nyomozására Simon Péter törzsőrmestert és Rózahegyi Endre csendőrt azonnal kivezényeltem, magam pedig mint ellenőrző járőr Sós Sándor próbacsendőrrel 1 óra múlva indultam Abasár községbe.

Abasár községben a járőrrel együtt mentünk a helyszínre az időközben előkerített helyettes körorvossal. A szobába lépve, balra, az ajtófelé fejjel, feküdt Petőné, megvetett ágyban, dunyhával letakarva. Az orvos a dunyhát levette és csakhamar megállapította, hogy az elhunyt hasán 3 késszúrás, a halántékán pedig több nyílt, ütéstől eredő sérülés van. A sérülések és a késszúrás helye tisztára le volt mosva. Ugyancsak ki volt mosva a halott inge is, de azért halványan lehetett észlelni rajta vérnyomokat. A hulla alatt levő lepedő azonban véres volt, amiből meg lehetett állapítani, hogy az ágyban végeztek a néhaival. A szobában gyanús körülményt nem találtunk.

Az orvos csak körülbelül tudta megállapítani, hogy a halál 2—3 órával a helyszínre való érkezés előtt következett be.

A megérkezéskor a szobában nem volt senki, csupán az eresz alatt lévő babszáron ült sírdogálva a néhai férje, a 84 éves Pető József, a község koldusa, aki kérdésemre elmondotta, hogy aznap 12 órakor bablevest akart adni a néhainak, de hiába kínálta, nem fogadta el, sőt nem is szólt hozzá. Aznap csak Júlianna

nevű leánygyermeke és András nevű fia járt a lakásban látogatóban, hogy azonban bent mit csináltak, nem tudja, mert mint beteg akkor is a lakás előtt heverésztett. Azt azonban határozottan állította, hogy két gyermekén kívül senki nem járt a lakásán.

A helyszínből és a cselekmény elkövetéséből arra következtettem, hogy a cselekményt a helyszínnel ismerős egyén követhette el, így a gyanúm arra irányult, hogy a tettést néhai Julianna leánya, vagy András nevű fia személyében megtalálom, mert Pető József állította, hogy rajtuk kívül senki nem járt a lakásban. Most már csak azt igyekeztem tisztázni, mi lehetett az indítók a néhai megölésére. Azt már tudtam, hogy a néhai 6 év óta teljesen világtalan volt és már betegség miatt állandóan ágyban feküdt. Ennélfogva arra gondoltam, hogy azért tették el a néhait láb alól, hogy a szenvedéstől megszabaduljon, vagy pedig gyermekei szégyenérzetből ölték meg, mert az elhaltat a 84 éves Pető József 10 év óta állandóan koldulásból tartotta fenn annak ellenére, hogy 3 fiú- és 3 leánygyermeke volt, valamennyien családosak, kik a községben jó hírnévnek örvendettek. Ezért erősödött az a feltevés, hogy a néhait valamelyik gyermeke tette el láb alól talán szégyenében, vagy pedig, hogy a szenvedéstől megszabaduljon. Ezt alátámasztotta az egyik tanu vallomása, amely szerint az elhalt Julianna nevű leánya hangoztatta, hogy igen szégyenli szülei sorsát, tudniillik, hogy koldulásból tartják fenn magukat.

Fentieknél fogva kikérdezés alá vettem a Julianna és András nevű gyermekeket, mert hiszen az öreg Pető is úgyszólván azokra gyanakodott. Mind a két gyermek kétséget kizáró módon igazolta az ártatlanságát, úgyhogy teljesen el kellett vetni a feltevést és újból tanulmányozni az esetet, hogy vajjon ki követhette el a cselekményt. Már azon kezdtem gondolkozni, hogy talán saját maga végzett magával az elhalt, de akkor hol van a kés, ki és miért mosta ki a véres inget stb.

Másnap újból rendeztem az adatokat, különösen azokét a tanukét, akik a cselekmény elkövetése napján látták a néhait. Így Fejes Pálné tanu előadása szerint őt a cselekmény elkövetése napján 11 óra tájban a 84 éves Pető János hívta a lakására, hogy menjen el és nézze meg a feleségét, mert rosszul érzi magát. El is ment és beszélt az ágyban fekvő beteghez, de az nem szólt hozzá. Jobban kezdte vizsgálni és akkor vette észre, hogy néhai nem lélegzik, de hogy tanuskodni ne kelljen, inkább eltávozott a lakásból, mintha semmit sem észlelt volna és csak 10 éves kisleányának mondotta, hogy menjen fel a községházára és mondja el az esetet. Azt nem tudja, hogy ki követhette el a cselekményt.

Ennek a tanunak a bementése alapján újból hozzáfogtam az öreg Pető kikérdezéséhez, mivel eleinte nem mentem semmire, mert teljesen hülyének tetette magát, mit a község elöljárósága is igazolt. Azt is tudtam a tanuktól, hogy majdnem egészen süket, ezért csak igen lassan tudtam vele beszélni, de a gyanúm kezdett ráirányulni és nem engedtem az öregnek, annál inkább, mert észrevettem, hogyha valamilyen terhelő kérdést teszek fel neki, egészen másról kezd beszélni. Tagadta azt is, hogy Fejesnét a lakására hívta volna.

Mivel most már az öreg Petőt gyanúsítottam, újból a lakásba mentem és kutatni kezdtem újból. A konyhában találtam egy 30 cm hosszú fakanalat, melynek a feje le volt törve. A fakanalat vizsgálva, észrevettem, hogy vércseppek vannak rajta. A fakanál fejét összehasonlítottam a hulla fején lévő sérülésekkel és úgy találtam, hogy a sérüléseket valószínűleg ezzel idézték elő. A szomszédoktól most már azt kérdeztem, hogy ki szokott főzni a két öreg koldusnak. Valamennyien előadták, hogy állandóan a 84 éves koldus főzött azokból az élelmiszerekből, amelyeket a községben összekoldult.

A fakanállal visszamentem a már őrizetbe vett és

a községházán örzött Pető Jánoshoz és újból kikérdés alá vontam. Az öreg vagy nem értett vagy nem akart a kérdéseimre felelni. Ezért kivezettem és a fakanalat távollétében az asztalra tettem. Ezután behívtam és a fakanálra mutatva, kérdeztem tőle, hogy ismeri-e? A 84 éves koldus erre a fejét felemelte és hozzám közelebb lépve mondotta, hogy ő ölte meg a feleségét. Ha már a fakanál meg van, akkor nem tagad többé. A további nyomozás már könnyebben ment. Pető azonnal elvezetett a község szélére és ott előadta a véres kést is, amellyel három ízben szúrt a felesége hasába.

Elmondotta, hogy azért gyilkolta meg a feleségét, mert előző nap 2 uborkát koldult össze és néhai mind a kettőt maga akarta megenni. Elmondotta azt is, hogy már 30 éve készül a feleségét láb alól eltenni, mert akkoriban a néhai őt megcsalta.

Mire a bűnjel is előkerült, 9 óra volt és ekkor már azt is jelenthettem az egrí kir. ügyésznek, hogy ki követte el a gyilkosságot.

Július 29-én 13 órakor a vizsgálóbíró megérkezett a boncolóbizottsággal, kinek a 84 éves Pető ugyanúgy mondotta el az esetet, amint azt nekem beismerte. Láttam, hogy a vizsgálóbíró úr örül, hogy tiszta munkát végezhet, de annál nagyobb volt a csodálkozás, amikor megtudta, hogy 84 éves gyilkossal áll szemben.

Pető Jánost a vizsgálóbíró úr az egrí kir. ügyészséghez bekísértette. Úgy tudom, hogy az öreg gyilkos még a tárgyalás előtt kiszenvedett és így csak az Isten előtt kapta el méltó büntetését.

*

Ritkaság, hogy 84 éves törődött ember gyilkosságra vetemedjék. A bűnözés terén azonban nincsenek lehetetlenségek és így ez is előfordulhat. Ez a legfontosabb tanulság, amelyet ebből az esetből meríthetünk.

Ami az indítóokot illeti, a vén gyilkos valószínűleg nem mondott igazat. A legvalószínűbb feltevés az, hogy a tehetetlen betegől, aki csak terhére volt, szabadulni akart. Ez különben hasonló helyzetekben gyakori, hétköznapi mondható indítóok.

A nyomozás egyébként ügyes és szakszerű volt. Elismerést érdemel.

A HIÁNYZÓ NYOMOK.

Beküldte: Szabolcs Lajos tiszthelyettes.

(1934.)

A kiszombori őrs 1932 január 4-én, 14 órakor a szegedi nyomozó alosztálynak távbeszélőn jelentette, hogy Kerekes Simonné Kiszomboron aznap 8 órakor gyanús elvetélés következtében meghalt.

Az alosztályparancsnokság az őrs támogatására engem vezényelt ki.

Az őrsre történt megérkezésem után Páncz István tiszthelyettes, őrsparancsnok a gyanús elhalálozás körülményeit és az eddig elért eredményt a következőkben közölte velem:

Kerekes Simonné, 26 éves, férjes, 1 gyermek anyja, 1931 dec. 24-én ferencszállási lakásáról azzal jött Kiszomborban lakó anyjához, özv. Magos Gyulánéhoz, hogy a karácsonyi és újévi ünnepeket ott tölti. December 28-án a délelőtti órákban, midőn a kamrapadláson lévő galambokat etette, a létráról — mintegy 2 $\frac{1}{2}$ méter magasságból — leesett és úgy megütötte magát, hogy vérzése azonnal elindult és körülbelül félóráig eszméletlenül feküdt a földön. A vérzés és az ütődés következtében fellépett görcsös hasfájdalmai annyira fokozódtak, hogy másnap, 29-én orvost kellett hívni hozzá. Attól kezdve állandó orvosi kezelés alatt állt ugyan, de december 30-án 3—4 hónapos magzatát elvetélte és 1932 január 4-én 3 órakor meghalt.

Az őrs az esetről a szegedi kir. ügyészségnek jelentést tett és az ügyészség a bizottság kiszállását s a hulla felboncolását 1932 január 5-én, 9 órára el is rendelte.

1932 január 5-én az őrs járőrével a helyszínelést megejtettük.

Az 5 méter hosszú és 3 méter széles kamraépület az

udvart a kerttől elválasztó 2 méter magas léckerítés vonalában áll úgy, hogy a kamra egyik hosszfala a kerítés meghosszabbításában fekszik, az épület maga pedig az udvarba terjed. A padlásfeljáróajtó az épület tűzfalában 2 méter 50 cm magasságban nyílik és csupán az udvarból odatámasztott létrával lehet megközelíteni. A tűzfalnak kert felé eső sarka a kerítéssel derékszöget zár be. Ez a kerítés és a tűzfal alkotta derékszögcsatorna képezte a szűkebb helyszínt. Az udvar talaja 15—20 cm mélyen már hetek óta kőkeményre volt fagyva, a kamra és a kerítés előtt pedig tisztára fel volt seperve. A kamra és kerítés ellenkező oldalán (a kertben) a talajt már hetek óta 10—15 cm hóréteg borította, melynek felszíne a helyszín mellett teljesen sértetlen volt.

Helyszínelés közben az elhalt férjével és anyjával a leesés körülményeit elmondattam, a létrát, melyről néhai állítólag leesett, visszaállítottam a helyére és így a helyszínt — amennyire lehetséges volt —, helyreállíthattam.

Néhai anyja kikérdezése során leányának látogatásra érkezésére, a balesetre, az elvetélésre és leánya halálára vonatkozólag ugyanazt adta elő, amit megérkezésemkor az őrsparancsnoktól hallottam. Ugyanígy mondotta el az esetet az elhalt férje, Kerekes Simon is azzal az eltéréssel, hogy néhai nem a galambok etetése végett ment a padlásra, hanem 3 éves leányának egy galambot akart lehozni.

Időközben a boncolóbizottság is megérkezett és a törvényszéki orvos a hullát felboncolta. A boncolás során az orvos sem a hullán, sem a magzaton sérülési nyomot nem talált és a boncjegyzőkönyvbe bemondott véleményét a következőkben foglalta össze: „A boncolás során olyan elváltozás, melyből a terhesség erőszakos megszüntetését célzó beavatkozásra lehetne következtetni, nem volt található. A halált az elvetélés során fellépett erős hashártyagyulladás okozta”.

Míg a törvényszéki orvos a boncolást végezte, a vizsgálóbíró a helyszíni szemlét ejtette meg. Mivel úgy a boncolás, mint a helyszíni szemle eredménytelenül végződött, a vizsgálóbíró a nyomozás továbbfolytatását beszüntette és a temetési engedélyt megadta. A vizsgálóbíró intézkedése folytán a nyomozást befejeztük, az őrs járőrei bevonultak, én pedig okmányaim rendezése végett az őrsre mentem azzal, hogy szolgálati beosztásom helyére még aznap bevonulok.

Az őrsön azonban tovább gondolkoztam az eset felett. Szembeállítottam a helyszíni szemle eredményét egyrészt a leesés tényével, másrészt a boncolás ama megállapításával, hogy a hullán sem külső, sem belső sérülés nyomai nincsenek. A tanuk előadása szerint az elhalt 2¹/₂ méter magasságból esett le. Elképzelhetetlennek tartottam, hogy ilyen esés után valaki a legcsekélyebb sérülést se szenvedje. Ilyen esésnél szerencsés esetben a koponyaalapú törést, agyrázkódást, kéz- vagy lábtörést, ficamodásokat stb.-t el lehet ugyan kerülni, de lehetetlen, hogy az esésnek legalább felhámhorzsolódás, zúzódás, véraláfutás alakjában a testen nyomai ne maradjanak annál inkább, mert az esés csupán az udvar keményre fagyott talajára vagy — ami még rosszabb —, a léckerítésre történhetett. Sérülésnek csak akkor nem kellett volna létrejönnie, ha az elhalt a létráról a kerítésen át a kert hóborította talajára zuhant volna. Ezt az eshetőséget azonban a hótakaró sértetlensége és azon megállapítás, hogy az elhalt Kiszomborba érkezése óta hó már nem esett, kizárta.

Míndezekből arra a következtetésre jutottam, hogy a létráról való leesés nem történhetett meg. Gyanús volt az is, hogy a létráról való leesés helyét sem az elhalt anyja, sem a férje nem tudták megmutatni, annak dacára, hogy a leesés körülményeit külön-külön többször is elismételttem velük. Ha a részletek felől ér-

deklódtam, folyton azt a választ kaptam tőlük, hogy: „Azt nem kérdeztem, nem tudom” stb.

Bevonulásomat egyelőre elhalasztottam, hogy elhaltak Kiszomborba való megérkezésétől haláláig terjedő időre minden lépését felderítsem. Elsősorban azt akartam megállapítani, hogy Kerekesné ez alatt az idő alatt hozzátartozóin kívül kikkel érintkezett, ezért elhatároztam, hogy még aznap Komáromi István törzsmesterrel újból felkeresem néhai hozzátartozóit. Odaérkezve érdeklődtem tőlük, hogy az elhalt rajtuk kívül mikor, hol és kivel találkozott, volt-e templomban, rokonoknál, barátnőknél stb. Az anyja oda nyilatkozott, hogy leánya Kiszomborba történt megérkezése után egész haláláig a lakásából távol nem volt és — mivel a kezelőorvoson kívül náluk sem járt senki, idegenekkel nem is beszélhetett. Kerekes azt adta elő, hogy ő feleségének Kiszomborban való tartózkodása alatt csupán az estéket és éjszakákat töltötte Kiszomborban, nappal mindig Ferencszálláson levő fűszerüzletében dolgozott. Kivételt csupán a kritikus december 28-ika képezett, amikor nagyon el volt fáradva és nem jött át Kiszomborba. Az estét Ferencszálláson Fazekas Józsefknél, az éjszakát pedig ferencszállási lakásán töltötte és így nevének kiszombori tartózkodásáról bővebb felvilágosítást adni nem tud.

Néhai anyjának és férjének előadása a magzatelhajtásra irányuló gyanúmat megerősítette, mert valószínűtlennek találtam, hogy egy 26 éves nő szüleinek falujában rokonai, barátnői és ismerősei közül a karácsonyi ünnepek alatt ne látogatott volna meg senkit, vagy pedig betegsége alatt azok ne látogatták volna meg őt, hacsak az elhálnak nem állt érdekében, hogy idegenek elől elzárkózzon és így állapotát, illetve betegségét eltitkolhassa. Ezért felmerült az a feltevés is, hogy néhai Kiszomborba történt megérkezésekor már beteg lehetett.

A puhatolást a szomszédoknál folytattuk. A köz-

vetlen szomszédok nem tudtak használható adatokat nyújtani, a negyedik szomszéd azonban már értékes támpontokat szolgáltatott a további nyomozáshoz. Előadta, hogy december 28-án, 18—19 óra közötti időben, midőn feleségével özv. Magosné lakása előtt elhaladtak, látták, hogy néhai férje, a lakásból kijövet egy egyszerűbb, de városi külsejű idegen nőt kísér a szövetkezeti vendéglő elé, ahol a nő a vendéglő előtt várakozó ismeretlen csukott autóba beszállt és azon a Makó és Szeged felé vezető úton eltávozott.

E szomszéd előadására vonatkozó kikérdezés során néhai férje és anyja tagadták, hogy az ismeretlen nő a kritikus estén náluk járt volna. Ennek dacára már szinte bizonyítva láttam, hogy az elhalálozást magzatelhajtás előzte meg. Eddigi gyanúmat megerősítette az ismeretlen nőnek a kritikus estén néhainál való megjelenése és Kerekesnek azon — most már valótlannak bizonyult — állítása, hogy a kritikus estét Ferencszálláson Fazekaséknál töltötte, bár az agg Fazekas József és feleségének kikérdezéséből határozottan nem lehetett megállapítani, hogy Kerekes a kritikus estén tényleg náluk volt-e vagy sem, mert már nem emlékeztek rá. Mivel eredményt csak az ismeretlen nőnek és az autó vezetőjének kikérdezésétől remélhattunk, legfontosabb feladatunknak azok kilétének megállapítását tekintettük. Elsősorban is az autó vezetője után puhatoltunk, mert az volt az elgondolásom, hogy a vezetőn keresztül eljutunk az ismeretlen nő személyéhez, akiben a magzatelhajtót gyanítottuk.

Tekintve Kerekes társadalmi helyzetét, valamint az ismeretlen nő egyszerűbb öltözetét, az autó csakis bérautó lehetett, melyet — a magzatelhajtással kapcsolatban — Kerekes fogadhatott fel. Az autó a községből a Makó—Szeged felé vezető országúton távozott. Makó 5 km, Szeged 27 km távolságban fekszik. Kerekes anyagi viszonyait tekintve, valószínűbbnek látszott, hogy a bérautó makói lehetett, mert nem való-

színű, hogy az ismeretlen nő Kerekes költségére a 27 km távolságra levő Szegedről utazott volna autón Kiszomborba, amikor nagyon jó összeköttetésű és a bérautók fuvardíjához viszonyítva sokkal olcsóbb vonat is rendelkezésére állt.

A fenti következtetések eredményeképpen következő napi utunk a makói bérautóállomásra vezetett. A bérautóállomáson várakozó soffőröktől megtudtuk, hogy december 28-án Seres Sándor bérautófuvarozót egy ismeretlen egyén felfogadta, hogy Makóról egy nőt szállítson Kiszomborba.

Seres Sándor makói lakos, bérautófuvarozó a kikérdezés során előadta, hogy december 28-án 16 óra tájban a makói bérautóállomáson Kerekes Simon, ki régi ismerőse, 4 pengőért felfogadta, hogy egy nőt szállítson Kiszomborba, majd azzal távozott, hogy kb. félóra múlva vissza fog jönni és akkor megmondja, a makói és kiszombori címet is. Kb. félóra múlva Kerekes tényleg fel is kereste és közölte vele, hogy autójával menjen az Erdélyi-utca 67. számú házhoz és az ott várakozó nőt vigye Kiszomborba a szövetkezeti vendéglő elé, ahol ő várni fogja. Ezután Kerekes kerékpárján Kiszombor irányába eltávozott. Kerekes megbízása értelmében 17 óra tájban az Erdélyi-utca 67. sz. ház előtt megjelent s az ott várakozó nőt a kiszombori szövetkezeti vendéglő elé vitte, hol Kerekes már várt rájuk. Az ismeretlen nő az autóból kiszállt és Kerekessel egy mellékutcán eltávozott. Kb. háromnegyedórai távollét után visszatértek, a nő beszállt az autóba, kit azután ő a felszállás helyére szállított vissza. Az ismeretlen nő kilétére bővebb felvilágosítást adni nem tudott.

Az Erdélyi-utca 67. számú ház felé menve, már távolról láttuk, hogy a ház elején „Szentesi Jenőné okleveles szülésznő” felírási tábla van kifüggesztve. Már tudtam, hogy jó helyen járunk.

Csengetésünkre egy ugyanolyan személyleírású nő nyitott kaput, amilyent Seres — Kerekes megbízása

folytán — a kérdéses napon Kiszomborba szállított. A kapunyitó nőtől, akit megjelenésünkkel láthatólag zavarba hoztunk, megtudtuk, hogy ő Szentesi Jenőné okleveles szülésznő. Szentesinét a lakásában Kerekesekkel való ismeretségére, valamint arra vonatkozólag kikérdeztük, hogy Kiszomborban mikor járt és 1931 december 28-án este hol volt és mit csinált. Szentesiné tagadta, hogy Kerekeseket ismeri és hogy valaha is járt volna náluk. Tagadta azt is, hogy december 28-án akár autón, akár gyalog távol lett volna Makóról. Midőn azonban közöltem vele, hogy ha a 28-iki útjáról nem számol be pontosan, kénytelenek leszünk a gépkocsivezetővel szembesíteni, aki őt akkor Kiszomborba szállította, sírvafakadt és elmondotta, hogy Kerekes, akit azelőtt nem ismert, 1931 december 22-én a délutáni órákban felkereste és felkérte, hogy feleségének 3—4 hónapos magzatát hajtsa el. Előadása szerint Kerekes kérését előbb visszautasította ugyan, de később a magzatelhajtást 30 pengőért mégis elvállalta azzal, hogyha az összeg felét Kerekes kifizeti, akkor megmondja, hogy felesége a magzat elhajtása végett mikor menjen be Makóra. A megegyezés után Kerekes eltávozott és a következő napon 19—20 óra közötti időben újra megjelent nála és az összeg felét, a 15 pengőt lefizette. A 15 pengő átvétele után közölte Kerekessel, hogy felesége dec. 24-én a délutáni órákban keresse fel őt a lakásán. Kerekesné december 24-én a délutáni órákban a lakásán meg is jelent, kinek az ajtó melletti ágyon a méh száját egy katéterrel kinyitotta és a hasát megmasszírozta. A felszúrás következtében Kerekesné vérzése megindult. A műtét befejezése után rövid idővel Kerekes is megérkezett és úgy tőle, mint feleségétől a műtét eredménye után érdeklődött. Ekkor kioktatta őket, hogyha Kerekesné rosszul lenne, vagy a hideg kirázná, azonnal hívjanak orvost és ha az orvos a betegség oka iránt érdeklődnék, mondják azt, hogy az asszony leesett valahonnan. Kerekes a ta-

nácsot helyezelte és nyomban meg is jegyezte, hogy szükség esetén jó lesz azt mondani, hogy felesége a galamboknak akart enni adni és eközben leesett a létráról. Arra is kioktatta őket a szülésznő, hogyha a magzat 3—4 napig nem megy el, Kerekesné ismét jöjjön be hozzá, hogy a méhszájat újból kinyissa, mert nem lehetetlen, hogy az első beavatkozás után az elvetélés nem következik be. Kerekesék ezután a lakásáról eltávoztak.

Kerekes 1931 december 28-án 16—17 óra közötti időben a lakásán újból megjelent és közölte vele, hogy a felesége rosszul van, személyesen nem tudott eljönni, de mivel az elvetélés még nem történt meg, kérte őt, hogy menjen ki hozzá Kiszomborba és csináljon vele valamit. Miután ő Kerekesnek megígérte, hogy Kiszomborra kimegy, Kerekes eltávozott azzal, hogy legyen útra készen, mert félóra múlva autót küld érte.

Kerekes eltávozása után félórán belül az autó meg is érkezett, melybe ő beszállt és azon a kiszombori szövetkezeti vendéglő elé ment. A vendéglő előtt Kerekes már várta. Az autóból való kiszállás után Kerekessel özv. Magosné lakására mentek, ahol Kerekesné ágyban fekve találta. Kerekesné lázát megmérte, majd a katéterrel a méhszájat újból kinyitotta és, mivel az asszony hasgörcsökről panaszkodott, a hasát megmasszírozta. Ezután Kerekeséktől eltávozott. Hogy az asszonnyal később mi történt, nem tudja.

Kerekes Simont most már gyanúsítottként kérdeztük ki, aki hosszú tagadás után a cselekményt beismerete.

A nyomozás során beismerésben levő Szentesinét magzatelhajtás büntette miatt, Kerekest pedig magzatelhajtás büntettére való felbujtás miatt a kiszombori örs elfogta és a szegedi kir. ügyészségnek átadta.

A szegedi kir. törvényszék Szentesinét másfélévi börtönre, Kerekest pedig 14 hónapra fogházra ítélte.

A leírt nyomozás a helyszíni szemle alaposággal való megtartására és az elmaradt elváltozások (negatívumok) fontosságára utal. A kert talaját borító hóréteg sértetlenségének megfigyelése (negatívum) és ezen adatnak a másik negatívumnak (külsérelmi nyomok hiánya a holttesten) való kapcsolatba hozása tette lehetővé a leesés feltevésének kétségtelen megdöntését és ezáltal olyan megbízható alapot szolgáltatott, melyből kiindulva, a nyomozás — a felmerült gyanú alátámasztására nem alkalmas szakértői vélemény dacára —, teljes eredményt tudott elérni.

A másik tanulság, amelyet ebből az esetből levonhatunk, az, hogy a nyomozás rá van ugyan utalva a szakértőkre és ezért azokat mindig legmesszebbmően igénybe is kell venni, de nem szabad abba a hibába esni, hogy mindent erre az egy kártyára feltéve, az eredményt kizárólag tőlük várjuk. A szakértő vizsgálatával és véleményével olyan kérdésekre nézve, melyekhez nem értünk, adatokat adhat a kezünkbe. Tekintettel azonban arra, hogy nem minden szakértői vizsgálat jár eredménnyel — ezt itt is láthattuk —, továbbá, hogy a szakértő is tévedhet, a csendőrnek igyekeznie kell ettől függetlenül minden egyéb elérhető adatot felkutatni és felhasználni, mert azok a szakértők szolgáltatva adatokkal egybevetve — vagy azok nélkül is —, a bűncselekmény felderítését biztosíthatják.

VALÓSZÍNŰ — VALÓSZINŰTLEN.

Beküldte: *Darabos János* tiszthelyettes.

(1935.)

1914 január havában a hímesházai őr parancsnoka voltam. Egyik délelőtt járőröm vonult be és jelentette, hogy Véménd községben Fürtös János ottani lakost egy távoli szomszédja lakásán holtan találták. A hulla mellett kilőtt forgópisztoly hevert.

A járőr nyomozása és az orvosi vizsgálat megállapította, hogy Fürtös öngyilkosság következtében halt meg. A lakásban lakó három egyén is ezt bizonyította.

A járőr jelentése alapján az esetet tudomásul vettem ugyan, de az ilyen gyanús esetről magam is megakartam győződni, ezért elhatároztam, hogy a helyszínre megyek, mert a járőr jelentéséből még nem tudtam magamnak teljesen tiszta képet alkotni. Különösen találtam azt is, hogy a járőr az öngyilkosság okára vonatkozóan semmi elfogadhatót nem tudott megállapítani.

A járőrtől a hulla mellett talált forgópisztolyt átvettem és egyik csendőrrel a délutáni órákban elindultunk Véméndre, hogy a pótnyomozást a temetés előtt a helyszínen lefolytassuk. Véméndre bizony már elég későn érkeztünk meg, mert Hímesházától 9—10 km-re van és az út sem tartozott a legjobbak közé. A hosszú út nem tett rossz szolgálatot, mert időt nyertünk arra, hogy járőrtársammal az ügyet elejétől végig jól fontolóra vegyük. Azt határoztuk, hogy aznap csak adatot gyűjtünk, mert a helyszíni szemle tartására az idő már nem alkalmas.

Véménd községbe megérkezve, elsősorban az esetről alkotott közvéleményt akartuk kitapintani, ezért sorravettük a lakosság különböző rétegeit a javától

kezdve le a faluszéli putriig. Nem felejtettük ki a kocsmák törzsvendégeit, a pletykázó asszonyokat és a falu hírközpontját, a borbélyt sem. Mindenhol a Fürtös-estre tereltük a szót és anélkül, hogy véleményünket nyilvánítottuk volna, meghallgattuk embereinket.

Hagytuk a falut beszélni és estére gazdag adathalmaz birtokában voltunk. Megtudtuk, hogy az elhalt 38—39 év közötti, erős, egészséges ember volt, kőművesipart folytatott ugyan, de ezen keresetéből inkább a kocsmát segítette, mint a családját. Ezért a perpatvar közte és a felesége között nem tartozott a ritkaságok közé, annál is inkább, mert a hallottak szerint Fürtösné sem volt az erkölcsösség mintaképe, aki ezt az anyagi előnyt, amit pénzes emberek szorosabb barátsága jelent, egyáltalán nem vetette meg. Fürtösöknek egyébként két kislányuk volt. Kipuhatoltuk azt is, hogy az elhaltak nem is volt forgópisztolya.

Fürtös 1914 január 20-án délután elment az egyik kocsmába s midőn onnan éjjel ittas állapotban hazatért, feleségét nem találta otthon. Kisleányaitól érdeklődött felesége hollétéről, de azok nem tudtak semmit mondani. Ekkor Fürtös a községben felesége keresésére indult. Ettől kezdve nyoma veszett. Másnap reggel Fürtöst felesége a község egyik mellékutcájában, Róthék házában agyonlőve találta.

Fürtöst a lövedék szíven találta. A forgópisztoly is mellette feküdt. A közvélemény egyébként már teljesen kialakult, az emberek nem hittek az öngyilkosságban, csak találgatták, ki lehet a gyilkos? Ennél többet estig már nem sikerült megtudnunk.

Mielőtt pihenőre tértünk volna, két megbízható egyént szereztettünk a bíróval. Az egyikkel azt a házat, ahol Fürtöst agyonlőtték, a másikkal Fürtösök házat, ahol a halott felravatalozva feküdt, az éj folyamán megfigyeltettük. Meg kell jegyezni, hogy eddig egész ténykedésünk nem azt a látszatot keltette, mintha ez ügyben nyomozást folytatnánk. Csupán saj-

nálkozást és érdeklődést mutattunk, hogy az emberek véleményét megtudhassuk.

Másnap reggel első utunk a hullához vezetett, hogy ezt alaposan szemügyre vegyük, mert délután már el is akarták temetni.

Fürtös hulláját a lakásán, koporsóban fekvé, felravatalozva találtuk. Néhány szomszéd társaságában két kis leánya sírt keservesen, Fürtösné pedig próbálgatta a sírást. Sajnálkoztunk a történeteken és az özvegy sorsán, de emellett a négy szál gyertyával minden oldalról megvilágított hullát jól megfigyeltük. A hulla bal mellén, a szív táján a kabáton vérfoltot találtunk. Azt kérdeztem az asszonytól, hogy férje ebben a ruhában volt-e, mikor meghalt? Az özvegy szeméit dörzsölgetve, igennel válaszolt.

A hulla megtekintése olyan bizonyító adatot nyújtott, miből biztosra vehettem, hogy nem öngyilkosság történt. A hullán fekvő fekete posztókabáton, a mell baloldalán a lövedék behatolásánál ugyanis pisztolycsőtorkolat éles lenyomatát lehetett látni s ez a pisztolycső-nyomat teljesen eltérő volt a hulla mellett talált és a nyomozó járőr által őrizetbe vett pisztolycsőtorkolatától.

A tettes kilétének megállapítására azonban egyelőre minden támpont hiányzott. Nagyon megnehezítette a nyomozást az a körülmény, hogy a hullát már nem találtuk a tett színhelyén. Mi ott már csak egy rozogán berendezett kis szobát láttunk, amely akkor már fel is volt mosva. A gyilkosság indítóokát egyelőre még szintén teljes homály fedte, hacsak Fürtösné ama meséjének nem akartunk hitelt adni, hogy férje azért lett öngyilkos, mert félt, hogy katonai gyakorlatra behívják.

Ahhoz, hogy Fürtös nem önkezeitől halt meg, kétség nem férhetett. Meg voltam győződve róla, hogy a rejtély kulcsát Fürtösné és annak a háznak a lakói tartják kezükben, ahol a cselekmény lejátszódott és

ahol Fürtös holttestét is megtalálták. Ezért Fürtösnét, továbbá a kérdéses ház lakóit: Róth Sándort, Róth Sándornét és Róth Máriát őrizetbe vettem és a község-házára kísértem.

A hullától mindenkit eltávolítottam, a szobát bezárattam és intézkedtem, hogy a hulla érintetlenül megőriztessék.

A községházán azután az őrizetbevettek külön-külön részletes kikérdezéséhez kezdtem. Rövid idő múlva már ellentétek mutatkoztak az egyesek előadása között. Ezeket az ellentmondásokat elébük tárva, a félnapig tartó kikérdezés meg is hozta az eredményt.

Róth Mária, 22 éves, sánta leány, aki a tett színhelyén lakott, beismerte, hogy 1914 január hó 20-án este megjelent a lakásukon Fürtösné, majd kevés idő múlva ott termett a községi gyógyszerész is. Neki ez már nem volt feltűnő, mert Fürtösné és a gyógyszerész náluk többször is adtak már egymásnak találkat. Anyja és ő egyideig hallgatták a gyógyszerész és Fürtösné beszélgetését, majd aludni tértek egy olyan szobában, melyet csak üvegajtó választott el attól a szobától, ahol Fürtösné és a gyógyszerész tartózkodott. Mivel atyját, ki nem volt otthon, hazavárták, nem aludtak mélyen. Hallotta, mikor Fürtösné biztatta a gyógyszerészt, hogy férjét tegye el láb alól. Kevés idő múlva Fürtösné és a gyógyszerész is lefeküdtek és az udvarra nyíló szobaaajtót bezárták.

Éjfél körül lehetett az idő, mikor atyja, Róth Sándor hazatért, ki, mivel az ajtó be volt zárva, az ablakon zörgetett. Erre ő felkelt és beeresztette atyját, aki azon a szobán jött keresztül, ahol Fürtösné és a gyógyszerész feküdtek. Atyja az ajtót elfelejtette bezárni.

Atyja hazatérése után mintegy félórára valaki ismét zörgette az ablakot és káromkodás közben bebocsájtását követelte. Ez Fürtös János volt, aki a fele-

ségét kereste. Meg sem mozdultak a szobában. Várták a történendőket.

Fürtös a nyitvamaradt ajtón berohant a szobába, közvetlenül azután egy lövést, majd sikoltást hallottak.

Erre mindhárman berohantak a szobába s ott látták Fürtöst agyonlőve. Fürtösné férje átlőtt mellét kötözgette a fejéről letépett kendővel, a gyógyszerész pedig pisztolyát idegesen szorongatva kérte őket, hogy a hullát segítsenek neki elrejteni.

A gyógyszerész kérését megtagadták, mire a gyógyszerész kiugrott az udvarra, ott egy lövést tett a levegőbe, majd visszaroht a szobába és a kilőtt forgópisztolyt a hulla mellé dobta. Ezután a hullát ott hagyták és Fürtösnével együtt gyorsan eltávoztak. Másnap reggel Fürtösné nagy szomorúságot színelve, az esetet a község elöljáróságának bejelentette azzal, hogy férje öngyilkos lett.

Róth Mária szülei leányukkal teljesen egybehangozóan adták elő a történeteket, Fürtösné azonban mindent tagadott. A gyógyszerészt lakásán találtuk. Midőn megpillantott bennünket, meglepetésében csak azt hebegte: „Megyek, uraim, megyek!”

Azonnal megmotoztam. Télikabátja zsebében Frommer-pisztolyt találtam, melyben 6 töltény és egy kilőtt töltényhüvely volt. Ezzel lötte agyon Fürtöst. A községházához kísértük, ahol Fürtösnével együtt előadták, hogy Fürtös János agyonlövését közösen, előre megfontolt szándékkal követték el. A hulla mellett talált forgópisztoly Fürtösnéé volt, melyet ő dobott oda azért, hogy a nyomozást félrevezethesse. A nála talált Frommer-pisztollyal úgy lötte agyon Fürtöst, hogy mikor az hozzájuk a szobába berohant, ő az ágyából kiugrott és Fürtöst átöelve, a Frommer-pisztolycsövet annak melléhez nyomta és elsütötte.

A találkahely csak véletlenül vált a gyilkosság színhelyévé. Előbb-utóbb megölte volna Fürtöst, mert

Fürtösné unszolása elől már nem tudott volna kitérni. A pisztolyt is erre a célra vásárolták közös elhatározással.

A gyógyszerészt és Fürtösnét elfogtam, majd a pécsi kir. ügyészségnek a bűnjelekkel együtt átadtam.

A pécsi kir. törvényszék a gyógyszerészt 10 évi börtönre ítélte, Fürtösnét azonban felmentették, a sors keze azonban őt is utólerkte. Nemsokára ezután kint a határban, egy újabb barátjával együtt meggyilkolták.

*

A szürke, hétköznapi esetek nyomozása a legnehezebb. Minél több rendkívüli körülmény fordul elő valamely bűncselekménynél, annál könnyebb a nyomozás. Ennél az ügynél első pillantásra szembeötlő, rendkívüli körülmény volt az, hogy valaki éjnek idején elmegy egy távoli szomszédja lakásába és ott követ el öngyilkosságot. Ilyesmi nem igen fordul elő, de ha megtörténik, akkor annak valami különös okának kell lennie. Az ok kutatása, firtatása felgöngyölíti azután az egész esetet. Az első járőr nyomozása a legelnézőbb bírálatot sem állja ki. A második járőr nyomozását siker koronázta. A járőr — nagyon helyesen — a falusi szóbeszédet kiaknázva, tájékozódással kezdte a nyomozást. Faluhelyt ez mindig ajánlatos és rendszerint sokat hoz napfényre. Második helyes lépése volt a járőrnek a hulla megtekintése. Ez adta a járőr kezébe annak bizonyítékát, hogy nem öngyilkosság történt. Mikor a járőr idáig jutott, akkor Fürtös és Fürtösné előéletének, viszonyainak alapos felderítése lett volna a következő feladat. Ez bizonyára napfényre hozta volna a gyógyszerész és Fürtösné közötti viszonyt, leleplezte volna a Róth-féle házat, mint találkahelyet és ezáltal adatokat szolgáltatott volna mind az alanyi, mind a tárgyi tényálladéokra vonatkozó feltevéshez. Ha

ilyen adatokra felépült feltevésünk van, a további nyomozás könnyebb és tervszerűbben hajtható végre.

A járőr nem ezt az utat követte, hanem a Róth-család kikérdezésétől várta az igazság felderítését, ami sikerült. De történhetett volna másképpen is. Ha pl. a gyógyszerész hallgatásukat jó pénzen megvásárolta volna, könnyen lehet, hogy a járőr egyszerű kikérdezéssel semmit sem tudhatott volna meg tőlük. A nyomozás érdemét azonban ez nem csökkenti. Az a lényeg, hogy a járőr a már öngyilkosságnak elkönyvelt esetenél keresett és talált nyomokat, tehát gondolkodva fogott munkához. A sikernek ez volt az alapja, s ha történetesen Róthék beismerése nem tisztázta volna az ügyet, ez a járőr is továbbkereste és meg is találta volna a megoldást. Ilyen az igazi nyomozás.

ÍGY NEM LEHET ÖNGYILKOSSÁGOT ELKÖVETNI.

Beküldte: *Ligeti Alajos* alhadnagy.

(1935.)

1935. április 15-én 12 óra tájban dr. Gaál Zénó orvos az ülésdülői őröt távbeszélőn értesítette, hogy előző nap 23 órakor Takács Gergely, Kiskundorozsma határi tanyai lakost a lakásán agyonlőve, holtan találták. A hulla az ágyon feküdt és jobbkezeben „Steyer”-pisztolyt szorongatott.

A hullát az orvos még akkor éjjel megvizsgálta, de a homlok baloldalán lévő, lövéstől eredő sérülésen kívül más külerőszaknyomot nem talált. Az a véleménye, hogy nevezett öngyilkos lett. A hullát az esetleges további intézkedésig a talált állapotban hagyta.

Az értesítést Márkus György tiszthelyettes, őrsparancsnok vette, aki a jegyzőkönyvecskéjében lévő fegyvertartási engedéllyel bírók névjegyzékét átnézve, megállapította, hogy az öngyilkos fegyvertartási engedéllyel nem rendelkezett, tehát vagy idegen, vagy engedély nélkül tartott katonai eredetű pisztolyról van szó. Az őrsparancsnok ezután maga mellé vette Csizmadia István őrmestert és kiszállt a tett színhelyére, ahol az öngyilkos környezetéhez tartozó egyéneket az esetre nézve, de főképpen a pisztolyra vonatkozólag kikérdezte. Valamennyien öngyilkosságot tétéleztek fel, de a pisztolyra vonatkozólag nem tudtak felvilágosítást adni. Egybehangzó állításuk szerint az elhaltak pisztolya sohasem volt. Kié volt a pisztoly, hogyan került az öngyilkos birtokába, nem tudják.

A hulla helyzete Márkus tiszthelyettesben gyanút keltett s ezt kifejezésre juttatva, az esetet távbeszélőn bejelentette a szegedi kir. ügyészségnek, a szegedi nyomozóosztálynak és nekem, mint szakaszsparancs-

noknak. A szegedi kir. ügyészség bírói kiszállást helyezett kilátásba, míg a nyomozóosztály az őr támogatására Kovács István tiszthelyettes és Sóhi János törzsőrmestert rendelte ki. A jelentés vétele után én is kiszálltam a helyszínre és ott a kirendelt járőrrel együtt megtartottuk a helyszíni szemlét. Mivel bírói kiszállás volt várható, a hullát nem érintettük. A helyszínt képező tanyát sűrű, apró tanyák veszik körül. Maga a tanya egy lakóházból, benne két egymásba nyíló szobából és egy zárt folyosóból állott. Az egyik szobában két ágy, egymástól külön, a szoba egy-egy sarkában, az ágyak között asztal, az asztal mögött egy hosszú fapad volt elhelyezve. A másik szoba bútortát egy ágy, egy asztal és egy szekrény alkotta. A bútorok a szokott elhelyezésükben, érintetlenül állottak, jeléül annak, hogy ott dulakodás vagy egyéb erőszakos esemény nem játszódott le. A kétágyas szobában, a jobboldali sarokágyon találtuk Takács Gergely tanyatulajdonos holttestét. A hulla jobboldalán, jobb felső karján átvetett véres fejjel, vértől átitatott párnákon feküdt. A jobbkez négy ujja mérsékelten be volt hajlítva, az ujjak között, tenyerében feküdt az említett „Steyer”-ismétlőpisztoly, melynek csőtorkolata a hulla állának volt irányítva. A pisztolyban egy beszorult, üres hüvelyt fedeztünk fel, amelyben visszamaradt löporgázok friss lerakódása látszott. A lövedék az áldozat balszeme felett 2 és fél centiméter magasságban, a homlokon át hatolt az agyba, hátul a tarkón kijött s a hulla feje alatt volt kettős párnákban fennakadt, ahol később meg is találtuk.

A kritikus időben ebben a szobában, a másik ágyon az áldozat neje, a másik, egyágyas szobában pedig Török Pál nőtlen egyén feküdt, aki a család jóvoltából lakótársuk volt. A hulla körül a helyzet tisztázására utaló egyéb támpontot nem találtunk. Egyedül a hulla fekvése és a kezében talált pisztoly különös helyzete igazolta Márkus tiszthelyettes gyanúját.

Közben megérkezett a bírói bizottság, mely a hülát felboncolta. A bizottság csupán azt állapította meg, hogy a már leírt helyen behatolt, erős átütőképességű pisztolyból eredő lövedék az agyrendszert összeroncsolta és azonnali halált idézett elő. A boncolóorvos odanyilatkozott, hogy bűncselekmény fennforgása nem tekinthető kizártnak. A vizsgálóbíró a környezethez tartozó egyéneket jegyzőkönyvileg kihallgatta, de mivel az öngyilkosság tényét a maga részéről sem látta tisztázottnak, a helyszínéről eltávozva, a nyomozás folytatását a járőrre bízta.

Az eset fölött gondolkozni kezdtem. Elsősorban az öngyilkosság végrehajtásának különös módja tűnt fel. Az öngyilkosok rendszerint halántékon, szájba, az áll alá, mellbe, vagy szíven lövik magukat. Ez esetben az öngyilkos a homlokán, a bal szem felett, felülről rézsútosan lőtte meg magát. A lövés alkalmából tehát a fegyver túsának felfelé, az arctól kissé elálló irányban kellett állnia. Az elhalt, megállapításunk szerint, nem volt balkezes, hisz a pisztolyt is jobbkezeben szorongatta. Kísérlethez folyamodtam. Megbízta Kovács tiszthelyettest, hogy kísérje meg a pisztolyt olyan helyzetbe hozni, amely a lövés irányának megfelelő. Kovács tiszthelyettes az ágyra feküdt és midőn a pisztolyt megfelelő irányba hozta, meggyőződünk, hogy a pisztolyt csak akkor tarthatja ebben a helyzetben, ha mindkét kezével alátámasztja, de a billentyűt még így sem tudta elrántani. De ha ez valamilyen módon mégis sikerült volna az elhaltnak, lehetetlennek tartottuk, hogy a pisztolyt a lövés után kezéből ki ne ejtse. Eme elgondolás szerint tehát a pisztolyt kétségtelenül más illesztette az áldozat tenyerébe.

Mindezen körülmények azt a meggyőződést érlelték meg bennünk, hogy az öngyilkosság ki van zárva és a sértett ravaszul kieszelt, tervszerűen végrehajtott gyilkosságnak eshetett áldozatul.

A kellő kiindulópontot a nyomozáshoz az elhalt

és környezete viszonyainak felderítésével véltem megszerezhetni. E célból elsősorban Török Pált kérdeztem ki, aki a hozzáintézett általános kérdésekre úgy nyilatkozott, hogy az áldozat eladósodott ember volt s ez okozta vesztét. Kié volt a pisztoly, nem tudja, mert sem neki, sem Takácsnak pisztolya nem volt. Fogalma sincs róla, hogy Takács a pisztolyt honnan szerezte. Saját személyét illetően előadta, hogy az áldozat családjával három évvel ezelőtt ismerkedett meg, családi körükben sűrűn megfordult, mindig szívesen látott vendég volt. Ismeretségük időközben annyira elmélyült, hogy mult év elején Takács azt indítványozta, hogy költözzön hozzájuk és éljenek együtt. Nőtlen ember lévén, gondozója nem volt, ezért az indítványt elfogadta, hozzájuk költözött s azóta velük házközösségben és közös háztartásban élt. Egy darabig békességben éltek, de az utóbbi időben Takács adósságairól panaszkodott, idegeskedni kezdett, feleségével állandóan perpatvaroskodott, övele minden ok nélkül gorombáskodott és azzal is fenyegetőzött, hogy öngyilkos lesz.

Ezzel szemben megállapítást nyert, hogy az elhalt igen szorgalmas, kedélyes, takarékos, feleségét szerető ember hírében állott. Elkeseredettnek soha senki sem látta. A saját nevén állott 2 hold földje meg volt ugyan terhelve, de a felesége nevén álló 4 hold föld, nagyobbara szőlő, teljesen tehermentes volt és a család megélhetését biztosította. Semmi oka nem volt tehát arra, hogy az aránylag csekély adósság miatt elkeseredjék, még kevésbé arra, hogy öngyilkossá legyen. Ezen adatokat mérlegelve, Török Pál helyzetét gyanúsnak találtuk.

Feltevésünk az volt, hogy a pisztoly az ő tulajdona. Mielőtt azonban vele szemben végleg állást foglaltam volna, szükségesnek tartottam a pisztolykérdest tisztázni. Lehetetlennek tartottam ugyanis, hogy feltevésünk helytállósága esetén arról, hogy Töröknek pisz-

loiya volt, valakinek tudomása ne lenne. Ebből kiindulva, a rendelkezésemre állott négy főnyi legénységet kétfelé osztottam és a környékbeli tanyákra küldtem azzal a feladattal, hogy a lakosság körében a pisztolykérdést illetően puhatoljon.

A járőrök elindulása után a helyszínen és a sűrűn lakó szomszédok tanyáin puhatolva, törekedtem valamely bizonyítékot beszerezni. A tanyákat járva, az egyik tanyán több környékbeli lakost, főképpen asszonyokat találtam egybegyűlve, akik beszélgettek. Kedélyes hangulatot színelve, léptem be hozzájuk és én is belevegyültem a társalgásba, miközben sok apró tréfás téma került szónyegre. Miután barátságos közeledésemmel bizalmukat sikerült megnyernem, a beszélgetést Takács Gergely öngyilkosságára tereltem. Látszólag minden szándékosság és külön célzat nélkül a következő megjegyzést tettem:

— Bizony, a mai nehéz gazdasági viszonyok sok embert tesznek tönkre, bizonyára szegény Takács Gergelyt is azok kergették a halálba; pedig azt mondják, igen szorgalmas, jóra való ember volt.

Alig ejtettem ki ezeket a szavakat, az egyik asszony, mintegy ösztönszerűen azt mondta:

— Dehogyan lőtte az magát agyon, uram! Másnak a keze működött ott közre!

Hogy még többet is megtudjak anélkül, hogy az érdeklődés pusztán látszatát is kelteném, ellenkeztem és a következőket mondtam:

— Nincs annak semmi alapja, az emberek beszélnek össze-vissza. Az orvos is megállapította, hogy öngyilkos lett.

— Ne higgye el azt, uram! — szólt közbe egy idősebb nő —, a lakó ott a bűnös.

E kijelentések után vita keletkezett, melynek folyamán az egyik férfi annak a véleményének adott kifejezést, hogy az áldozat nevének is lehet benne része, hiszen szeretője Török Pálnak. Ezt az egész környék

tudja. Együtt jártak-keltek, úgy viselkedtek, mint férj és feleség.

Hogy e téren közelebbi tájékozódást nyerhessek, visszatértem a helyszínére, ahol az elhalt özvegyét kérdeztem ki. Takácsné a hozzáintézett kérdésekre keserves zokogásba tört ki és csak annyit mondott:

— Tudtam én azt, hogy ebből baj lesz.

E kijelentésből világosan láttam, hogy az özvegy és Török között tényleg szerelmi viszony állhatott fenn és a tanyán hallott véleményeknek komoly alapjuk lehet. Közben bevonult a két járőr. Egyikük egy tanítótól megtudta, hogy mult év december folyamán a fogyasztási szövetkezetben Török Pál különböző fegyverekről beszélgetve, azt a kijelentést tette, hogy neki is van egy német gyártmányú pisztolya, amelynek igen erős átütő ereje van. Hogy Török állítása mennyiben felelt meg a valóságnak, azt a tanító nem tudja, de szerinte a kijelentést a szövetkezeti üzletvezető is hallotta. A járőr az üzletvezetőt is megkérdezte, aki a tanító előadását megerősítette.

A másik járőr az elhalt öccsével, Takács Sándor tanyai lakossal beszélgetett, aki annak a gyanújának adott kifejezést, hogy a bátyja bűnténynek esett áldozatul, mert semmi oka sem volt arra, hogy öngyilkossá legyen. Az a gyanúja, hogy bátyja a házában élő és feleségével szerelmi viszonyban álló Török Pál áldozata. Bátyjának pisztolya sohasem volt, a kezében talált pisztolyt Török Pál tulajdonának véli, mert mult év folyamán, midőn egy alkalommal a lakásán megfordult, hasonló pisztolyt mutogatott neki. A pisztolyt kezébe is vette, de most már határozottan nem emlékszik, hogy azonos volt-e a most talált pisztollyal. Azt azonban határozottan állítja, hogy az annakidején látott pisztoly katonai eredetű, valamiféle ismétlőpisztoly volt.

Eme jelentések meghallgatása után világosnak látszott, hogy a gyanúba vett egyének és az állítólagos

öngyilkosság között összefüggés van, Takács bűnténynek esett áldozatul. Ebből kiindulva, Török Pált és az özvegyet őrizet alá vétettem és a nyomozás központjára kísértettem, ahol bizalmi egyének jelenlétében a velük szemben táplált gyanúkat — természetesen külön-külön kikérdezés keretében — most már nyíltan is feltártam. A gyanúsítottak azonban tagadtak és úgy nyilatkoztak, hogy nem érzik magukat bűnösöknek, mert a kérdéses időben aludtak és az egész esetről mit sem tudnak. Mindketten megmaradtak amellett, hogy Takács öngyilkos lett. Ezzel szemben külön-külön elébük tártam a helyszíni adatokat és azt, hogy tanukkal tudom bizonyítani, hogy a hulla mellett talált pisztoly Török Pál tulajdona. Megismertettem őket azokkal az adatokkal, amelyek az öngyilkosság tényét kizárják, közöltem Törökkel, hogy öngyilkosságot azon a módon elkövetni nem lehet. Hogy állításomat bebizonyítsam, megbíztam Kovács tiszthelyettest, hogy felügyelete mellett Török gyanúsított személyesen próbálja meg, hogy azonos helyre célozva, el tudja-e sütni a pisztolyt.

Kovács tiszthelyettes a gyanúsítottat lefektette, az üres pisztolyt a kezébe adta, aki semmiképpen sem tudta a billentyűt elrántani. A sikertelen kísérlet után a gyanúsított felkelt, arca elhalványodott, szemét Kovács tiszthelyettesre meresztve, néhány percig mozdulatlanul állott, majd sírvafakadt. Ezt a jelenetet Kovács tiszthelyettes kihasználta és a pisztolyt elébe tartva, jóindulatú hangon felhívta, hogy könnyítsen a lelkiismeretén, mondja meg, kié a pisztoly. A gyanúsított erre zokogni kezdett és néhány perc múlva halk hangon felelt:

— Enyém!

Kovács tiszthelyettes még néhány ügyes kérdést intézett hozzá, mire Török — felhagyva a tagadásal — beszélni kezdett. Elmondta, hogy a pisztolyt két tölténnyel még a forradalom alatt, visszavonuló német

hadseregbeli katonáktól vette és azóta a lakásán, az utóbbi időben pedig Takácsék házában az ágyában, a párnája alatt rejtegette. A pisztolyról az elhalt özvegyének is tudnia kell, mert az ágyat mindig ő bontotta és vetette. Beismerte, hogy az áldozat feleségével szerelmi viszonyt folytatott. Ezzel kapcsolatosan elmondta, hogy az elhalt e viszonytalansággal látszólag nem törődött, de minden mozdulatukat figyelemmel kísérte, leleplezésükre törekedett. Felesége emiatt nyugtalankodott és több ízben mondta, hogy ez ellen valamit tenni kell. Hogy mit, azt nem mondta, de ő ebből azt értette, hogy az asszony a férjétől szabadulni akar. Az asszony az utóbbi időben azzal fenyegetőzött, hogy ha nem változtat a helyzetükön, megmérgezi magát. Elhatározta tehát, hogy ennek a bizonytalanságnak véget vet és elteszi Takácsot láb alól. Tervét határozott formában az asszonnyal nem közölte ugyan, de megígérte neki, hogy cselekedni fog, megkérte, hogy legyen nyugodt, várja be türelemmel a megoldást.

Úgy tervezte, hogy Takácsot álmában fogja agyonlőni, olyankor, mikor felesége a tanyáról távol van. Pontos időt nem határozott meg, de az alkalmat állandóan kereste. Ezért tartotta a pisztolyt a feje alá, hogy minden pillanatban kéznél legyen. Ilyen alkalom azonban sehogyan sem adódott, tovább várni már nem tudott, ezért tervét a jelzett napon és időben végrehajtotta.

Bevárta, míg az áldozat elaludt, azután nesztelenül besurrant a szobába s mintegy tenyérnyi távolságból célozva, fejbeltette. A cselekmény elkövetése után a pisztolyt Takács ágyára dobta. Nem tudja, hogy a pisztoly miként került a hulla tenyerébe. A durranásra az asszony felugrott az ágyból, s őt a szobaajtóban találva, azt kérdezte, hogy mi történt.

— Agyonlöttem Gergelyt — volt a válasz. Ezután mindketten a szomszédba futottak az asszony anyjához azzal a hírral, hogy Takács agyonlötötte magát.

A második történetre vonatkozó feltett kérdésre azt állította, hogy azt már évekkel ezelőtt kilőtte. A gyilkosság idején csak egy története volt. Ebbeli állítását azonban Kovács tiszthelyettes nem fogadta el, tovább faggatta, mert lehetetlennek látszott, hogy egy történet birtokában készült volna egy nálánál sokkal erősebb ember életének kioltására. Ugyanis a pisztoly rozsdás, elhanyagolt állapotban volt és így zavartalan működésében bízni nem igen lehetett. Márpedig biztosnak kellett lennie a dolgában, különben vállalkozása reá nézve végzetessé válhatott volna. A gyanúsított néhány percig habozott, majd beismerte, hogy a keresett történet a cselekmény elkövetése előtt pisztolyának kipróbálására használta fel. Elmondta, hogy szobájának egyik sarkába lőtt, hajlandó megmutatni azt a helyet, ahová a lövedék becsapódott.

Intézkedésekre ezt a helyet felásták és a lövedéket meg is találtuk. Büntetőjogi szempontból ez igen fontos adatnak bizonyult, mert az előre megfontolt szándék fennforgása mellett bizonyított.

Az áldozat neje az elébe tárt terhelő adatok hatása alatt a cselekmény elkövetését csakhamar szintén beismerte. Előadta, hogy bűnösnek érzi magát. A végrehajtásban részt nem vett ugyan, de Török tervébe be volt avatva és ahhoz hozzájárult. Azzal védekezett, hogy teljesen a férfi hatalmába került, aki állandóan boldog jövővel kecsegtette. Nem tudott szabadulni a befolyása alól.

A tényállást így minden oldalról sikerült megvilágítani és ezzel a nyomozás befejezést nyert. A gyanúsítottakat a bűnjelekkel együtt a szegedi kir. ügyészségnek átadtuk. A szegedi kir. törvényszék 1935. október 1-én megtartott főtárgyalásán a kir. ügyész a gyanúsítottak ellen gyilkosság miatt emelt vádat. A vádlottak a főtárgyalás során is beismerték tettüket s azal védekeztek, hogy szerelmi okokból ölték meg Takácsot. A bíróság az ítéletben a vádindítvánnyal

szemben Török Pált szándékos emberölés büntetében, az asszonyt pedig erre való felbujtásban mondta ki bűnösnek s ezért Török Pált életfogytiglani, az asszonyt pedig hét évi fegyházra ítélte.

*

A nyomozás célja az adatgyűjtés révén nyert adatokból és a belőlük levont következtetésekből a multba merült eseményt mintegy felidézni, feleleveníteni, idegen szóval: rekonstruálni. Az adatgyűjtésnél a nyomozás egyelőre minden kínálkozó adatot felkarol, mielőtt azonban ezekből az adatokból az elkövetett bűncselekmény tényálladékát rekonstruálná, az adatokat szűrőn kell keresztülbocsátania. Az egybegyűlt adatok között ugyanis lehetnek az ügghöz nem tartozók, tévesek és hamisak, melyeket először ki kell rostálni, nehogy a rekonstrukció épülete téves, hamis alapokon épüljön fel. A rostálás eszköze a bírálat. A bírálat hivatott megállapítani, hogy mi lehetséges, mi lehetetlen, mi valószínű, mi valószínűtlen, mi tartozik oda és mi nem. A bírálat a józan ész munkája, amelyet sokszor egy igen egyszerű gyakorlati eljárás: a kísérlet hathatósan támogathat.

Ennél a nyomozásnál a kísérlet kettős szerepet játszott. Míg a szokatlan helyen lévő belövési sebhely egyelőre csak valószínűtlennek mutatta az öngyilkosság ilyenmódon való elkövetését (nem valószínű, hogy jobbkezes ember homloka bal részére irányítsa a pisztolyt), a kísérlet bebizonyította, hogy az összes adatok figyelembevételével mellett az öngyilkosság végrehajtása ilyen módon egyenesen lehetetlen, ami pedig lehetetlen, az nem is történhetett meg. A kísérlet második, igen érdekes szerepe az volt, hogy a gyanúsított által sajátkezűleg végrehajtott kísérlet meggyőzte őt a tagadás kilátástalanságáról és ezáltal beismerésre bírta.

A tanulság, melyet ebből a nyomozásból meríthetünk, az, hogy csupán szigorúan elbírált adatokra építsünk és a bírálatnál — hacsak lehetőség van rá — minél gyakrabban folyamodjunk kísérletekhez.

Ezzel az esettel kapcsolatban rá kell mutatnunk még a pletyka, szóbeszéd, mende-monda értékelésének a fontosságára. Nem szabad elmulasztani, mert a szóbeszéd gyakran nyújtott már igen jó támpontokat a nyomozás számára.

MESE... VALÓSÁG...

Beküldte: *Lenti József* tiszthelyettes.

(1936.)

1933 július 5-én a kiskunhalasi szakaszparancsnok a pécsi nyomozó alosztályparancsnoksághoz az alábbi jelentést tette:

„Július 2-án bizalmasan arról értesültem, hogy folyó évi húsvét hetében egyik ismerősöm lakásán megjelent az illető feleségének leánykori barátnője, Szántó Imréné kiskunhalasi lakos és sírva panaszkodott, hogy férje megverte és elzavarta, de azért hazamegy. Megkérte őt, hogy este 9—10 óra tájban látogasson el hozzájuk és győződjön meg arról, hogy neki és leányának nem történt-e bántódása, mert férjétől nagyon fél. Ismerősöm feleségével 9 óra tájban tényleg elment Szántóékhoz. Szántónét sírva találták, Szántó Imre nem volt otthon. Szántónét ez alkalommal megkérdezték, hogy miért fél annyira férjétől. Szántóné sóhajtozva elmondta, hogy Kelebián laktak a szerb határszélen, az erdő közelében. Egy őszi napon Szerbiából átszökött egy tanító, feleségével és 8—10 éves gyermekével, kiket férje az ő lakásukba hívott, hogy ott másnap megpihenjenek. A lakásuk egy szoba és egy konyhából állt. Férje a menekülteknek szalmát vitt a konyhába és ott helyezte el őket. A menekültek elmesélték férjének, hogy Szerbiából jönnek, amijük volt, eladták és így könnyedén szöktek át. Ezek után ők is lefeküdtek. Éjjel arra ébredt fel, hogy férje az ágyból felkelt és kiment. Az anyósa ugyanakkor az ő ágya szélére ült és megfenyegette azzal, hogy ha meg mer mozdulni, meghal. Rosszat sejtve csendben maradt és figyelt. Kis idő múlva a konyhából nyöszörgést hallott, majd hallotta a tanítóné hangját, aki könyörgött, hogy a gyermeket

ne bántsák. Hallotta még, hogy a konyhából ki-bejárnak, majd később elaludt.

Reggel megkérdezte férjétől, hogy hol vannak a menekültek. Erre férje megfenyegette, hogy agyonüti, ha erről bárkinek is szólni mer. A délutáni órákban megjelent a lakásukon egy ismeretlen férfi, ki férjével először a konyhában beszélt, majd később a szobában beszélgetett. Férje bort hozott és az idegennel ittak. Később őt is az asztalhoz hívta és neki is velük kellett bort innia. Közben az idegen alsókarját felvágta és a vért egy félig borral telt pohárba engedte. A pohárból először férje, azután a férje parancsára ő (Szántóné), majd az idegen férfi ivott. Ezután a férje azt mondta neki, hogy ha a menekültekről még ezután is érdeklődne, akkor az ő vérét is így megisszák. Később megtudta, hogy az idegen férfit Szulicsnak hívják, ki Szegeden lakik. A Szulics név tudomása szerint hamis, mert az illető fegyencszökevény, ki férjével még mindig levelezésben áll. Az ő meggyőződése az, hogy a menekülteket férje és Szulics megfojtották és a közeli erdőben elásták."

A nyomozó alosztályparancsnokság szükségesnek látta az állítólagos gyilkosság tisztázását s ezért további adatgyűjtésre Suhajda Sándor tiszthelyettest vezényelte ki polgáriruhában.

A polgáriruhás nyomozó az adatgyűjtést Kiskunhalason, Tompán, Kelebián és Szegeden lefolytatta és megállapította, hogy Szántó Imre atyja, Szántó Simon, jelenleg is Tompa községben, az ú. n. Kolbászsoron lakik. Lakásával szemben terül el a kérdéses erdő, mintegy 3—400 méternyire. Az öreg Szántó 1923-ban a hátszélén át erősen foglalkozott csempészettel. Megállapította azt is, hogy 1923-ban Imre nevű fia nőtlen volt — és szüleivel együtt lakott. Szulics nevű ismerőse van, aki az előző években atyjánál, Szántó Simonnál csikósbojtár volt. Végül megállapította, hogy Szulics József Szegeden, az úgynevezett „Rókusi feketefölde-

ken" lakik. A tanítócsalád állítólagos eltűnése ügyében azonban Suhajda tiszthelyettes semmiféle adatot sem tudott beszerezni. A nyomozó alosztályparancsnokság a polgári ruhában teljesített felderítés útján megállapított személyi adatok birtokában az állítólagos gyilkosság ügyében nyomozásra határozta el magát és annak lefolytatására Lenti József tiszthelyettest és Szanda Pál törzsőrmestert vezényelte ki.

A járőr 1933 július 20-án a kiskunhalasi szakaszparancsnoknál jelentkezett. A szakaszparancsnok a nyomozó járőrrel közölte annak az egyénnek a nevét, akitől a bizalmas értesülést kapta. A nyomozó járőr felkereste az illetőt és úgy őt, mint feleségét kikérdezte az általuk tett bizalmas feljelentésre nézve. A házaspár egybehangzóan ugyanazt adta elő, amit a szakaszparancsnoknak annakidején elmondtak.

Ezután a nyomozó járőr Szántó Imrénét akarta tanuként kikérdezni, de amikor a járőr az állítólagos gyilkosságra vonatkozó kérdéseket intézte hozzá, Szántóné rosszulérről és szívbajról kezdett panaszkodni, majd összesett és 24 órán át nem adott választ a járőrnek. A szakaszparancsnok intézkedése folytán az ottani tisztiorvos a beteget megvizsgálta és megállapította, hogy a betegnek semmiféle szervi baja nincs, a nyomozás lefolytatása végett bárhova elszállítható. Az orvos a megállapítását a járőr kérésére írásba foglalta és a járőrnek átadta.

Szántó Imréné — midőn jobban lett — Lenti tiszthelyettest kérte magához azzal, hogy mindent be akar vallani. Az ágyban fekvő Szántóné leszállt az ágyról, letérdelt, egy „Mí atyánk"-ot elimádkozott, azután a nyomozóhoz fordult, így szólva:

— Nagyságos uram, én most önnek nem mint embernek és nem mint papnak, hanem mint az élő Istennek, a legjobb tudomásom szerint meggyónok.

Lenti tiszthelyettes intézkedett, hogy járőrtársa írógéppel készen várja a vallomást, hogy az elhang-

zottakat írásba foglalja. Most megkezdődött a gyónás, amely szószerint így hangzott:

— Uram, Istenem, az uram és barátja, Szulics ellen tett feljelentésemből egy szó sem igaz. A feljelentést csupán bosszúból tettem, mert az uram 1933 áprilisában megvert és otthagytott és azt hittem, hogy többé nem tér vissza hozzám.

Arra a kérdésre, honnan vette az egész valótlan mesét, elmondotta, hogy azt nem ő, hanem Sefcsik Márton tompai kocsmáros találta ki, akivel már évek hosszú sora óta szerelmi viszonyt folytatott. Sefcsik úgy vélte, hogy az állítólagos gyilkosság miatt férjét bezárják és akkor szabadon járhat hozzá. A járőr Tompára utazott és Sefcsik kocsmárost kikérdezte a Szántóné által előadottakra nézve. Sefcsik beismerte, hogy Szántónéval tényleg volt szerelmi viszonya, de tagadta, hogy az asszonyt a valótlan feljelentés megtételére tanította volna ki.

Szántóné előadásának a nyomozó járőr nem adott hitelt, mert úgy gondolta, hogy az asszony férjével időközben kibékült és most már nem hajlandó az igazat megmondani. Ezért Szántó Imre ellen a nyomozást tovább folytatta, amelynek során megállapította, hogy Szántó Imre 1923-ban még nőtlen volt és katonai szolgálatot teljesített. Ezek megállapítása után a járőr arra a meggyőződésre jutott, hogy Szántóné vádaskodása mégis csak valótlan lehet, mert 1923-ban még nem volt Szántó felesége, csak 1924-ben, Szántó leszerelése után keltek egybe. Ezek a ténykörülmenyek kizárták Szántóné meséjének a lehetőségét. 1923-ban, midőn a férje még a katonaságnál szolgált s még házasársak sem voltak, férje nem hozhatta a tanítócsaládot az ő lakásukra.

A járőr azután az állítólagos meggyilkolt tanítócsalád után kezdett nyomozni Kelebián, Tompán és a környéken, de arra, hogy a kérdéses család ott meg-

fordult vagy eltűnt volna, semmiféle adatot sem sikerült beszerezni.

A járőrt az eddigi eredménytelenség nem csüggesztette el, mert utolsó ütőkártyáját, Szántó Imre barátját, Szulics Józsefet még nem játszotta ki. A járőr tehát Szegedre utazott, hogy Szulics Józsefet felkutatassa. Szulics kikérdezésére vonatkozóan a járőr előre tervet készített. Elhatározta, hogy Szulicsnak nem tesz fel az állítólagos gyilkosságra vonatkozólag közvetlenül kérdéseket, hanem életleírás szerűen fogja kikérdezni, hogy születésétől kezdve mikor, hol, mit tett. A gyilkosságra vonatkozóan csupán akkor fogja kikérdezni, ha Szulics előadásában olyan adatokat talál, amelyeket kapcsolatba lehet hozni a gyilkossággal.

Lenti tiszthelyettes Szulicsot július 25-én Szegeden a rókusi feketeföld egyik házában megtalálta, amint a lakása előtt elterülő bolgárkertben nyugodtan dolgozott. Lenti tiszthelyettes és az őt bizalmi egyénként kísérő rendőr megjelenése nagyon meglepte. Lenti tiszthelyettes felszólította, hogy menjen velük a rendőrségre. Szulics állandó arcszínváltozása és ideges magatartása gyanús volt. Lenti tiszthelyettes úgy vélte, hogy mégis csak megtörtént a tanítócsalád meggyilkolása és most már ki is fog derülni. A rendőrségre vezető úton azon törte a fejét, milyen kérdést intézen Szulicshoz, hogy el ne rontsa a szép eredményt ígérő kilátásokat. Biztos volt benne, hogy a kérdéses gyilkosság ki fog derülni. Az őrszobába való megérkezés után a következő szavakat intézte a gyanúsítottához:

— Szálljon magába, térjen Istenhez, hisz most már láthatja, hogy az ide-oda bujkálás úgy sem ér semmit. A sors keze mindenhol utóléri.

Szulics lehajtotta a fejét, nagyokat nyelt és gondolkodott. Majd elkezdett beszélni.

— Uram, nem vagyok Szulics József. A nevem

Fehér József. Kiskunfélegyházán születtem. A nevem megváltoztatását az tette szükségessé, hogy 1921 október 14-én a Kiskunfélegyházához tartozó úgynevezett galambosi szőlőhegyen lakó néhai Zsindelyes Jánost negyedmagammal ki akartam rabolni, de cselekményünk végrehajtása közben néhai Zsindelyes tettenért bennünket. Három társam elszaladt, engem néhai Zsindelyes megfogott és ásóval fejbe akart ütni. Ezért én a magammal vitt Mannlicher puskával agyonlőttem és azután én is elmenekültem. E cselekmény elkövetése után nevemet és születési helyemet megváltoztattam és Szegedre szöktem. Ott a rendőrségen mint szerb katonaszökevény jelentkeztem, amit ott el is fogadtak. Azután Szegeden letelepedtem, megnősültem és ott Szulics József bolgárkertész álnév alatt mindezeideig nyugodtan éltem.

Beismerte még, hogy az akkori nyomozás során három társát elfogták és a kecskeméti kir. ügyészségre kísérték őket. Büntetésüket azóta már le is töltötték és szabadon járnak, de nem tudja, jelenleg hol tartózkodnak.

A járőr Fehér Józseffel a nyomozást ez irányban lefolytatta és megállapította, hogy a Fehér által előadottak megfelelnek a valóságnak, 1921 október 14-én éjjel a kérdéses rablógyilkosság tényleg megtörtént. A tanítócsalád állítólagos meggyilkolása, illetve eltűnése tárgyában lefolytatott újabb nyomozás azonban ismét holtpontra jutott.

Szántó Imréné feljelentésének valótlanságát az is bizonyította, hogy Fehér József (Szulics) 1921-ben már szökésben volt és 1923-ban, az állítólagos gyilkosság idején nem fordult meg Kelebián, Szántóék lakásán.

Fehér Józsefet (Szulicsot), az említett rablógyilkosság főtettesét a járőr elfogta és a kecskeméti kir. ügyészség fogházába szállította.

*

Ez a nyomozás kriminalisztikai érdekesség, de azonfeül több tanulságot is nyújt. Rávilágít a rossz-hiszeműen valótlán feljelentést tevők lelkivilágára és egyben arra a sarkalatos nyomozási elvre, hogy a feljelentés helytállóságát mindenkor a leggondosabb vizsgálat tárgyává kell tenni.

Ez a nyomozás élénken rámutat arra is, hogy a véletlennek milyen fontos szerepe jut néha a nyomozásnál.

Végül jó példa a leírt nyomozás arra, hogy a csendőrnek, mielőtt bárki kikérdezéséhez, de különösen a gyanúsított kikérdezéséhez kezdene, alapos tervet kell elgondolnia. A kikérdezést a csendőrnek úgy kell irányítania, hogy a kártyáit ne fedje fel, ne engedjen a kikérdezettnek bepillantást abba, amit tud. Ha a nyomozó ennél az esetnél a gyanúsítottnak minden kertelés nélkül a tanítócsalád meggyilkolásával hozakodik elő, azzal a gyanúsított fölénybe kerül, alibit igazol és az 1921. évbéli rablógyilkosság sohasem derül ki. A bizonytalanság, szorongás atekintetben, hogy mit tudhat a csendőr, nemkülönben a rossz lelkiismeret húzták ki lába alól a talajt.

AZ ELHALÓ SZÓ.

Beküldte: *Laki Ferenc* őrmester.

(1939.)

1935. évi január 25-én 17—18 óra közötti időben, a devecseri kórház igazgató orvosa, telefonon arról értesítette az ajkai őrsöt, hogy Lendvai Imréné, molnárné reggel óta eszméletlen állapotban fekszik a kórházban. A vizsgálat eredménye szerint tiltott műtétet hajtottak rajta végre. Anő jegyzőkönyvi kihallgatása ezideig még nem volt lehetséges. Állapota súlyos. Az őrs azonnali intézkedését kéri. Egyéb felvilágosítást adni nem tud.

Őrsparancsnokom ennek az ügynek a kinyomozásával engem és Mészáros Ferenc II. csendőrt bízott meg.

Lendvai Imre lakóhelye (malom) a községen kívül volt. Háza tereptárgyunk volt. Így nem tűnt fel Lendvainak, hogy lakásán a kórházi értesítés után, körülbelül fél óra múlva megjelentünk.

Lendvait 3 gyermekével a szerényen berendezett hideg konyhában találtuk. Most is, mint más alkalommal — több minden szóba került. — Többek között a családját és anyagi helyzetét érintő dolgok képezték a beszéd tárgyát. Lendvai a családjára vonatkozó kérdések hatása alatt látszólag kínos helyzetbe került. Ezt igyekezett leplezni, majd hirtelen — mintha gondolatait akarná rendezni, pillanatnyi szünet után, az eddigi beszéd tárgyaktól — teljesen eltérő dolgokról kezdett beszélni. Én azonban továbbra is csak a felesége után érdeklődtem. „Amióta itt vagyunk, még nem láttam”, mondottam. Lendvai azt felelte, hogy felesége a szomszéd községben van. Amikor Lendvai legidősebb kb. 4—5 éves gyermeke — aki két kis testvérkéjével az ágyon heverészett — enni kért, megjegyeztem, hogy „az úton találkoztunk anyukáttal — mindjárt itthon

lesz —, csomagot is láttam nála”. Lendvai a nem várt kijelentésem hatása alatt — örömmel s szinte önfelédten kérdezte, tényleg találkoztak vele?

Most már nyiltan felléptem Lendvaival szemben és kérdőre vontam. Még próbált ellenvetéseket tenni, de rövid szünet után előadta, hogy két nappal ezelőtt a felesége rosszul érezte magát, hogy a reggeli vonattal a devecseri kórházba szállította be. Nem tudja, hogy a felesége betegségét mi okozhatta. Egyebet nem tud mondani. Láttam, hogy Lendvai továbbra is kitart tagadása mellett — felszólítottam, hogy a feleségén elkövetett magzatelhajtáshoz használt eszközöket, szereket és az azzal kapcsolatos egyéb tárgyakat azonnal adja elő —, mert ellenkező esetben házkutatást fogok tartani. Lendvai a kért tárgyakat nem adta elő. A házkutatást a velünk jött bizalmi egyének jelenlétében, akik eddig kint voltak, megtartottam. Az éléskamrában, a földre kiöntött burgonya között egy kékre zománczott bádofgázékban 2 darab véres lepedőt, 1 véres női inget és női nadrágot, — valamint a magzataburok egy részét találtam. Egyelőre többet megtudni — mint amennyit a házkutatás eredményezett — nem sikerült. A magzat után a malom környékét, patakmedrét és vizét lámpafény mellett (és ezenkívül másnap még nappal is) sikertelenül kutattuk át. A magzatot Lendvainé valószínű a patakba dobta, amit a víz magával sodort. A megtalált bűnjeleket őrizetbe vettem és az illetékes helyre átadtam. Lendvai őrizetbe vételét az apró gyermekeire való tekintettel — mellőztem. B. egyénnel azonban figyeltettem.

Még hátra volt a tettes, az esetleges tanúk felkutatása, a kórházban levő Lendvainé meglátogatása, és ha lehet jegyzőkönyvi kihallgatása.

Tanukat azok között szándékoztam keresni, akik a malomban megfordultak. Arra számítottam, hogy az öröltetők nevét és lakhelyét az öröltetésről és vám-

szedésről vezetett naplóból pontosan megtudhatom. A két naplót egy hónapra visszamenőleg lemásoltam.

A könyvekben a környékbeli helyiségek, többek között Pusztamiske község neve is szerepelt. Pusztamiske község kivételével, a felsorolt községek örskörletünkhöz tartoztak. Az örskörlet községeiben teljes helyi és személyi ismerettel rendeztem, — míg Pusztamiskére vonatkozólag csak általános ismereteim voltak, mivel ez már a szomszédos — devecseri — örskörlethez tartozott. A naplómásolat sorain keresztül gondolatban sorbajártam a községeket. A feljegyzett személyek erkölcsi értékét kezdtem mérlegelni. A naplóban, az utolsó, vagyis a magzatelhajtás hetében sokkal több pusztamiskei egyén volt bevezetve — mint az előbbi községekből. Elhatároztam tehát, hogy először Pusztamiskére megyünk. Pusztamiskére Devecseren keresztül vezet az út. Devecserben bementünk a kórházba, ahol a kórházi főorvosnál megtudtam, hogy Lendvainé a magzatelhajtásból folyólag vérmérgezést kapott. Mióta a kórházban van, az eszméletét egy pillanatra sem nyerte vissza. Halála minden percben bekövetkezhetik. A főorvos engedélyével Lendvainét felkerestem. A beteg szobájába egy ápolónő vezetett be. Megtudtam tőle, hogy Lendvainé többízben értelmetlen és összefüggéstelen szavakat ejtett el. Az értelmüket nem tudta felfogni. Ezek után arra gondoltam, hogy huzamosabb ideig bent maradunk a betegnél, esetleg azokat a szavakat meg is ismételheti, vagy mást fog mondani — amit én a magam részére értékesíteni tudok. A beteget az ágyban találtuk félig felemelkedve, a karjait széttárta, mintha áldást akarna ránk adni, majd visszaesett párnáira. Elkezdett nevetni és beszélni. Semmit nem értettünk meg belőle. Egymás után többször egy-egy szót ejtett ki, melynek csak az elejét lehetett érthetően kihallani. Mi . . . mis . . .

Mivel úgy láttam, nincs kilátás arra, hogy a haloklótól többet megtudjunk, a főorvostól elköszöntünk

és a kórházat azonnal elhagytuk. Ezt megelőzőleg még a főorvost megkértem, hogy ez ügyben tegye meg a jelentést oly formában, hogy a nyomozás már folyamatban van, ha pedig a beteg jobban lenne, jegyzőkönyvileg történjen a kihallgatása.

A kórházat elhagyva, járőrtársammal törtük a fejünket a „mis” szó jelentőségén. A „mis” szó, Pusztamiskében fordul elő. A község nevét „Pusztá” elhagyásával, nagyon sokan csak „Miske” néven említik. Így Miske, vagyis Pusztamiske lehetett az, amit Lendvainé eszméletlen állapotában emlegetett. Elővettük a malom naplójáról készült másolatot és újból mérlegeltük a Pusztamiskére vonatkozó feljegyzéseket.

Ezután elindultunk Pusztamiskére. Ott megállapítottuk, hogy a naplómásolatban felsorolt egyének mind köztisztelőben és jóhírben állóak. Előéletükhöz semmi kétség nem fér. Valamennyit részletesen kikérdeztem. Nem gyanúsítottam őket, de arra rámutattam, hogy rajtuk keresztül újabb személyekhez jutunk. Egyiküktől megtudtam, hogy kb. 5—6 nappal ezelőtt a Lendvai-féle malom felé vezető úton, a kora reggeli órákban találkozott Gerő Istvánné pusztamiskei lakos, a férjétől különváltan élő nővel, aki az arcát erősen eltakarva — Lendvai malma felé haladt. Ebben a találkozásban semmi különös nem talált, mert úgy gondolta, hogy talán öröltetni megy. A reggeli levegő elég hűvös volt, s talán ezért takarta el Gerőné még az arcát is. Utána néztem a naplómásolatban. Gerőné neve nem fordult elő. Ez gyanús volt. Gerőné öröltetni volt, miért nincs a neve az öröltetési naplóba feltüntetve és mit keresett a kora reggeli órákban a Pusztamiskétől távolos malomban? Ezek után Gerő Istvánné összeköttetései, életkörülményei és vagyoni állapota után nyomoztam. Megállapítottam, hogy férjétől kb. 8 éve már különváltan él. Férje évekkal ezelőtt azért hagyta el, mert mint szépasszony, igen kapós nő volt. Egyébként a nyomozásom a következő adatokat eredményezte:

Egy háza, 3—4 hold földje, egy fia és egy lánya van. Az anyagi helyzetükhöz mértén költséges életet élnek. Az utóbbi években ingatlant vásárolt és lakóházán nagyobb átalakításokat végeztetett, de mindezekkel arányban álló jövedelme nincs. A községben ezzel szemben az a hír járja, hogy férje küldi Amerikából a pénzt. Ez sem felelt meg a valóságnak. Értékküldeményeket a községi bíró előzetes igazolása nélkül — a postával történt megállapodás folytán — a posta nem szolgáltat ki. Kikérdeztem a bírót, aki előadta, hogy Geróné részére Amerikából és máshonnan sem érkezett értékküldemény.

Gerónét a községházához hívtam, és ott előre elkészített terv alapján részletesen kikérdeztem.

Tagadta, hogy a Lendvai-féle malomban járt volna. Az ingatlanok vásárlására fordított pénz hol szerzését elfogadhatóan igazolni nem tudta, sőt tíz hónapra visszamenőleg még amerikai levelet sem tudott felmutatni. Továbbá nem tudta megmondani, hogy mennyi lisztje, korpája és egyéb örölt terménye van. Valamint azt sem tudta kellően igazolni, hogy az örölt gabonáját hol kapta, vagy öröltette. Ezek után most már biztosra vettem, hogy Geróné örleményei Lendvaitól származnak.

Az általános tagadásával és ingadozásával szemben, határozottan kijelentettem előtte, hogy ő a Lendvai Imre feleségén eszközölt méhmagzatelhajtás tettese. Kijelentésemre kissé megingott. Választ nem vártam, hanem nyomban közöltem vele Lendvainé súlyos állapotát. Közöltem vele, hogy elmegyünk Lendvainéhoz a kórházba — készüljön fel és jön velünk. Geróné a székéről — melyen ült — hangos sikoltozással ugrott fel és mély megindultsággal sírt. Hagytam amíg magához tér. Kb. egy órahosszáig sírt, ezután arra kért, hogy ne menjünk el a kórházba, mert nem akarja látni Lendvainét. Kérése teljesítését attól tettem függővé, ha mindent őszintén és nyíltan elmond. Geróné töredelmes

beismerést tett. Órlés alkalmával ismerkedett meg Lendvainéval, aki megkérte őt, hogy segítsen rajta. Három gyermeke van — panasolta — és nem szeretne ismét gyereket. Nem akart erre a szerepre vállalkozni, de Lendvainé siránkozó hangú kérésének nem tudott ellentállni, — teljesítette.

Ézideig nem tudta, hogy Lendvainé belebetegedett a műtétbe. Cselekményéért Lendvaitól vámkedvezményt és lisztet kapott. Lakásán olyan tárgy vagy szer, amelyet magzatelhajtáshoz használni lehet, vagy ahhoz használt volna, — nincs. Ezt a megtartott házkutatás is igazolta. Beismerte, hogy a hegyes pálcikát, mellyel a műtétet végezte, elégette.

A nyomozás még nem volt befejezve, amikor arról értesültünk, hogy Lendvainé a kórházban, anélkül, hogy eszméletét egy pillanatra is visszanyerte volna — meghalt.

Geróné igaz vallomását különben a boncolás igazolta.

Gerónét elfogtam és tényvázlattal együtt a veszprémi kir. ügyészségnek átadtam. A tényvázlatban Lendvait, mint bűnsegédet tárgyaltam.

A nyomozás befejeztével Geróné testben és lélekben teljesen meg volt törve. Gerónére még 18 rendbeli magzatelhajtás derült rá.

A leírt nyomozást mintaszerűen folytatták le. A magzatelhajtás olyan bűncselekmény, amely a magyarságot létérdekeiben támadja. A szigorú büntetés, amelyet a törvény erre a bűncselekményre megállapít, elrettentőleg hat. Tapasztalat az, hogy amikor a csendőrség egy-egy ügynevezett angyalcsináló asszonyt az igazságszolgáltatás kezére juttat, hosszú időre megszűnik ez a bűnös tevékenység az egész környéken. Ilyenkor a csendőrség a kötelességén felül, nemzetmentő munkát is végzett. Sok anyát és a jövő magyar nemzedékek sok kis magyarját megmentette az életnek.

JÓHISZEMŰ TANU TÉVEDÉSE.

Beküldte: *vitéz Németh Pál* tiszthelyettes.

(1936.)

1920 július hóban a lékai őrsön teljesítettem szolgálatot. Július 6-án reggel 6 óraker Hevesi János hoszszúszeghutai lakos, uradalmi főerdőr az őrsön megjelent és az alábbi feljelentést tette.

Aznap reggel 2 óraker Burger József hoszszúszeghutai lakos uradalmi főerdőrrel kimentek az úgynevezett „Irottkő” tájékára szarvaslesre. Fél négy óra tájban egy előző évben levágott erdőrészhez értek, ahol a hajnali szürkületben két ismeretlen orrvadásossal találkoztak. Mindkettőnél puska volt. Burger főerdőr mintegy 30 méternyi távolságból felszólította őket, hogy puskáikat tegyék le és jöjjenek előre. A felszólításra az orrvadászok a közelükben volt ölfarakás mellé ugrottak. Burger főerdőr újból odakiáltotta az orrvadászoknak, hogy tegyék le fegyvereiket és elmehetnek, nem lesz semmi bántódásuk. Az orrvadászok azonban az ölfarakás mellett puskájukat lövésre emelve, őket, az erdőöröket szólították fel távozásra. Mivel a helyzet kezdett veszélyessé válni, Hevesi a Mannlicher-puskából átalakított golyós puskájával az ölfarakás mellett álló orrvadászokra tüzelni kezdett, Burger pedig a mellettük lévő fiatal fenyvesbe ugrott azzal a szándékkal, hogy az orrvadászokat az ölfarakás mellett megkerüli. Amikor Hevesi erdőőr a puskáját a negyedik lövésre vállához emelte, az orrvadászok egyike jobb mutatóujját a sátorvassal együtt ellötte. Mivel sérülése miatt nem tudott tovább tüzelni, menekülni volt kénytelen. Az orrvadászok többször utána löttek és menekülése közben hallotta Burger jajkiáltását is. Valószínűnek tartja, hogy az orrvadászok Burgert agyonlőtték.

Hevesi erdőőr kijelentette, hogy az orrvadászokat fel fogja ismerni, mert jól megnézte őket.

Dózsa Bálint tiszthelyettes, őrsparancsnok engem és Gacs csendőrt vezényelt ki az ügy nyomozására azzal, hogy majd ő is utánunk jön és a helyszínen találkozni fogunk.

A helyszínre a megsebesült erdőört is magammal vittem. A helyszínen Burger főerdőört tényleg agyonlőve találtuk. Holttestét megvizsgálva, két lött sebet fedeztünk fel. Az egyik a hasán, a másik a szíve táján volt. A boncolás megállapította, hogy mindkét lövés halálos volt. Burger puskáját megvizsgálva, megállapítottuk, hogy a puskából csak egy lövedék hiányzott, tehát csak egy lövést tehetett.

A helyszíni szemle megejtésekor megállapítottuk, hogy az orrvadászoknak is katonai eredetű puskájuk volt, mert az ölfarakás mellett négy darab kilőtt Mannlicher töltényhüvelyt találtunk. Az ölfadarabokon Hevesi erdőőr lövedékeinek nyomait is felfedeztük. A lövések jól célzottak voltak, de az ölfadarabok felfogták a lövedékeket és így az orrvadászok nem sebesültek meg.

Őrsparancsnokom is megérkezett s az ő irányítása mellett a tettesek kinyomozásához fogtunk. A nyomozás során, mint ismert orrvadászt, Ziegler János rohonci lakost Hevesi erdőőrrel szembesítettük. Hevesi Ziegler személyében határozottan felismerte az egyik orrvadászt. Őrsparancsnokom a felismerés alapján Zieglert elfogta. Ziegler tagadott. Őrsparancsnokom az őrsre kísérte.

Én kételkedtem Ziegler bűnösségében. Ziegler öreg ember volt s így nem tételeztem fel róla, hogy szembe mert volna szállni az erdőörökkel. Kételkedtem Hevesi felismerésének a megbízhatóságában is, mert Hevesi az orrvadászokat csak szürkületben, izgalmi állapotban és az ölfarakás mellé húzódva látta.

Kételyeimet jelentettem őrsparancsnokomnak, aki

hozzájárult ahhoz, hogy más irányban is nyomozhassak. Tervem volt mindazokat a környékbeli lakosokat megállapítani, akikre az orvvadászat gyanúja a legtávolabbról is eshetik és azután ezek közül kirostálni a tetteseket. A nyomozás során megtudtam, hogy Stein József és Haug Mihály rohonci lakosok is ki szoktak járni orvvadászni és azt is megtudtam, hogy július 7-én, vagyis aznap lesz Haug esküvője. Abból a feltevésből indultam ki, hogy Haug és Stein lehetnek a keresett orvvadászok, akik a lakodalomhoz szükséges pecsenyét akarták biztosítani. Megtudtam, hogy Haug az esküvőjét Szombathelyen tartja és az este 6 órakor érkező vonattal jönnek haza. Stein volt Haug tanuja az esküvőn s így ő is velük volt.

Midőn a vonat érkezési ideje közeledett, kimentünk az állomásra. Haugot és Steint nem ismertem személyesen, ezért egy bizalmi egyént vittünk magunkkal, aki jól ismerte őket. A vonatról leszálló utasok között megmutattam magamnak őket és megvártam, míg a násznép a reájuk várakozó kocsikba szállt. Haug és felesége, valamint Stein egy kocsira ültek. Ekkor odaléptem és mindkettőjüket felszólítottam, hogy szálljanak le a kocsiról. Méltatlankodva ugyan, de eleget tettek felszólításomnak. A felszólításkor nem akartak magyarul érteni, habár — mint később megtudtam — mindketten jól beszéltek. Én viszont kijelentettem nekik, hogy én meg németül nem tudok. (Én is ravaszkodtam, mert tudok németül.) Ezután elindultunk gyalog Rohonc felé. A vasútállomás kb. egy kilométerre van a községtől. A beszélgetést nem tiltottam meg nekik s így útközben suttogni kezdtek. Előbbi füllentésem meghozta a kamatait. Azt hitték, nem tudok németül s így nem voltak óvatosak. Erősen füleltem. Egyszerre csak hallom, amint Haug azt kérdezte Steintől:

— „Wer hat uns verraten? Ki árult el bennünket?“

Most már biztos voltam a dolgomban. Gyanúmat megerősítette az is, hogy első méltatlankodásuk óta

egyáltalán nem kérdezték, miért vettük őket őrizetbe, ezt egészen természetesnek találták.

A rohonci őrsre érkezve, közöltem velük az őrizetbevétel okát. Tagadtak. Másnap ismét kikérdeztem őket. Stein tagadott, míg Haugból egy árva szót sem tudtam kivenni. Látszott rajta, hogy küzd magával. Ezután a gyanúsítottakat Lékára, az őrsre kísértem. Midőn jelentkezés végett az őrsirodába beléptem velük, történetesen éppen ott volt Hevesi erdőőr is, aki megpillantva őket — elkiáltotta magát:

— Tiszthelyettes úr, ezek voltak!

Erre Haug nyomban beismerte, hogy ők lőtték agyon Burgert.

Haug beismerése után megkerültek a puskák és egyéb bűnjelek is. Haug beismerése szerint tényleg azért mentek ki vadászni, hogy a lakodalomra húst szerezzenek.

Stein mindvégig tagadott, még a főtárgyaláson is. Stein 15, Haug 12 évi fegyházat kapott.

Hevesi erdőőr tehát az első alkalommal a felismerésben tévedett. Haug hasonlított valamennyire Zieglerhez, de Ziegler jóval öregebb volt.

*

A felismerés végett való szembesítés eredményét mindig óvatosan kell fogadni. A gyakorlat mutatja, hogy az ilyen tanúk igen sokszor súlyosan tévednek. Ezért a felismerés végett való szembesítésnél nem az egyes, hanem az úgynevezett választásos szembesítést kell alkalmazni, melynél a felismerendő személyt több más, érdektelen személy közé helyezve kell a szemtanúnak megmutatni. Továbbá követelmény az, hogy a felismerés végett való szembesítést lehetőleg ugyanolyan viszonyok között kell lebonyolítani, mint amilyenek a tanu eredeti észrevétele (megfigyelés) alkalmával fennforogtak. Ebben az esetben tehát a gyanúba vett orvvadászt több személlyel egy csoportba állítva,

körülbelül 30 méter távolságról, hajnali szürkületben kellett volna az erdőőrnek bemutatni. Ilyen körülmények között valószínű, hogy az erdőőr Zieglerben egyáltalán nem vélte volna támadójukat felismerni. A felismerés megbízhatósága függ továbbá az eredeti megfigyelés jóságától, ami viszont a megfigyelésre ható külső (megvilágítás, távolság, időtartam) és belső (érdeklődés, izgalom stb.) tényezőktől függ. A nagyfokú izgalom rossz megfigyelővé teszi az embert, ezért különösen erőszakos bűncselekmények sértettjeinek megfigyeléseit s így a felismerést is különös óvatossággal kell fogadni.

Mindezek a jóhiszemű tanura vonatkoznak. Ha figyelembe vesszük még azt is, hogy a felismerő tanu hamis tanu is lehet, nem tévesztjük szem elől azt az elvet, hogy a felismerés önmagában nem mindig elegendő adat ahhoz, hogy arra valaki ellen nyomatékos gyanút építsünk.

TARTALOM.

	Oldal
Bevezetés	1
A helyszín beszél	3
A nyomozás elmélete gyakorlatban	12
Egy utazás alapos felderítése	31
A jelentéktelennek látszó adat haszna	49
Tíz év előtti adatok haszna	54
Nagy utat kell megtenni az eredményig	59
Sok gyanúsított	75
Mindent fel kell tételezni	98
Ki hitte volna?	107
A hiányzó nyomok	112
Valószínű — valószínűtlen	121
Igy nem lehet öngyilkosságot elkövetni	128
Mese... Valóság...	139
Az elhaló szó	146
Jóhiszemű tanu tévedése	152